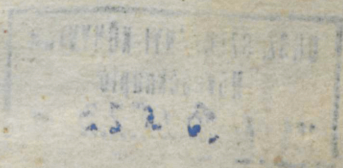

RMK I.

705.

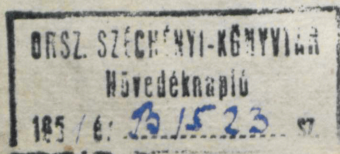

81 1 16

RMK. I. 705

2. péld.

Teljes.

3. 1. 18.

B.

© T

RÖVID PREDI- KATIO,

Hűsz Színes Okokrúl,
MIERT NEM AKAR-
NAK MOST NEMELLY

emberek *Catholicusokká*, vagy (a' mint
ők szöllanak) *Pápistákká*

Conv. lenni. *Lotharier*

MELLYEKET BAMBER-

gában Sz. Mártonnál predikállott;
most pedig azoknak, kik kételkednek mellyik Hitre
kellesték hajolniok, Lelki hasznokra
nyomtatásbanki-bochátott,

FEUKTIUS JAKAB, SZ. IRÁS

Doctora, és a' Bambergai Püspök Suffra-
ganeussa.

Francisci

96

Magyarrá pedig fordított

TASI GÁSPÁR.

E s

KI-NYOMTATTATTA POSONBAN.

• M.D.C. XL. *Eftendőben.*

Deut. 32. v. 18.

DEUM qui te genuit, dereliquisti, & obli-
tus es Domini Creatoris tui.

Ibidem, v. 29.

Utinam scaperent, & intelligerent, ac Novissi-
ma providerent.

ILLUSTRISSIMO AC REVEREN-

• DISSIMO DOMINO, DOMINO

EMERICO LOSI,
 ARCHIEPISCOPO STRI-
 GONIENSI, LOCIq; EJUSDEM COMI-
 ti perpetuo, Legato Nato, Primati Hungariæ, Sacræ
 Cæs: Regiæq; Majestatis Intimo Consiliario, Sum-
 mo & Secretario, Cancel-
 lario, &c.

Domino ac Patrono suo gratiosissimo.

Elto kérdés lehet,
 NAGYSAGOS URAM, Hasz-
 nosb-e Új Könyveket írni
 Magyarúl, vagy fordítani
 más nyelvekből? Mert ha
 valaki, tudománya és neve terjesztésére, tá-
 gasb és szélesb mezőnek veli az új könyvek
 szerzését: vallyon ki talál jobbat azoknál,
 a' miket ennyi fok Szentek és Bölchek meg-
 írtak? a'vagy, mi újat mondhat, a' mi ré-
 gen meg nincsen mondva? a'vagy, micho-

da sokkor egyéb az Új könyv, másrendbe véterett, és más-képpen ki-mondatott ugyan-azon dolgoknál? De mivel olly meg-vizsgálhatatlanok csak a' Természetnek-is titkai, hogy semmi elme azokban annyit nem serénkedhetik, és fel nem találhat, hogy még-is sokkal több ne legyen a' mit fel nem talált és nem tud; sőt, a' mint Sz. Irenaus bév befédde és példákkal megmutattya, *Lib. 2. cap. 47.* testi femeinkel nézven sok dolgokat, 's lábainkal tapodván, sem tudgyuk okait, hanem csak vizsgállyuk, 's Istenre hadgyuk; a' vagy, a' mint az *Ecclesiastes* szóll, *cap. 3. v. 17.* mentül többet munkálkodik (ember) okainak keresésében, annyival inkább nem talállyá: menyivel inkább az Isteni dolgoknak feneketlen mélysége, Bölcheségének végheterlen külömbisége, és, a' mint Sz. Agoston mongya, *Epist. 3. ad Volusian.* sok dolgoknak titkos nehéz értelemmel-valo bé-árnyékozása, azt chelekefi a' mit az Irás mond: *Ecclesi. 13. v. 4. Cum consummauerit homo, tunc incipiet;* Mikor ember el-

ber el-végezi, akkor kezdí : mondám, mennyivel inkább, újjabb és újjabb dolgok írására-*valo materiát* adhat mind Világ végéig az Anyaszentegyházban, az Istentől rendelt Tanító *Doctörök*-nak? 'S mit, mondom, Világ végéig? ha, a' mint azon Sz. *Ireneus* mongya, mindezen, 's mind a' más Világon, Tanítványi létünk Istennek; úgy hogy az Isten mindenkor taníttsa az embert, 's az ember-is tanúllya mindenkor a' mik Istentől vannak. Mindazáltal, igen méltó afféle Könyvekben-is meg-fordítani gyakorta, a' mellyeknél vagy jobbakat azon dolgokról né írhatni, vagy lelki nyavalyájok, 's hasznok az eggyügyűeknek, azokat szükségessé teszi. Melly dologban, diche-retes egyéb Keresztýén Nemzetek serény-sége, kik, mind írnak örömeit magok nyelvökön; 's mind pedig, alig támad, vagy vagyon valami ollyas Könyv, mellyet ottan-hamar magok nyelvökre nem fordítanak.

De vagyon ezen-kivül, más igen szükséges Oka-is az Új Könyvek írásának, és for-

ditásának-is ; tudn' illik, az Új hasonlások
 szaporodása : a' mellyeket, ugyan szűklé-
 gesnek mond az *Apostol*; 1. Cor. 11. v. 19. hogy a'
 kik meg-próbáltattak-is, nyilván-valókká
 légyenek. Es Sz. Agoston, *Serm. 98. de Temp. Idcir-*
co doctrinam Catholicam contradicentium ob-
sides impugnatio, ut Fides nostra non otio tor-
pescat, sed multis exercitationibus elimetur;
 Azért ostromollya (ugy-mond) az Anya-
 fentegyház Tudományát az ellen-mondók
 vítatása, hogy a' mi Hitünk meg ne lankad-
 gyon a' henyéléssel, hanem meg-élesedgyék
 a' fok gyakorlással. Ki győzné a' Régi Sza-
 kadásokat mind elő-számlálni? De csak
 a' mostani bódogtalan időkben-is, hány-
 felé húzzák vonnyák fokban a' Sz. Írás értel-
 mét, az Anyafentegyháznak meg-rögzött,
 eggy nyomon-járo, és minden idő-béli Sz.
Doctörök-túl bizonyíttatott érteime- és
magyarázattya-ellen? 'S mint hogy e' Vi-
 lágnak olyan részében lakunk mi-is, mely-
 ben a' Hit-béli hasonlásokról, szűnetlen ve-
 tekedések vannak és forognak közöttünk:
 vallyon

vallyon nem illendő-e, hogy a' honnan származott eredeti e' mí Országunkra né-mellyikének ; ugyan - onnan vegyűk, tū-dós, bölch, és Isten-félő emberek értelmét-is ? michoda kezdetek, michoda elő-mene-telek, michoda böchők vólt ; és mit tartot-tak honnyokban-is felölők ? Azért, az il-lyen Tudósok - közzül , Német- Ország-ban nem utólso lévén, e' kis Irásnak, és sok több hasznos Könyveinek szerzője : minek-utánna ezt egy bochűletes Űr, ez-előtt egy-nehány estendővel kezemhez jutatta-vól-na, nem szeghettem kedvét, hogy Magyar-rá ugyan akkor ne fordítanám. Kinek az-után halála történnén, hogy ezen-való ki-chiny munkám semmisé ne lenne, hanem használhatna az eggygyűieknek e' mí Ha-zánkba-is: magam ki-nyomtatattam. Gon-dolkodván pedig, kinek kellene azt, a' szo-kás - szerént, ajánlanom ; Nagyságodnak láttam egyesek-előtt illendőbnek : úgy-mint a' kit a' Vitézkedő Anyafentegyház-nak vezérlésére 's óltalmára állatott Isten e' mí Ha-

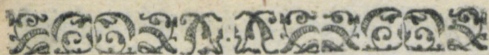
mí Hazánkban. Rendetlen dolognak is tartottam, ha annak, Nagyságodra bízott Fegyver-házában, híre- 's akarattya-nélkül, csak nyúltam-vólna-is valamelly fegyveréhez. Viselet annak-felette, Nagyságodnak régtől-fogva, érdemem-fölött, hozzám mutatott jó akarattya: melynek nem igyekezni, csak valami részből-is meg-felelni, háládatlanfág lenne. Ninh kétségem a Nagyságod kegyességéből, hogy mind ezekre-, 's mind pedig az eggy-ügyűek hasznára-nézve, olly kedves ne légyen Nagyságodnál e' kis Könyvnek ajánlása; hogy azal mind nékem, 's mind másoknak, ez illy dolgokra kedvők 's akarattyok, és Nagyságodnak-is méltóságos neve 's díchéreti nevekedyék. Irtam Tölczéken, Sz. Jakab Havának Huszon-harmadik napján, Ezerhat-fáz harmincz-kilencz esztendőben.

Jll, me Celsitud: Vestra

Obsequentissimus servus.

CASPAR TASI.

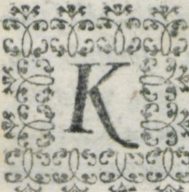
FEUK.

FEUKTIUS JAKAB

Elöl-járo Levele, a' kegyes

Olvasóhoz.

 Özönséges mondás
 mindeneknél, kegyes
 Olvasó; bogy, A' ki-
 nek mese nínchen,
 sárral tapaszt. Melly
 igaz legyen pedig ez a' mondás, lát-
 ni-valo mind azokon, valakik az
 eggy Igaz és Üdvösséges Keresztyén
 Hittűl el-szakadván, el-tévelyedte-
 nek: de kivált-képpen azokon, kik
 meg nem elégedvén azzal, bogy ma-
 gok személyekben tévelyegnek, és vak-
 merőül a' magok lelkét kárhozatba
 ejtik; azon vannak annak-felette,
 mi módon több jámbor Catholicus
 embereket-is Hitökből ki-tántorít-
 ván, vagy titkon-, vagy nyilván-va-
 A lo pre-

lo predikállásokkal, kiáltásokkal, irásokkal, és sok egyéb-féle módokkal (a mint-hogy effélekben nem kevés mestersegi vannak az inchelkedő Léleknek, mellyeket efféle Hitetőkkel közöl,) el-vesztessének.

Mivel azért ez ilyen Hit-béli szakadás-szerző Tanítók, semmit az Igasággal nem érnek; sem valamit ollyast nem nyernek, mellyel a' Catholicusokat Hitökből ki-vehetnék; sem pedig abban, hogy a' szegény együgyű, és töllök el-bitetett község viszont meg ne térne, akadályt nem szerezhetnek: köntelen e'hez a' közönséges mondásból kell magokat tartaniok; hogy, A' kinek mese ninchen, fárral tapast: az-az, mivel az Igasággal minket, és a' közönséges Keresztyén Anyaszentegyháznak Hitit meg nem győzhetik, meg nem hamisíthatták: a' káromlásokhoz, a' magok fejétől gondolt,

és re-

és reánk költött fogásokhoz, chufolásokhoz, kell nyúlaiok; és azt, Igasság-gyanánt, mi-ellenünk állatniok, és vitatniok: csak hogy, vagy azokat, a' kik még Catholicusok, megtántoríthassák, vagy az el-bitetett egy-ügyű Népséget tévelygésébe megtartassák. a' melly ő dolgokon, ugyanynyira meg-is nyugszik a' község, hogy ugyan azt íteli, hogy azok egy-ebepnyire sinchenek különben, hanem a' mint az ő Predikatoroktól eleibe adatik.

Azok pedig az ő Tanítóik, 's ki-váltsképpen nemellyike közszülők, olly igen meg-keményedett és temérdek orcza-bőrrel vannak; hogy semmi-némű fogásokat, 's hamis költéseket, nem szégyenlenek, mind Predikállásokban, 's mind Irásokban, valami nyelvökre 's pennájokra jó, mi-ellenünk írni, és mondani.

Nem szóllok pedig itt azokról az

Ujítokról (kik felette mint el-foka-
sodtak egész Német- és egyéb Orszá-
gokban,) kik tagadgyák a'szent Sa-
cramentom-ban Krístus Urunknak
valóságos jelen-létét: hanem, szóllok
azokról, kik magokat jó Keresztyé-
neknek, sőt Evangelicusok- nak
mongyák; mindazáltal, az ő Anya-
szentegyházát itt e földön, és annak
szent Hitit, nem általlják minden-
nemű fogásokkal, és hamis költésekkel
gyűlöltetni, és, a'mint tollók lebet,
meg-vettetni 's kergettetni. Ezek
a' Pápát, meg-bizonyodott, és kétség-
nélkül-valo Antichristus-nak neve-
zik. Azt merik mondani, hogy mi
Catholicusok, nem Krístust, hanem
a' Pápát tartjuk az Anyaszentegy-
ház leg-főbb és méltóságosb Fejének,
Gond-viselőjének, és Vezérének itt
e földön. Elő'-forgattyk az Egyhá-
zi emberek feslett életét-is; mint-ha
az eléendő ok volna Hitők nél- való

el-sza-

el-szakadása. Azt-is mongyák ;
 hogy mi a' köz-népnek csak fel Sacra-
 mentomot adunk : Es, hogy amaz
 ördögi tudomány, a' Házaßágnak,
 és Eteleknek meg-tiltásáról, melyről
 Sz. Pál szól, nálunk Catholicusok-
 nál tellyesedett-be : Hogy mi a' Kris-
 tus a' Mise-ben, újonnan meg-feszít-
 tyük : Hogy mi a' Kenyeret, és a' Ré-
 peket, mint szintén Krístust úgy
 imádjuk : Es, hogy mi azt tanít-
 tyuk ; Hogy Krístus nem minden-, ha-
 nem csak némelly bűnökért tött a' Ke-
 reszt-fán eleget : Hogy mi, Bűneink
 bochánattyát, Istennek malasztja- és
 segítségé-nélkül, csak szintén tulaj-
 don magunk erejéből, a' Krístus érde-
 me-nélkül, a' mi érdemünk-, és Jóche-
 lekedetink-által, újonnan érdemel-
 bettyük, és magunknak meg-nyerbet-
 tyük : Hogy mi, nem Istentől várjuk
 segítségünket, hanem, ötet tellyeség-
 gel bátra bagyván, a' Mennyei Szen-

teknél kereszük ; ugy-mint olyanoknál , kik tulajdon magok erejeből és hatalmokból , mint szintén az Isten önnön-maga , meg-adhatnak nekünk mindeneket , és meg-segét lehetnek : Hogy mi könyörgünk azokért-is , kik Mennyekben vannak , hogy üdvözüllyenek ; a'vagy a'kik Pokolban vannak , hogy el ne kárhozzanak : Hogy mi az Indulgentiák-felől azt tanítjuk , hogy , a'ki egy-olyan Levélet kapbat , üdvözülni kell annak , ha nem tudom mint , és menyit vétett volna-is. Nem-de azért nem sárral-valo tapasztás-e ez , mivel önékik meszek ninchen ?

Mint-hogy azért , Kereszttyén Atyám-fia , ez illyen Új Hit-farago Predikátorok , efféle nyilván-valo hamiságot (a'mint-hogy ez Őt Predikatszoban meg-is fog-bizonyosodni ,) a'szegény eggy-ügyű köfségnek , nagy derék Igasság-gyanánt árulnak ;

nak ; és , hogy ugyan az-is legyen ,
 merő Júdás cbokjával bizonyították :
 nem cbuda , ha valamelly efféle Pre-
 dikator , a' vagy szökött Barát sza-
 vának inkább hisznek , hogy sem az
 egész Kereszttyén Anyaszentegyház-
 nak ; azt pedig , minden kérdés-, bal-
 lás-, és utánna-kereses-nélkül , ha
 ezek mind úgy legyenek-e , vagy nem :
 és , eggy-ügyűségekbl el-baggyván a'
 Pápista Huet , más Uj nem-Hitre ál-
 lanak : a' vagy hogy némellyek , kik
 immár a' Tévelygők könyvei olvasása-
 ból , és sok reánk-fogott hamiságok-
 tul ugyan el-is hitetlenek , mind ko-
 porfójokig , és utólso vészedelemekig ,
 abban az ő tévelygésekben meg-ma-
 radnak.

Hogy azért az Uj Predikátorok-
 nak efféle hitetések , és sok költött 's
 mi-ellenünk magok fejétül gondolt fo-
 gások , az en Halgatóim és Juhaim
 szívében meg ne gyökereznének ;

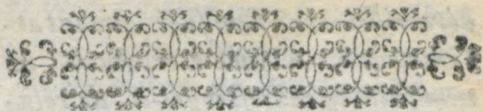
sőt hogy, a' kikben meg-fogant volna is, ki-gyökereztetnének: Húsz Predikáziót töttem itt Bambergá-ban, a' Sz. Márton Egyházánál, az egymás-után következő Vasárnapokon és Ünnepeken; és mindenik Predikációm-ban, eggy-eggy hamis Fogást, a' vagy Czikkelt mutattam-meg, mellyet az Új-bitű Atyafiak reánk fogtak; és leg-ottan tanúságot is adtá reá, mit tanítottunk és bidgyünk mi Pápisták mind azokrúl, és azoknak mindenikérül; és hogy azok mind jó, és szent, 's az Isten Igéjével egyező dolgok, sőt maga az Isten igéi legyenek.

De, mivel némellyikérül immár ez-előtt elég béven írtam, és ez-után a'többirül is szándékozom bévebben írni: nem vólt igyekezetem ezeket így nyomtatásban ki-bochátanom; ha némelly, ki ugyan jó, 's ki pedig még csak fél-Pápista Halgatóimtól, nagy kéremés-

kéreméssel arra nem szorgalmaztat-
tam-vólna. Kiknek kéréseknak, ha
nem szintén tellyességgel-is, de rész-
szerént ugyan eleget kelle tennem: és
így azt a Hűsz. Predikatziót, mentül
rövidebben csak Őtbe foglalnom; úgy
bogy, ezeknek mindenikében, kibem
három, 's kibem több Czikkelyek lenné-
nek: olly módgyával azért, bogy el-
sőben, mindē Igasság-szerető Keresz-
tyén eszébe vehesse, a' mi Ellenkező-
inktül hamissan reánk kent dolgokat:
az-után, bogy mind azokrúl mi mit
tanítottunk, és bídogyunk, meg-értthesse.

Ez-okáért, te kegyes Olvasó, ez
Őt rövid Predikatziót, mellyet én jó
indulatból és buzgósfágból írtam, 's ki
bochátottam, vedd jó-néven; és rö-
vid nap várj mást-is töllem. Kélt
Bambergá-ban. 26. Martij, 1574.
esztendőben.

Sommáját ez Őt Predikatciónak, a' kegyes Olvasó,
a' Könyv utóllján talállya.

A' PÁPISTA HITTÜL-

valo El. szakadásnak színes

Okairúl.

ELSO PREDI- KATZIO.

I. *Az Antikristusrúl.*

II. *A' Keresztjén Anyaszentegyház
Fejérül.*

III. *Az Egyházi emberek botráncoz-
tato életérül.*

Yilván vagyon ez
egész Világnál, hogy
nem csak egyedül a' Hi-
retlenek, úgy - mint a'
Sídók, Törökök, Tatá-
rok, és Pogányok, kik a'
Kristusban, Istennek igaz Fiában soha
nem hittek; hanem minnyájan, és min-
denike az Uj Hiten-valóknak-is, a' kik
egyéb-aránt azzal kérkednek, hogy his-
nek

nek a' Krisztusban; de magok, többire, a' leg-nagyob és főb Agazatiban és részeiben a' mi Keresztényeni Hitünknek, semmi-képpen egybe nem férnek, sem meg nem egyesedhetnek (a' mint - hogy most-is, csak egy-néhány csendőtől-fogva, nem kevés-számu Könyveket írtanak egy-más-ellen;) de egyet értenek, nem csak a' Krisztus-, és az ő Anyaszent-egyháza-ellen, de az ő itt e' földön-valo Hely-tartója-, úgy-mint a' *Római* Pápa-ellé-is, mint szintén a' Sídók a' Pogányokkal hogy egyet értettek a' Krisztus halálában; és azt kiáltják egyenlő szóval, 's kivált-képpen pedig a' Sídókkal, és Pogányokkal: *Fessé-fel őtet*. Nem külsőben, mint-ha ugyan nagy-jó barátok, és minden egyéb tévelygésekben-is egyek, és egy értelemben volnának. Mellyet azért chelekesnek; mivel a' Pápa, az ő tévelygő Hiteket nem javallya, 's nem-is javalhattyá.

Egyenetlenek egy-más között a' mostani Tévelygők.

Minden Tévelygők gyűlölik a' Krisztus Helytartóját.

Miért gyűlölik annyira a' Pápát a' Tévelygők.

Hogy azért ez ilyen *Heródes*-követők, magokkal egyetemben több jámbor Keresztényeket-is, az igaz, és üdvösséges Hittől (mellyet a' Pápa-is vall,) és a' Pápanak engedelmeségétől; a' ki semmi méltatlant nekünk, sem pedig a' Keresztényeni

A' Pápa nem paranchol semmit a' Keresztényeni hitet

I. Ok az El-szakadásnak.

tyéni

tel és élettel
ellenkezőt.

I.

Első szí-
nes Oka
a' Pápista Hit-
től- való el-
szakadások-
nak.

A' Pápa, ha
Antichrif-
tus-e?
Az értelmes
Luteránu-
sok jól tud-
gyák, hogy
a' Pápa nem
Antichristus.

Az egy ügyü
Luteránusok-
kat el- hitet-
ték, hogy a'
Pápa az An-
tikristus.

tyéni Hit-ellen- valót nem paranchol-
sem hinnünk, sem chelekednünk, el-ide-
geníthessenek, 's el-szakaszhassanak, és
őket az ő Tévelygések követőivé tehes-
sék: jónak tartják e'hez ezt az álnok Fo-
gást, hogy, tudni illik, mind kiáltások-
kal, irásokkal, a' szegény eggy-ügyü köf-
ségnek fűleit azzal tölték-bé, hogy, A'
Római Pápa az Antichristus; és ez-oká-
ért, méltó arrúl a' közönséges Keresztényi
Hitről, a' mellyet ő tart, el-térni, és az ő
Ötödik Evangéliomokhoz lépni.

Noha pedig jó része a' *Luteránusok*-
nak, a' kik valamennyire tanultabbak, a'-
vagy ugyan egyéb-aránt-is vagyon vala-
mi kis szikrája benne az igaz Keresztényi
indulatnak; sőt, magok a' leg-főb Pre-
dikátorok-is jól tudgyák, hogy ez bizo-
nyára nem úgy vagyon: de vannak mind-
azáltal mások, az eggyügyü és tudatlani-
közzül nem kevesen, kik e' törben meg-
fogattatván, nem vélekednek különben,
eggyügyü-voltokhoz-képest (sőt már
vakmerő-képpen-is,) hanem hogy a'
Római Pápa ugyan Antichristus: és an-
nyira nagy gyűlötségben-is vagyon nál-
lok, hogy ingyen chak nevét sem halhat-
tyák; 's annyival inkább magok-is, a' kö-
zönség

zónságes Híret bé nem véhik ; és nem-is
üdvözülnék.

Hogy pedig ezek a' jámborok hamif-
san hitettenek légyen el ; és hogy kö-
vetkezendő-képpen ez , chak színes oka
légyen , miért űk *Catholicusok*-ká , a' vagy
Papisták-ká (a' mint űk szokták a' *Catho-*
licus Keresztényéneket nevezni) nem akar-
nak lenni : meg-mutatom e' Predika-
ciónak Első Részében ; noha rövid szó-
val , de az Igaságnak fundamentomából.

Noha ez az íge [*ANTICHRISTUS* ,]
nem illetlen értetik közönségesen mind
azokról az emberekről , valakik Kristus-
nak , az Isten és Szűz *Maria* igaz Fiának-
ellené hisznek , és chelekekesnek ; ugy-mint
a' Sidók , Törökők , Pogányok , Eretne-
kek , és minden Istentelenek , &c. kikről
Sz. János Evangelista † , még az Apostolok
idejében szóllott vólt immár , és *Anti-*
christusok-nak-is nevezte őket ez igékkel ;
Az Antikristus el-jő , és most sok Anti-
kristusok lettek : Mindazáltal bizonyos,
hogy a' valóságos *Antichristus* , a' kiről
Daniel , Kristus Urunk , Sz. Pál , és Sz. Ja-
nos szóllottanak , Eggy tulajdon , és eggy
bizonyos Személy lehen ; a' kit maga üd-
vözítők , ez igékkel eléggé meg bizonyí-
tott ;

Felelet.

Ez ígerül ;
ANTIKRIS-
TUS.

Antikristu-
sok , az Apof-
tolok idejé-
ben ;

† 1. Ioan. 2.

Dan. 7. 2. 9. 10.

Matt. 24. 2.

Thes. 2. 1. 3. 5.

1. Ioan. 2. 4.

Apoc. 11. 13. 17.

12.

* Ioan. 5.

tott: * *En az én Atyámnak nevében jöttem, és ti engem bé nem véftek: ha más jövend a' maga nevében, azt bé-véfitek.*

Kichoda értetik ez-által a' M^a's-által, a' ki a' maga nevében jövendő? Nem az Eretnekek ugyan; mert azok, a' mint Krisztus Urunk jól tudta, sokan voltak minden időben, és nem chak egy: Nem a' Török Cháhár; nem valamelly Pogány Isten; mert ő ezeket a' szókat, nem a' Pogányoknak, hanem a' Sidóknak mondotta, a' kik az *Antichristust* bé-véendők: Nem valami egy Istentelen emberről: mert ezek-is minden időben sokan vannak. Azokáért, ezen az Eggyé, senki nem egyéb, hanem az *Antichristus* értetik: a' ki nem egy *Seéta*, vagy egy egész tévelygő Vallás fog-lenni, a' mint a' gorombája a' *Luteranusok*-nak véli; hanem egy bizonyos Személy léhen.

Hogy pedig ez így légyen; tudn' illik, hogy ezekben, és ez igék-által, Krisztus Urunk x senki is nem mást, hanem egyedül a' jövendő *Antichristust* értette: bizonyították ez-előtt Ezer elttendővel, S^s. *Irenaeus**, Arany-száju S^s. *János*†, S^s. *Jerónymus* x, *Cyrellus Alexandrinus*“, *Theodorétus*“, és többek. Mivel azért az *Antichristus*,

A' Sidók bé fogják venni az Antikristust.

† Ioan. 5.

* Iren. l. 5. cöt.

Hares.

† Chrysof. Homil. 15. in Ioan.

x Iren. qu. 11. ad Alagiam.

“ Cyril. li. 3. in Ioan. c. 6.

“ Theod. in Comment. in Daniel.

Daniel.

Antichristus, csak egyedül egy Személy lehet: mutasd-meg tehát nekem, te Ujhutó Keresztény; A' Pápák közül (kik már S. Péter-től-fogva e' mostani Tizen-harmadik Gergely Pápáig, közel Két-száz harmincz-négyen voltak, kiket mind néven-is nevezhetni) mellyik legyen az *Antichristus*? Péter-e, vagy Anasztásius? Pius Quintus-e, vagy a' Tizen-harmadik Gergely Pápa*? Hogy ha, a' Krisztus mondászerént, csak egy *Antichristus*-nak kell lenni: miért mongyátok ti hogy a' Pápák mind *Antichristusok*? Miért nem rekeszitek-ki S. Pétert, és a' Szent Mártirokat, kik a' Pápák-közzül, Harmincz-nál többen voltak? A' vagy, ha mindenik Pápát *Antichristus*-nak nem tartjátok: miért tartjátok nemellyiket? miért né nevezitek nevén az Első *Antichristust*? miért né számláljátok-első, nevezet-szerént, kik voltak *Antichristusok* a' Pápák-közzül, és kik nem voltak *Antichristusok*? Ninh, tudgya Isten, egyéb benne, hanem csak az egy ördögi vakmerőség, magoknak-velo nagyot tulajdonítás, és a' Predikátoroknak bolond agyaskodások; a' kik látták, hogy Krisztusnak ez igéi-által, hogy az *Antichristus* csak egy.

I. Oka az El-szakad: eraber

* Vagy most, a'
Nyolczadik
Orbán Pápa?

A' Pápák
közzül har-
mincznél töb-
ben voltak
Mártirok.

emberlétben, meg-rekeztettenek: de még is ugyan káromlyák a' Pápát (mivel az ő hamis Vallások nem igazollya, 's nem javallya,) csak boffúságért-is; és irégységekből 's gyűlölségekből álllyák mindennel, valamit meg tudnak gondolni.

A' mi a' Másodikát illeti, hogy a' Pápa nem *Antichristus*; sőt, hogy még az *Antichristus* nem-is született, eléggé megbizonyította S. Pál Apostol, a' hol azt mondotta; * hogy az *Antichristus* el nem jő, valamíg az a' nagy el-pártolás, és szakadás a' *Romai* Birodalomtól nem léhen. Az pedig, hálá Istennek, még eddig meg nem történt. Tehát az *Antichristus*-is nincsen még jelen; és annál-is inkább, az nem a' *Romai* Pápa. Így magyarázták S. Pál-nak ez igéit S. Agoston †, Jerónymus †, Tertullianus †, Ambrosius †, Chrysostomus *.

Maga-is pedig Krisztus Urunk megmondotta, † hogy e' világnak az ő vége, és a' pusztaságnak iszonyúsága, az-az, az *Antichristus*, el nem jönnek, minek-előtte az Evangéliom nem predikáltatik ez egész Világon. melly még e'koráig meg nem lett. Annak-okáért, sem a' Világ vége, sem az *Antichristus* még jelen nincsen:

* 1. Thesi. 2.

† Aug. 10. 5. de Civit. l. 20. c. 39.

† Jeron. qu. 11.

ad Alcasiam.

† Tert. advers.

Gentes.

x. Ambr. in 2.

ad Thesi. 2.

* Chrys. ibid.

† Matt. 24.

ehen: és következendő-képpen, a' Pápa, sem *Antichristus*. Ezekre a' Krisztus igéire Sz. *Matthé-nál*, olvasd Sz. *Jerónimust* †, *Hiláriumt*; *Theodorétust* x, *Augustinust* *, *Damaszenust* „, és a' Nagy Sz. *Gergely* Pápát ..

† Ier. Hil. in c.
24. Matth.
x Theod. in 2.
ad Thes. 2.
* Aug. de Agone Christ. ca.
29. Et lib. 20.
de Civ. ca. 3. &

Az *Antichristus*, a' mint Sz. *Pál* x sok egyéb Szent *Doctorok*-kal bizonyíttya, midőn el-jövend, fel fogja magát emelni, és magasztalni az ISTEEN-főldött, és mind azok-főldött valami ISTEEN-nek nevezetik. Effélett pedig egy Pápa sem chelekedett; most sem chelekeksi: hanem magokat, *Servos servorum DEI*, Isten-folgaiszolgainak írják: Tehát egy Pápa sem lehet *Antichristus*.

19.
„Damas. l. 4.
de Orthod. fide
c. 57.
„Grag. Magn.
in Job. c. 18.
x 2. Thes. 2.
Chrysost. Hom.
40. in Ioan.
Haymo, in 2.
ad Thes. 2.
Theod. ibid.

Az *Antichristus* imádatni-fogja magát, mint ISTEEN. x Ezt pedig egy Pápa sem chelekedte. Ez-okon-is tehát, egy Pápa sem *Antichristus*.

x Dan. 11. 2.
Thes. 2. Iren.
li. 5. cont. Hæres. Hippolyt. de Consumm. sacculi. Cyrillus.
Theod. in 2.
Thes. 2.
† 2. Thes. 2.
Iren. Hippolyt.
Cyril Ambr.
Chrysost.

A' Sz. *Pál* ígét, † hogy az *Antichristus* az Isten Templomában fog-ülni, értették a' Sz. *Doctorok* mindenkor a' *Salamon* Templomárúl *Jerusalem*-ben. A' Pápa pedig, *Romá*-ban ül a' Templomban, és nem *Jerusalem*-ben. Ez-okáért, nem lehet ő az *Antichristus*.

Bár ezen a' Templomon, minden Templom
I. Oka az El-fzak: B plom

plom's minden Egyház, és akár-ugyan az Istennek egész Népe, sőt szintén a' *Romai Templom* értetnék-is : mindazáltal nem értethetnék ez a' jövendőlés a' Pápára : mert ő nem úgy ül abban mint-ha Isten volna, a' mint az *Antichristus* fog-ehelekedni ; hanem csak mint Istennek szolgája. &c.

x Ioan. 5. Iren.
Chrysost. Ieron.
Cyrill. Ambr.

A' Sídók az *Antichristust*, x mint Istennek igaz Fiát, és *Mesziás*-gyanánt fogják bé-venni. Egy Pápát sem vettenek pedig úgy bé: &c.

† Ieron. in c. 17.
Dan.

* Iren. lib. 5.
Hipp. in Orat.
de Consum. sa-
culi.

** Aug. qu. su-
per Ios. c. 22.

† Ambr. de Be-
nefact. Patri-
arch. c. 7.

Szent Jerónimus†, Irenaeus*, Hippolytus**, Augustinus, Ambrosius†, &c. elött Ezer eštendővel, 's többel-is, azt tanították ; hogy az *Antichristus* a' Sídók-közzül, Dan nemzetiségéből fogszületni : A' Pápák pedig, eleinten inkább mind Pogány nemből-valók voltak, Olasz-Országból, és egyébűnnen. Tehát nem lehetett egyike-is *Antichristus*.

* Ambr. in 2.
Thes. 2.

Greg. Mag.
in Regist. li. 11.
Indict. 6. epi. 5.

† Ieron. in c. 11.
Dan,

Szent Ambrás*, S. Gergely** Pápa, és S. Jerónimus† bizonyították az *Antichristus*-felől, hogy környűl-metéltetni-fogja magát, csak-hogy annyival örömesben bé-vegyék a' Sídók, és az ő Szombattyokat fogja üdleni. Ezeknek pedig egyike

két sem chelekedtek a' Pápák : Azért, nem-is *Antichristus* egyyike-is: és kedvezendő-képpen, a' Predikátorok közönséges ámitó kiáltások, nagy tapasztalható chalárdság.

Az *Antichristus* azt fogja-mondani; * hogy Krisztus nem született; és hogy az, a' ki *Pontius Pilátus*-alatt szenvedett, nem volt Krisztus, hanem hogy ő volna a' Krisztus. Ezt pedig egy Pápa sem mondta: &c.

* 1. Ioan. 2.
Hilar. lib. 6. de
Trin. Ioan. 8.
Iren. l. 5. Amb.
in 21. Luca
2. Thesi. 2.

Az *Antichristus* úgy fogja magát tetetni†, mint-ha ő meg-holt-, és ismét fel-tamadott- volna. Ezt egy Pápa sem chelekedte : Tehát azoknak egyyike sem *Antichristus*.

† Apoc. 3. v.
14. Greg. li. 16.
Indict. 6. ep. 3.

Az *Antichristus*, az Ördögnek segétsége-által, fok, * és nagy Chudákat fog-tenni; és azt fogja-mondani, hogy ő azokat maga erejéből chelekefű, minden-segéttség-nélkül. A' Pápák pedig, még a' kik közzűlők a' betegekkel, vakokkal. &c. nagy chudákat chelekedtek-is, nem mondták soha hogy ők azt magok erejéből chelekefűk; hanem az Istennek munkálkodásából, a' Krisztus J e s u s-nak szent neve-által: sőt, hogy ugyan maga Krisztus chelekedte-légyen azokat, ő-általok,
1. Oka az El-szak; B 2 mint

* Beda, in Apoc. c. 3. Haymo, libid.
.. 2. Thesi. 2.
Apoc. 18.

mint ekközök-által. Nem lehet tehát még-is, hogy a' Pápák légyenek az *Antichristus*.

† 2. *Thess.* 2.
* *Apec.* 13.

Az *Antichristus*, † Varáslás-, és őrdögi tündérfég-által fog chudákat tenni. Effé-
léket pedig a' *Roma* Pápák mindenko-
ron, mint őrdögi és bálványozó dolgo-
kat, meg-vetettek : &c.

* *Dan.* 8.

Az *Antichristus*, * az el-rejtett dolgo-
kat-is meg fogja-érteni, és tudni. A'
Pápa pedig, azokat nem tudgya : Ez-o-
káért ő nem-is *Antichristus*.

† *Malach.* 4.
Mar. 3. 2.
Thess. 2. *Apec.*
11. *Greg in Job.*
li. 21. c. 36.

Enoch, és *Illyés*, † az *Antichristus*-nak el-
lene fognak-állani. Ők pedig eggy Pá-
pának sem állotrak ellene : &c.

** *Dan.* 11.

A' Pápák, rend-kerént válahtatnak a'
Pápaságra. Az *Antichristus* pedig, "ma-
ga fogja fel-emelni magát : &c.

** *Dan.* 7.
Matth. 24.
Apec. 20.

Az *Antichristus*, ** üldözni-fogja a'
Szenteket : mellyet a' Pápák nem chele-
kesnek. Következik tehát, hogy ők
nem-is *Antichristus*ok.

* *Hippol in Ser.*
de Consum. se-
culi. *Aug.* 10.
s. l. 20. Civ. c. 8.

Az *Antichristus* *, a' Kerekséget meg
nem engedi. A' Pápák pedig ugyan pa-
ranchollyák-is. &c.

† *Dan.* 9. u. 12.
Iren. l. 5. *Chrys.*

A' Pápák meg-tartják, és őltalmazták
a' szent Misének áldozattyát : Mellyet
az *Antichristus* tilalmazni-fog ; † a' mint-
hogy

hogy az ő elől-járói immár-is azont che-
lekezhik : &c.

A' Szent Doctörök azt tanítták ; hog-
az *Antichristus* * nem fog Negyed-fél
éhtendőnél tovább uralkodni. De a' Pá-
pák uralkodásának, már Tizen-hat-száz
éhtendeje-is vagyon ; és ők, mint Krisztus-
nak Hely-tartói, a' Keresztén Anyahent-
egyháznak Előtte-járói voltak. &c.

Ezekből a' Huszon-egy Okokból, " hi-
sem eléggé meg-mutathatni, és taníthat-
ni, hogy szemtelen-szóllás, gyalázás, köl-
tött hamis-fogás ; és semmi nem egyéb,
hanem csak egy nyilván-való káromko-
dások legyen a' mostani tévelygő Lute-
ránus Predikátoroknak az, a' mit ők mon-
danak ; hogy a' Pápa volna az *Antichris-
tus* : semmi fundamentumok nem lévén ;
hanem chupán csak emberi indulatból,
és a' Pápára-való irégységekből, és gyű-
lölségekből ; és hogy ők a' szegény kös-
séget a' közönséges Keresztén Anyahent-
egyháztól el-szakáshassák, és az ő té-
velygő Vallásokra hajthassák. De te, he-
relmes Keresztén atyámfia, ne hidgy illy
könnyen : sőt ugyan el se hidgyed, hogy
a' Pápa volna az *Antichristus* : mert az

Homil. 49. in
Matth. Apoc:
20.

* Dan. 7. 12.
Iren. l. 5. Ieron.
in 7. ca. Dan.
Ang. 20. Civ.
c. 8. Chrysost. in
Opere imperf.
Homil. 49. in
Matth.

" Lásd erről
bővebbé a' San-
dérus Miklós
könyvét : De
Visibili Monar-
chia Ecclesie .
&c.

B 3

nem

I. Ok a' az El-szakadásnak.

nem születtetik előb, hanem csak szintén vége-felé e' világnak.

A' Luter Hit,
a' mint Lut.
Márton ma-
ga meg-val-
lya, Uj. és az
egész Világot
meg-botrán-
koztató.

* *Luter, az ő
rövid Tanúsá-
gában, vagy
vallásában, a'
Sz. Sacramen-
tumról. fol. E.
3. feje. 2.*

A' Catholica
Ecclesian-ki
vül, nem re-
mélhetni üd
vőseget.

" Gen. 7.

Tudgyad azt-is, hogy ez, hamis, és elég-
telen Ok (az *Antichristus* Elöl-járóinak
hazug kaja-bajalások, hogy a' Pápa volna
az *Antichristus*,) az eggy igaz, üdvösséges,
és közönséges Keresztén, a' vagy (a' mint
ők mongyák) a' *Papista* Hitűl-való el-
szakadásra; és a' *Luther* Vallásra, sőt (a'
mint *Luther Márton* maga * nevezte,) az
Uj. és az egész Világ botránkoztató Híre-
való hajlásra: melyben sem jószág, sem üd-
vőség; sem pihenés, sem nyugovás;
sem engedelem, sem eggyeség; sem fe-
gyelem, sem tisztelet; sem áratóság,
sem Isteni-félelem; sem gyónás, sem
bőjtölés; sem az E'giekhez-, sem a' föl-
diekhez-való illendő tisztelet és bőszerű-
let; sem eggy-akarat, sem eggezés a' Hit-
nek fő-fő A'gazatiban; sem bátorfágos
jó lelki-isméret, sem áthatatóság; sem
Meny-Ország, sem bődöglőség szintén úgy
nem találtatik. se nem remélhettetik;
mint szinte Noé idejében " a' Bárnán-
kívül.

Mivel azért mentül tovább, mind inkább
inkább láttyák, 's tapasztallyák az Uj Predi-
katorok, e'hez a' chaládsághoz (tudni-
illik,

illik, hogy a' Pápa volna az *Antichristus*,) nem lenni szerencséseket; sem hogy az ő halgatójoknak az okosával azt el nem hitethetik; mivel igen goromba és temérdek dolog-is: más e'hez hasonló, és nyilvánlagos hazug-fogással jönnek-elő, melly a' Római Anyaszentegyházzal ellenkező, és a' Pápát illeti; azt mondván, az ő szegény meg-vakított és el-hitetett *Luteranus* halgatójoknak;

Hogy mi *Catholicusok*, nem Krístust, hanem a' Római Pápát tartjuk egyedül ez egész Világ Fejének, és Előtte-járójának: sőt, hogy felíyeb-valónak tartjuk a' Pápát, hogy - sem mint az Isten: és, hogy-ha nekünk valamit hinnünk parancsolna a' Pápa, akár az Keresztényei dolog volna, 's akár ne volna; a'vagy pedig valamit cselekednünk, akár volna az Istenes dolog, 's akár nem, hogy mindazáltal tartoznánk mi ő-néki engedelmességgel. Ez ez-okáért, méltó dolognak itélik, az ilyen Hittől el-távozni; és olyanra állani, melyben nem az Embert, hanem a' Krístust tartják igaz valóságos Fejének és Vezérének az Anyaszentegyháznak.

A' mi a' tudós *Luteranusokat* illeti: a-
II. Oka az El-szak: B 4 zok

II.

Második
színes O-
ka a' Pápista
Hittől-való
el-szakadá-
soltnak.

Az Anyaszent-
egyház Fejé-
ről.

zok jól tudgyák, mint, 's hogy, és minémű külömbféggel tartjuk mi *Pápisták* Kristus Urunkat, és következendő-képpen a' Pápát-is, Előtte-járójának és Fejének az Anyafentegyháznak. Jól tudgyák azt-is, hogy ez méltó, és Kerehtyéni dolog, noha ők azt a' ködség-előt nem örömezt vallyák-meg; hanem ugyan, lelkek-isméreti-ellen-is, merő ellenkező-képpen adgyák a' szegény Népnek eleibe. (mert ugyan-is egyébként, ennyi eggy-ügyű embereket el nem hitethetnének.) A' többi pedig, ugy-mint, a' községes és tudatlan *Luteranusok*, hogy efféléket mind el-hísnak, 's mind mondanak; tudatlanfágból történik, és nagy illetlen gorombaságból: mivel nem tudnak válaftást tenni a' Kristus- és a' Pápaközött, mint 's hogy legyen ez, vagy amaz, Feje, és Előtte-járója az Anyafentegyháznak. Mert ők az ő Predikátorjoktól, sem jobban, sem külömben nem hallották, sem pedig reá meg nem tanítottanak.

Némelly *Luteranusok* tudatlanfága.

De akár a' Predikátorok, sült vakmerő gonofságokból; akár némelly tudatlan *Luteranusok* goróbaságokból, hidgyék és mőgyák ezeket mi-ellenünk: mindazáltal,

tal, az ő hamis Fogások- és színes Okok-ellen, ez a' Keresztényi és álhatalos Felelet:

Mind Isten- 's mind e' Világ- előtt, Felelet.
nagy méltatlanul, és hamisan fogják ezt a' Pápiák-ra, hogy ők a' Pápát, és nem Krisztust, tartják az Anyahentegyháznak egyetlen-eggy, valóágos, és üdvösséges Fejének; a'vagy hogy űt, Krisztusnál félyeb-valónak, a'vagy legaláb egyenlőnek tartják; a'vagy hogy neki engedni tartoznának, ha szintén ő valamit (noha ezt nem chelekedte, nem-is chelekekei) a' Keresztényi Hit-ellen, vagy az Istenez jó maga-viselés-ellen, parancsolna is hinni, vagy chelekedni.

Mi *Catholicusok* azt tartjuk, hiszük és vallyuk, nem csak most, hanem minden időben, nem csak szívünkben Isten-előtt, hanem nyelvünkkel, és pennákkal-is, Sz.

Pál Apostollal " , ez egész Világ-előtt: " 1. Cor. 3.
Hogy Krisztus J esus az igaz fundamentom; és hogy ezen-kivül, a'vagy e'hez, Kriszt* egyedül a' Fundamentom.
a'vagy ezért, más fundamentomot nem kell tenni; nem-is tétethetik, sem Pápa, sem Cardinál, sem Páspók, sem Cháfar., sem Király, sem Fejedelem. Ez Krisztus J esus, és ő egyes-egyedül; senki más sem az E'gen, sem a' földön, * az igaz, való-

II. Oka az El-szak:

B 5

ágos,

* Matt. 16. E-
zech. 15. 16. 10.

Kichoda vál-
tott légyen-
meg minket.

ságos, egyetlen-eggy, bizonyos, elevenítő Feje, Vezére, Birája, és Előtte-járója az ő Anyaszentegyházának, Menyégben, és a' földön. Ez a' J E S U S, és senki más, sem az E'gen, sem a' földön, váltott- és szabadított-meg a' magas Kerekszfán az őnnön piros Vérel minden embereket (chak akarják magok-is) e' széles világon; és nem a' Pápa, a' vagy a' Cháfiár.

Ez a' Fondamentom, ez a' Szegelen-kő, ez a' Krisztus elevenített és üdvözített minket minnyájunkat; és senki nem egyéb, sem az E'gen, sem a' földön. Es, ez-okaért ő, és chak egyedül ő, a' K R I S T U S, és senki más, elevenítő Feje az ő Anyaszentegyházának.

Kibé hífnak
a' Catholici-
cusok?

Ebben az egyedül üdvözítő Főben Krisztus J E S U S-ban, és nem a' Pápában. Hífnak mi *Catholicusok* minnyájan egyetemben, és ki-ki magán-is. Mert Krisztus szenvedett értünk, és nem Péter, vagy valamelly Szent. Ő holt-meg értünk *Catholicusok*-ért, és nem a' Pápa. Őtet tartjuk és vallyuk mi I S T E N-nek, nem a' Pápát: Őtet tartjuk mi mindenk-nél fellyeb' a' Menyégben, és a' földön, és nem a' Pápát. Ő-néki tartozunk mi engedelmességgel, Hitünkben, és életünkben,

ben, és nem a' Pápának, hogy-ha ő (a' kit nem chelekefik) valamit olyat parancsolna nekünk hinnünk, vagy chelekednünk, a' mi ellenkeznék az Isten akaratyával.

Ihon, szíves Atyámfia Keresztén, meg-hallád mi légyen minden *Catholicusok* vallása; kit tartanak, nevezzenek, és nyilván vallyanak űk az Anyaszentegyház valóságos, és üdvösséges Fejének, Krisztus-e, vagy a' Pápát: és, következendő-képpen, melly méltatlan, és hazugúl költnek efféle hamis Fogásokat rájok, ezek az Új Hit-farago Predikátorok.

Hogy pedig a' Pápa-is, Feje légyen, és nevezettség, az Anyaszentegyháznak; és hogy ugyan az-is, annak más, és sokkal külömbértelme vagyon, hogy-sem mint a' Krisztus Fő-voltának: Mert a' Pápa, nem olyan Feje az Anyaszentegyháznak, mint Krisztus; és a' *Catholicusok*, soha nem hitték őtet, nem-is tartották olyan Főnek lenni, a' minémű Krisztus; és e' mai napig sem tartják. KRISTUS, és egyes-egyedűl KRISTUS, és nema' Pápa, magánvaló egyetlen-eggy, valóságos, és elevenítő Fő, kiben nekünk hinnünk kell; és ennek a' Főnek, a' Pápa-is szinte csak

Miképpen
Feje a' Pápa
az Anyasent
egyháznak.

U. Oka az El-szakad:

eggyik

Külömbség
a' Keresztén
Anyasentegy-

ház Feje kö-
zött.

Kristus a'
meg-elevení-
tő Fő.

A' Pápa, chak
Hely- tartó,
és rendelte-
tett Fő.

eggyik tagja , mint mi. A' Pápa itt e'
földön, míg él, Feje az Anyaszentegyház-
nak : de nem olyan, mint a' kiből mi hi-
szunk ; nem olyan, a' ki minket , mint
Krisztus , meg-elevenített ; nem olyan,
mint a' ki mi-érettünk szentvedett , vagy
minket meg-váltott volna : Semmi-kép-
pen nem : Hanem, & chak Hely-tartó, és
rendeltetett Fő, Krisztustól a' bizony és
elevenítő Főtől , az & Juhai-cleibe itt e'
földön ; hogy & azoknak, ugy-mint Elő-
tők-járója, Gond-viselője, Hely-tartója,
a' vagy (a' mint a' *Luteristák* mongyák)
közönséges Plébános, közönséges Pás-
tora, Lelki igazgatója és Püspöke legyen ;
és , az & Menybe-menetele-után mi-től-
lünk az & Szent Attyához , arra válašta-
tott, hogy az & Juhait, az igaz Keresztvé-
ni , és közönséges Hitben , tekéletes er-
kölcshben , Istenes szent életben tartsa, és
meg-őrizzze ; az Isten Igéjével, és a' Szent
Sacramentomokkal táplállyá : és , ha va-
lami vetekedés ered a' Hit dolgában a' Ke-
resztvének-között, azt az Anyaszentegy-
háznak több Elöl-járóival-együtt meg-
válalessa ; és , mit kellesték hinni, 's mit
nem, el-végezze.

Ugyan-is, miért ne kellett volna a' ke-
gyes

gyes Krisztusnak, az ő testi el-távozá-
után mi-tőllünk, Menybe-menetele-ál-
tal (nem-hogy azért többé már Krisztus
test-herént-is az Oltári Szentségben nál-
lunk ne légyen; és hogy mindenkoron-
Világ végeig az ő Anyahentegyházának
malashtyával, 's ajándékival segítségül ne
akarjon lenni,) az ő szent Atyához, ma-
ga-helyett eggy Fő Papot, Hely-tartót,
Képe-bélit, a' vagy Fő-Bíró az ő Juhai-
eleibe rendelni, és az ő Anyahentegy-
házában hadni: holott a' Sz. Írásban nyit-
ván olvassuk, hogy ő ezent chelekedte az
O Testamentomban * a' Sídóknak-is; ki-
nek nem külömben, mint Istennek magá-
nak, tartozott minden ember, még a' Hit-
nek, a' vagy Törvénnel vetekedő és két-
féges A'gazariban-is, ellen-mondás-nél-
kül engedni?

Mivel azért Krisztus Urunk-is, kevés
vártatva, vagy csak hamar ez-után, szán-
dékozik vala kint és halált szenvedni, fel-
támadni és Menybe menni: igére halála-
előtt Sz. Péter-nek, " az Apostolok-között
leg-főbnek, Meny-Országának Kúlchait;
és, hogy ő volna a' Kő-fikla; és azon a'
Kő-fiklán akarná az ő Anyahentegyhá-
zát éppíteni; és, hogy hatalmas lenne.
II. Oka az El-szakad: a' meg-

Az O Testa-
mentomban,
Hely-tartót
rendelt Isten
az ő Anya-
hentegyházá-
nak.

* Dent. 17.

" Matth. 16.

a' meg-ködtésre, és a' meg-öldásra, Menyben, és a' Földön. Eset az ő ígérétét, Kríztus Urunk az ő halála- és fel-támadása-után tellyesíté-bé, mikor Péter-nek, úgy-mint közzónféges Pástornak, Lelki gond-viseelőnek, és Fő-Bírónak, harmad-szor ajánlá, és parancholá, nem csak egy-nehány, ^x hanem minden Bárányit és Ju-hait legeltetni. Chak hamar azért, Urunknak Menybe-menetele-után, mind magok az *Apostolok* (a' mint Sz. Kelemen Mátyr és Pápa, " a' Sz. Péter tanítványa, bizonyíttya,) 's mind egyéb Szent Tanítók, * az *Apostolok* idejében, és az-után is minden idő-béliek, Sz. Pétert, és az ő-utánna következendő *Romai Páspók* köket, úgy-mint az Anyakentegyház fonda-mentomat, az *Apostolok* Fejedelmének, és az egész Anyakentegyház Fejének neveztek: a' mint a' Chalcédoni Sz. Gyüle-kezet-is, ^x melly egyik a' Négy *Concilio-mok*-közzül, mellyeket a' *Luteristák*-is egyéb-aránt (vagy inkább csak a' mi né-kik tették) bé-véssnek, valóságosan el-végezte.

Ugyan-ezen okból, hogy rudn' illik, a' Kríztus Fő-Bírájának, és Hely-tartójának Széki mindenkor *Roma*-ban volt, a' Szent

Marty-

x *Ioan. 21.*

" *Clem. ep. 1.*
ad *Fratrem*
Dom.

* *Anaclet: ep.*
1. 1. *Marcell.*
ep. 1. ad Episc.
Antioch. Pro-
vincia. S. Leo
Mag. ep. 29. ad
Episcop. Vion.
Provincia.

x *Act 3. in Re-*
lat. Synodi ad
Leonem.

Márttyrok“, és egyéb Szent Doctorok, a’
 Romai Ecclesiát, a’ több Ecclesiák Anyjá-
 nak és Fejének nevezték, és tartották: Es-
 oda-is vitettenek minden vetekedő Arti-
 culusok és Hitnek A’gazati, * mint szintén
 az O’ Testamentomban a’ Fő-Pap-eleibe:
 úgy hogy, mi Catholicusok igazán és jól
 mondhattuk a’ Romai Pápának, a’ mit
 Négy-száz ehtendővel ez-előtt mondott
 Sz. Bernárd, Eugenius Pápának: “Te
 nem csak a’ Juhoknak, hanem magoknak
 a’ Pástoroknak-is, és azoknak minnyájok-
 nak, egyedül- való Pástora vagy. ‘S azt
 kérde-e, honnan mutatom ezt meg? Az
 Ur szavaiból: Mert, vallyon mellyik Püs-
 pöknek, sőt mellyik Apostol-nak ajánlat-
 tattanak a’ Juhok olly tellyeségessen, és osz-
 lás-nélkül? x Szerets-e engem Péter? le-
 geltesd az én Juhaimat. Mellyeket? Emoz
 vag’ ama’ Várasnak, Tartománynak, Ország-
 nak népét-e? Az én Juhaimat, úgy-mond.
 Ki nem láttya tehát, hogy ő nem csak egy-
 nehányát, hanem az ő Juhait mindenestül
 értette, és ő-néki legeltei ni-is adta? Ezt a’
 Pétert, Eugenius, és most a’ XIII. Gergely
 Pápát *, mind-azokkal a’ kik Sz. Péter
 Székiben ültenek, tartjuk mi Catholicu-
 sok Fő-Birájának, vezérének az Anyaszent-
 II. Oka az El-szakad: egyház.

“Anacletus”.
 Felix, Cyprian.
 Ambr. Basili-
 us, &c.

* Aug. epi. 162.
 ad Episc. Do-
 nas.

“Bern. de Con-
 sid. ad Eugen-
 Pápam, li. 2.

x Ioan. 20.

A’ Pápa, Kö-
 zönseges
 Pástor.

* most pedig a’
 Győleznadik
 Urban Pápát.

egyháznak ; de nem olyan Főnek, a' minéműnek Krisztust tartjuk.

Luterista Su-
perintendē-
sek.

Világi Feje-
delmek Fője
akarnak len-
ni az ő birto-
kban.

Honnan jö-
nek az Eret-
nekfegek ?

* *Cypr. li. 4. ep.
9. ad Pupian.
Florent. Et. li.
1. ep. 3. ad Cor-
nel. Ro. Pontif.*

Miért szenvedhetik el a' Predikátorok, hogy ő-nálok, eggy, a' kit ők Püspöknek, *Superintendens*-nek, *Senior*-nak, vagy *Esperestnek* tartanak, Előtte-járója legyen több egy-néhány Predikátoroknak, és azokra vigyázzon ; kinek a' több Predikátorok alája-is adgyák 's meg-álazzák magokat ; és, ha valami vétekedésre-való dolog támad közöttök, ő-eleibe tartoznak vinni : és ezt a' mi *Catholicus* Püspök-kinknek meg nem akarják engedni ? Miért emelik-fel magokat ő-közöttök némelly Világi Fejedelmek Fő-gyanánt, még a' Lelki és a' Hit 's *Religio* dolgában-is, az ő birtokokban, minden ő Püspökök, *Superintendensek*-, *Seniorjok*-, *Esperestyek*, *Predikátorok*-, és az egész közösség-főlibe : 's még sem akarják azon dolgot, Sz. Péter-nek egész Hajótskáján, az ő-utánna-valójának meg-engedni, és helyén hadni ? Nem-de-nem igaz-e (a' mit Sz. *Cyprianus*, † ez-előtt Ezer három-száz eštěndő-vel tanított,) hogy az ő Eretnekfegek, elpártolások, és hasonlások a' Hitben, so-honnan egyébűnne nem származik, ha-nem csak egyedül abból, hogy ő-tőlők, fel-ju-

fel-fualkodottságból, meg-vevették az a' Püspök, a' ki Egyg. &c.

Ihon már, szerelmes Anyámfia Kereszt-tyén, meg-mutattam, hogy, és mi-képpen tartjuk mi *Catholicusok* a' Krisztust az Anyaszentegyház Fejének, és mint ismértük a' Pápát-is Főnek. Innét nyilván-éshedbe veheted, minémű nagy hamissággal terhelnek beűnket, mind Isten's mind Világ-előtt a' mi Ellenkezőink; mint-ha mi nem Krisztust, hanem a' Pápát tartanók az egyetlő-eggy valóságos és elevenítő-Főnek: és következendő-képpen, által-láthatod azt-is, hogy chak tettetés, és helyetlen Ok legyen ez, a' mi Hitűnkről-való el-térése, és más új Hitlenség-re-való állásra.

*Olvasd a' Főnek
tius lakab Ke-
reszttyén Okta-
tását. art. 3.*

A' Harmadik színes Ok, mellyért né-melleyek az eggy, üdvösséges, közönséges *Romai* Anyaszentegyház Hititől el-szakad-nak, ez: Hogy az Egyházi emberek, úgy-mint, némelly *Cardinályok*, Püspökök, Papok, Barátok, és Apáczák, vagy tobzódásokkal, és réhségességekkel, vagy pompájokkal, és kevélységekkel, jártzásokkal, és tisztátalá életekkel, &c. olly szabad, fellelt, szemtelen, és Istentelen életet viselnek, melly-által a' község földtől-igen.

III.

Harmadik színes Oka a' Pá-pista Hititől-való el-szakadásoknak:

Az Egyházi emberek bo-tránkoztató élete.

II. Oka az El-szakad: C meg-

meg-botránkozik : maga inkább azoknak kellene a' jámborságra, Isteni felelemre- és Keresztényi tekleltetésegre egyebek-nék-is jó példát adni. Az-okaért azok-ban meg-tűközven, nincsh némellyeknek fok kedvök a' *Papista* Hitben-valo meg-maradáshoz. *Éc.*

Felelet.

Noha ez a' Harmadik tettetes Ok, nem olly nagy, nem olly erős, hogy az okos és tudós embereken, nem chak a' *Catholicusok*-, de még a' *Luteranusok*- közzött-is, foghasson ; a' vagy, hogy azt valami hathatós, vagy méltó Oknak tartfák : mindazáltal, mind a' *Catholicusok*-nak, 's mind a' *Luteranusok*-nak a' tudatlannyanál, igen elő-kező és köszönféges ; sőt ugyan mint a' minden-napi kenyér ez az Ok, és nyelvéködön-is mindenkor leg-elől vagyon.

Találni bü-
nösöket,
mind Egy-
házi-'s mind
Világi em-
berék-kö-
zött.
Minden-féle
Világi ren-
dekben fok
Jámborok
találtak.

Előben azért, meg kell vallanom., vagy akarom vagy nem, hogy ez-aránt, ha nem szintén annyiban-is, de fokban, egyenlők az Egyházi emberek a' Világiakhoz. Találtaknak a' Világi emberek-között, hálá Istennek, fok jámbor, Isten-felő, aítatos, és engedelmes Kereszténynek, minden rendek-között, mind Tűst-vise-lők- és Kereskedők-, mind Férfiak- és Ás-
hony-

Ény-állatok-, Ifjak- és Vének-, Szegények- és bódogok-, Nemeselek- és Nemtelenek-között. Visont ismég, talál-
tatnak közöttök, kegyetlenek, dühösök-
dők, Istentelenek, Tolvajok, gyilkosok,
lopók, paráznák, uforások, két nyelvűek,
árulók, Isten-káromlók, trágárok, hazu-
gok, és chalárdok, &c. Így, mondom,
hogy, csak nem ezen formán láttyuk
mostan a' dolgot lenni az Egyházi embe-
rek-között-is. Noha mindazáltal, a'
mint jól tudgyátok, és meg kell maga-
toknak-is vallanotok; sőt a' *Luteranusok*
(ha, szokások-szerént, a' meg-ismért igaz-
ság-ellen nem akarnak szólni) sem ta-
gadhattyk, hogy az Egyházi emberek-
között, sok Pápák, *Cardinálók*, Püspö-
kök, Papok, Barátok, Apácák, Isten-fé-
lő, aítatos, Istenes, és Keresztény életben,
chelekedetekben foglalják magokat, Is-
ten és e' Világ-előtt; és, sem titkon-, sem
nyilván-való bűnökkel (ki-vésem a' Bo-
chánando vetkeket) terhelve ninchenek.
De vannak ismég az Egyházi emberek-
közül olyanok-is, nem tagadhatom,
és nagy szű-béli fájdalommal kell meg-
vallanom, kik nem szintén Keresztényi és
tekélletes, hanem Istentelen, botránkez-

Sok Nemi-
jámborok-
is.

Sok Jámbor-
rok vannak
az Egyházi
emberek-
között.

Sok Nem-
jámborok-
is.

tato, és merő Örögi életet viselnek, töbzódásban, réfegségben, irégységben, kevélységben, jattzásban, és nyilvánvaló fajtalanfágban: méltó, bizony dolog, méltó szánakodásra, és Isten-elött-való panaszolkodásra: mellyet, ha én szintén tagadni akarnék-is, ugyan nyilván vagyom; és senki több nem tudgya, hanem csak minnyájan, sőt még az útzákon a gyermekek-is.

Az Egyházi
emberek gonof
életek-
ért, el nem
kell a' Pá-
pista Híset
hadni.

Az ő gonof
életek, nem
az ő Hitek-
tül vagyom.

De azért, hogy néked, a' kiefféle bo-
tránkoztato és Istentelen életet látq az
Egyházi rendekben, a' miatt el kellelsék
az ő Hitek^{tül}-is szakadnod, soha nékem
meg nem bizonyíthatod, hogy igaz, méltó,
szükséges, és elegendendő Okod légyen
arra: magad sem hallottad soha, nem-
csak a' Pápisták-tül, de még a' tudós Lu-
teranusok-tül-is, se nem olvastad, hogy a'
féslelt élet-miá, a' Hiter-is el kellelsék
hadni. Mert az Egyházi emberek féslelt
élete, né az ő Hit^{ok}tül vagyom, se nem az
ő tanításokból: mert téged egyyike sem
tanít arra, hogy te őtet életében kövessed,
hanem a' Hitiben: egyyike sem mongya,
hogy jó, és nem bűn az ő gonof élete, és
maga-viselése. Nem-is javallotta, se
meg nem engedte soha egy Concilium, 's
egy

eggy Pápa-is valaha, a' gonosz életet az Egyháziaknak; hanem mindenkor tiltották, és meg-is büntették. Azt-is jól tudgya minden Egyházi ember, akár-ki légyen, a' ki efféle bűnben, gyalázatoságban, és botránkoztató életben hever, hogy ő abban nagy büntváll, s nem jól chelekeszik, szinte mint más Világi ember; sőt azt-is, hogy nagyobb bűn ő-néki. Tudgya azt-is, hogy számot kell Istennek rólla adni, és nagy büntetését-is fogja szenvedni, súlyosban pedig a' Világi embernél; azért, mert ő jobban tudta, a' vagy tudni kellett volna, hogy nagyobb véték ő-tölle, hogy sem mint a' tudatlantól; és azért-is, hogy ő a' községnek, nem-hogy jó példát adott volna, de még inkább megbotránkoztatta. Tudgyák azt-is az Egyházi Fejedelmek, úgy-mint a' Pápák, *Cardinályok*, *Püspökök*, *Apáturak*, *Prépostok*, *&c.* hogy ők, nem csak a' magok személyekről, mint éltenek legyen, hanem az ő-alattok-valò *Plebánosokról*, *Papokról*, *Canonikusokról*, *Vicariuskokról*, *Barátokról*, és *Apáczákról*-is, a' kikent ők Istentől, Főnek, Pástoroknak, és Vigyázóknak rendeltettnék, nagy számot kelletik adniok. Itélet-napján a' kemény

Büntetések a' gonosz-életű Egyházi embereknek.

Néha nem-igen gondolkodnak erről.

Itélő-Birónak; sőt, azonnal akkor, mikor lelkek testöktől el-válik.

Mint kellesek azért az eggy-ügyű, és Isten-felő Kerehtyén embernek magát ebben viselni, maga meg-tanúlhattya igen szépen az Ur szavaiból, a' hol ezt-mongya: † *A' Moyses Székin ülnek az Iras-tudók, és a' Farisáusok: mind a' miket mondanak nektek, meg-tartásatok, és meg-chelekedgyetek; de az ő chelekedetek-szerént ne chelekedgyetek, mert mongyák, és nem chelekednek.*

† *Matth. 23.*
Meg-lehet
az, hogy vala
ki jól tanit-
hat, és go-
noszul élhet.

Kristusnak
ez igeiből
mit kel ta-
nálni?

Ezekből a' Kristus igéiből, Elsőben azt kell, szerelmes Kerehtyén Atyámfia, tanulnod, hogy az Egyházi embernek, egy-fer's mind, és eggy időben, igaz Hiti's tanítása, és a' mellett gonos' élete-is lehet. Azért mongya Kristus Urunk: *A' miket mondanak nektek (az pedig az igaz Tudomány,) meg-chelekedgyetek; de az ő chelekedetek-szerént (az a' botránkoztató élet,) ne chelekedgyetek.*

Másodszor; Tanuld azt-is, Kerehtyén Atyámfia, hogy ez merő hiufagos, hamis, és hínes Ok, az Egyházi emberek fellelt és gonos' életék-miatt, a' Közönséges Roma: Hittől el akarni szakadni. Mert nem mon-gya az Ur, hogy, Ne halgassátok őket, a'-
vagy

vagy ne hidgyetek nékik, a' vagy térjetekek-
el ő-tőlők, az ő Tudományokrúl és Hi-
tekrúl; Nem azt. mongya: hanem egy-
általlyában ellenkezőt mond inkább: Hal-
gassatok őket, kövessétek az ő tanitáso-
kat, tartssatok-meg Hitőket. mert igazán
hisznek, ha hirtén nem jól, és nem Kereks-
tyénül élnek-is.

Azt meg-chelekedheti a' Kereks^{tyén}
ember, és ki-is tessék elegendendő-képpé
a' Krisztusnak elő-hozott igéiből; hogy az
ő Istentelen életektől, magok-viselésök-
től, és chelekedeteiktől, méltán el-idege-
nedhetik; őket el-távoztathattya, és el-
kerülheti, hogy vélek egyetemben go-
nos^h életben ne keverődgyék.

Az Istentelen-
nek társasá-
gától őni kel-
magát em-
bernek.

Egy fő Polgár-mester, egy Tiszt-visező
ember, ugyan Polgár-mester. 's ugyan
Tiszt-visező ember, ha hinte semelyében
nem igen jámbor-, sőt Istentelen-is; és te
tartozol néki engedelmességgel, ha ő-alat-
ta-^{ta}-valo vagy; ha hirtén ő tobzódo, réke-
ges, játékos, és fajtalan-életű-is semelyé-
ben: de ugyan te fő Polgár-mestered ő, és
te ő-alatta-^{ta}-való vagy.

A' Pap, Plébános, Püspök, és Cardinal,
ugyan Pap, Plébános, Püspök, és Cardinal,
ha hinte semelyében nem jámbor, hanem

III. Oka az El-szakad: C 4 Istente-

Istentelen, és nagy bűnös-is. De abból nem következik, hogy az ő Hitű és tanítása, nem volna igaz Hit, és Kerehtyéní Tudomány (mert ő azt nem tanította, hogy abból öterkövessék; a' vagy, a' mi gonost. ő téhen, hogy az bűn nem volna,) ha hinte hemélyébe gonost- és fellelt-életű-is: mivel az ő állapotja, tistű, tudománya, tanítása, és Hitű, az ő bűnei-által semmivé és hamisá nem tétetik.

† *Matth. 16. 37.*
Mar. 14.
Luc. 23.

Judas † a' lopó, és Urunknak árulója, árútatása-után-is hintén olly *Apostol* volt mint akár-mellyik: Urunk-is, nem csak meg-mosta lábait néki e' bűn-után, mint a' több *Apostolok-nak*; hanem az ő Sz. Testét Véré-is néki adta a' Sz. Sacramētomban; és nem külömben mint a' többit †. (noha tudta *Kristus* még előb mindē dolgait,) predikállani-is küldötte.

† *Matth. 10.*
Mar. 3. 6.
Luc. 6. 9. 10.

† *Ier. into. c.*
Matth.
 * *Aug. li. 2.*
contra Epist.
Paymen. c. 11.

Errőligen hépen írnak Sz. *Jerónymus* †, és Sz. *Agost: Doctor**; a' hol azt mongyák: *Nem akarja azt Kristus, hogy te arra vigyázz, ha a' te Tanítód Judás-e, Péter-e, Pál-e: hanem arra, hogy ő a' Moyses Székiben ül, és hogy ő Apostol. &c. Judás-e ő? ne gondoly te az ő lopásával; hanem halgassad, azért, hogy Apostol: cheleked-meg a' mit mond; de a' mit ő chelekeszik, te azt ne che-*

ne chelekedgyed, &c. Es, ha nekünk Keresztényeknek attúl kellene tartanunk, hogy a' Papok Hiti, és tanítása azért nem volna igaz, mivel ők néha, a' vagy némelyike közzűlők, nem mindenkor jámbor: tehát minden ok-veretlen ennek kellene ebből következni (mellyet csak hallani és mondani-is Istentelenség és hűrnyűség volna,) hogy nekünk sem Hitünk, sem *Sacramentumunk*, sem *Chriszmánk*, a' vagy Szent-kenetünk, sem Kereszttségünk, sem Bűneinknek oldozása, sem U'r-Vachoránk, és eggy hóval, semmink bizonyos nem volna; mivel az könnyen megtörténhetnék, hogy a' Pap akkoron, mikor nekünk vagy az Istenigéjét hirdeti, vagy a' Szentlégeket foglaltatya, halálos bűnnel volna terheltetve. A' mit pedig én itt a' mi Papjaink-felől mondok, azont várhatyák és tarthatyák a' *Luteristák*-, *Calvinisták*-, *Vishá-keresztelők*, és egyéb U'j-Hitűek-is az ő Predikatorjok-felől.

De ha még-is találkoznék egy-valaki, a' ki mind e' meg-mondott dolgok- és okok-ellen-is, ugyan azt itélné, hogy a' Papoknak, és egyéb *Pápisták*-nak gonosz életök-miá, el kellefsék térni, és más olly Hitre állani, melyben minnyájan merő-

ſentül és Iſten-ſerént élnek : én azt nagy
 barátságofon, és ſeretettel azon kérném ;
 hogy, nevezne nékem olyan Hitet, vagy
 Hitlenſéget (mert a' *Romai Anyaſent-*
egyház Hitin-kivül, ſemmi Hit ninché,)
 melyben nem-hogy bűnőfők vólnának
 a' kik azt követik, de-ſőt Angyali títta-
 ſágot, és mint a' *Kriſtaly*, a' vagy tükör,
 olly makula- és minden mochow-nélkül-
 való életet viſelnének ; a' vagy inkább, a'
 melyben nem nagy Iſten-káromlók, ke-
 gyetlenek, lopók, gyilkosok, paráznák,
 uſorások-is, &c. nem vólnának ? Ha egy
 efféle valaki, a' *Pápiſta* Hitrül a' *Lutera-*
nusok Vallására akarna térni : meg-előzi
 őtet önuőn-maga *Luther Márton*, † és
 azt mongya: Ne úgy, ne cheleked azt:
Mert moſt az emberek Iſtentelenbek, iréggy-
bek, irgalmatlanbak, tekéletlenbek, és go-
noſbak, hogy ſem mint az-előtt a' Pápiſta-
fág-ban. *Muſculus, Luteriſta* Predikátor-
 is, ^x el-veri őtet arrúl, mondván: *Ha kinek*
kedve vagyon lani, nagy ſok fajtalan, go-
noſ, kevély, akaratos, dagalyos, chalard,
uſorás, hamis-chalóka, és hol-mi afféle
vak-merő embereket, &c. a' minémük a'
Pogányok, Sidók, és Törökök-között ſem ta-
laltainak; mennyen egy oly Varasba, a'
melyben

† *Luter, az ő*
Ház: Poſtilla-
jábá. Elő. Ad-
ven: Vaſar-
napra.

x *Muſculus*
András, a'
Kriſtus Löwen-
döléſerül- való
könyvében.

melyben az Evangelium predikáltatik, &c. Mit írjon Schmidelinus Luterista Predikátor-is, † a' Luteranusok tíftes életekről, és magok-viselelésekről; a' kegyes-Olvassó meg-talállya, és olvashattya az ő Predikációibā nagy hofshan; kívált-képpen, a' Negyedik Predikációjában a' Búdosó-chillagokról.

† Smidel, a' Negyedik Predikációjában a' Földi Plane-tákról.

Ezekből az következik; hogy az olyan embernek, a' ki a' Papoknak, és Pápistáknak gonof életek-végett, el-akarna Hitőtől szakadni; és más olly Hitre állani, melynek Vallása-béliek minnyájan tekeletes-életűek, és minden-némű nagy bűnök-nélkül volnának: tellyeségsen Hit-nélkül kellene maradni.

Szükség ez-okáért, minden eggy-ügyű Jámhor Kerehtyén embernek tudni, hogy ez nem olly kötelező, foganatos, hanem csak hintén gyarló, hiufágos, hamis, tetetes és hínes Ok, arra, hogy valakinek, a' Papok gonof élete-miatt, el kellesték a' Pápista Hitet hadni. Nem úgy, Kerehtyén Atyámfia, nem úgy: hanem, halgassad a' Pápista Pap predikációját; kövessed tanítását; távoztasd-el chelekedtet: a' mit ő mond, meg-chelekedgyed; a' mit ő chelekezik (úgy azért, ha gonof

III. Ok az El-szakad:

chele-

chelekedhik,) te azt ne chelekedgyed.
 Gonoszok-e az ő chelekedeti? de jó a
 tanítása: az ő tanítása Istentől-való; az ő
 chelekedeti. Örögtől-valók. Adgyon
 ő számot Isten-előtt az ő fellelt Istentelen
 életeért: el nem engedi, hidd-meg ő-né-
 ki; hanem, minden kétség-nélkül (hog-
 ha halála-előtt igaz penitentiát rólla nem
 tart,) az örök kárhozattal fogja meg-
 büntetni. Te pedig, hogy-ha nem az ő
 életét, hanem tanítását (úgy azért, ha az
Papista tudomány volt,) követed, és nem
 olly botránkoztató életet viselsz mint ő,
 hanem Isten-berént jársz, és Keresztén's
 tekéletes életben foglalod magadat: el-
 nyered az örökké-való örömet, és böl-
 dogfágot. Mellyet engedgyen Isten
 minnyájunknak, mostantúl-fogva
 mind örökké. A-

men.

MASODIK PRE- DIKATIO.

- I. Ha a' Pápisták csak fél Sacra-
mentomot adnak-e a' kösség-
nek.
- II. Ha ők azt az örökig tudományt
tartják-e, a' melyről Sz. Pál azt
mondotta ; hogy , Meg-fogják
tíltani a' Házasságot , és az Ele-
delt.

Lvassuk a' közönséges
Keresztény Anyaszentegy-
háztúl El - szakadtaknál
minnyájoknál , hogy ők
soha, sem Istentől, sem em-
berektől nem féltek , a' köz embernek
(hogy öt el-hitelsek) minden-féle ha-
zugságot , chalárdtságot , Isteni Igasság-,
sőt Istennek valóságos Igéje-helyett elei-
be-adni ; s arra tanítani , és neki meg-is
hadni , hogy abban maradgyon , élyen's
IV. Oka az El-szakad: hallyon:

A' Tévely-
gők termé-
sété vált
szokása.

46 *Második Predikatziónak I. Réfje:*

hallyon : sőt ollyakat-is . mellyek nem-
chak tapasztalható hamisságok, hanem,
mind az S. Irás-, mind az okofság-, s mind
az Isten-ellen-való dolgok.

Hogy pedig e' mostani időben - is
azok, kik az eggy, üdvösséges, *Romai Ke-*
refttyén Hittől el-szakadtak, az elő-ho-
zott, és régi Tévelygőktől nem külö-
mböznek, eléggé ki-tetthik, chak ez eggy
dologból-is. Minden *Luter* Predikáto-
rok (ki-vésem a' Szabókat, Vargákat, Ta-
káchokat, és egyéb efféle chelédséget;
kik nem kevesen vannak, és többet nem-
is tanúltak, hanem hogy ettenek ollyan
Norimbergai Mézes-pogáchát, melyre
reá nyomva vagyon : *Verbum Domini*
manet in aeternum,) tudgyák azt, a' vagy
kellene tudniok, hog' Krisztus az ő halála-
után, halhatatlan, szenvedhetetlen, szaga-
gathatatlan; és, hogy az ő Szent Teste és
Vére, Istenfége és Emberfége, Teste és
Lelke, többé immár el nem válahtathat-
nak egy-mástól, &c. Mindazáltal, olly
szemtelenek még-is, hogy az el-tévelye-
dett szegény kődségnek, ezeket méréslik
eleibe-adni, noha szóval inkább, hogy-sem
mint írással, tudn' illik :

IV.

Hogy mi *Pápisták*, a' kődségnek chak
Eggy

Egy rést, a' vagy Fél Sacramentomot adunk: azért, mert csak Egy szín-alatt öltöztetjük nekik. Es ez-okaért ök, méltán tértek-el a' mi Hitünk-ről, és állottak az ő Hirtelenségekre, a' hol nekik (noha az csak puhta Kenyér és Bor) egészen adgyák.

Ez a' színes Ok, vagy inkább Nem-ok, a' Luterista községnél igen köz; írt, az ő mi-tőlünk el-téréseknek majd leg-főbb és nagyobb oka; a' mint hallottam magam-is sokaktól közölök. A' Luter Predikátorok Írásában pedig, mind külömbet olvasunk; tudn' illik, † hogy a' Krisztus Teste és Vere, el nem választathatnak egymástól, *Öc:* de szóval mást tanítanak.

Erre, ez a' valóságos és derekas Felelet: Hogy az Igaz, közönséges Kereszttyén Anyaszentegyház, nem tud semmit a' fél Sacramentom - felől: Es, a' mi még ennél-is több, azt mongyuk; Hogy, ha szintén a' Pápa, Cardinal, Püspök, vagy Pap, kész-akarva, és a' te javallásodból, akarnának-is neked Fél Sacramentomot adni, nem chelekedhetnék, és szerit nem tehetnék, mert az lehetetlen.

Egész Sacramentom, ez: Midőn az egész Krisztus, Testével, Lelkével és Vérével, *IV. Oka az El-szakadásnak.* Isten-

Negyedik színes Ok a' Pápista Hitről - való El-szakadás-fokaak.

Ha csak fél Sacramentomot adunk-e mi a' községnek?

A' Virtembergi Predikátorok külömbet tanítanak. † *Osiander Lincach, Art. 25.*

Felelet a' Negyedik színes Okra.

Lehetetlen fél Sacramentomot adni.

Egész Sacramentom,

48 *Második Predikatziónak I. Rése :*

Fél Sacra-
mentom.

Istenségével és Emberfégével-egyetembē adatik, és vétetik. Fél *Sacramentom* pedig ez volna : Ha, nem az egész Krisztus, hanem Krisztusnak csak a' fél része, úgy-mint a' Teste, Vére és Lelke-nélkül ; Emberfége, Istensége-nélkül (*ha lehetséges volna*) adatnék, és vétetnék.

Az Sacra-
mentom fi-
nei.

A' mi pedig a' Kenyérnek és Bornak fi-
neit illeri, mellyek-alatt Krisztus vétetik és
osztogatatik, annak illy értelmē vagyon :
Hogy azok a' Színek, magán, nem adnak
semmit az igaz *Sacramentom*-hoz, sem el
nem vésnek abból. A' Színek magán, se
nem Teste, se nem Vére a' Krisztusnak : ha-
nem az, a' mi alattok el vagyon rejtve.
Ezek a' Színek, magoktól, nekünk bűne-
inknek bochánattyát nem adgyák, annál
inkáb nem az örök életet : hanem az, a' mi
el vagyon rejtve alattok.

Nem áll
semmi a' Sa-
cramentom
fi-neinek szá-
mán.

Nem áll azokáért azon semmi, akár te
két fin-alatt, az-az, mind a' Kenyérnek és
Bornak fi-nei-alatt vegyed a' Sz. *Sacramē-
tomot* ; akár csak egyedül a' Kenyérnek
fi-ne-alatt, a' Bornak fi-ne-nélkül ; a' vagy
csak a' Bornak fi-ne-alatt, a' Kenyérnek
fi-ne-nélkül ; a' mint néha az Anyaszent-
egyház adattyá.

Mit kellef.

Elég azért, és fölöttébb-is elég néked,
Keresz-

Kereksítyén Olvaso, hogy az egész és tellyes Sacramentomot, az egész és tellyes Krisztust, az ő valófagos Sz. Testét Véret és Lelkét, az ő igaz Istenségét és Emberiségét, vehed hozzád; akár az két szín-alatt légye, akár egy-alatt, a' Kenyérnek, vagy a' Bornak színe-alatt (a' mint akkor az Anyaszentegyház adattya.) mert a' Színek, magoktól, a' hoz se nem adnak semmit, sem el né véknek.

séka' Kereksítyén embernek magához venni.

De mondanád: Im jól hallom, hogy mindenik Szín-alatt, külön, akár a' Kenyérnek, akár a' Bornak színe-alatt, hintén úgy vétetik az egész és tellyes Sacramentom, az egész és tellyes Krisztus, mint hintén a' Kenyérnek és Bornak két-színe-alatt: De ha azért ez, az Isten Igéjéből, és Krisztus Urunk szerzéséből, nekem meg-mutatathatnék; bezzeg meg kellene vallanom, vagy akarnám vagy nem, hogy a' Pápisták a' ködségnek, nem fél, hanem egész Sacramentomot adnak: és hogy mi, méltatlan fakadtunk-el tőlök, csak hintén a' külső Színek-miatt; mellyek a' Sacramentomhoz, se nem adnak semmit, sem el nem véknek: mivelhogy sokkal külömbéadták ezt előnkbe a' mi Predikátorink.

Ha Egy Szín-alatt, egész Krisztus van-e?

Igen-is meg-mutathattyuk, herelmes Atyámfia, Krisztus Urúnak a' maga szavai-
IV. Oka az El-szakad: D ből,

Feleletarra. Ha Krisztus mindenik

Szín-alatt
külön, egész-
ben vagyón-
e?

ból, és ugyan hínén azokból az ígéből-
is, mellyekkel a' Vég-Vachorát szerzette:
és pedig nem valami homályos hókkal,
hané magyarul, tisztán és nyilván; hogy,
tudn' illik, mindenik hín-alatt, külön, hín-
tén úgy egész *Sacramentom*, és egész Kris-
tus vagyón, mint hínén mind a' két hín-
alatt: E's, következő-képpen, hogy
chak fogott Ok legyen ez, miért haka-
tak-el némelylek e' mostani időben a'
Pápista Hittől, és állottanak más Uj Val-
lásra, és Hitlenségre.

Midőn a' mi édes Meg-váltó és Üdvö-
zítő Urunk Kristus Jesus, az ő Vég-vacho-
ráján, az ő Tanítványit Papokká akarná
tenni, és önnön-magát nekik ételül és ita-
lul adni; és arra, hogy ők-is azt cheleked-
hetnek, nekik hatalmat akarna adni: vévé
elsőben a' Kenyeret; és minek-utánna azt
meg-áldotta- és meg-egzte- volna, adá az
ő Tanítványinak, és azt mondá: † *Vegyé-
tek és egyétek, ez az én Testem, mely ti-
etetek adatik.* Ezekben a' hókban, szerelmes
Atyámfia, és ezekkel az ígékkel, adá Kris-
tus Urunk most az ő Tanítványinak az
első hín, úgy-mint, a' Kenyérnek hínét.

Fontollyuk-meg azért még jobban eze-
ket a' Kristus ígeit, és lássuk mit adott lé-
gyen

† *Matth. 26.*
Marc. 14.
Luc. 22.

gyennékik e' Szín-alatt; chak fél Kristust-e, vagy egészhet? chak a' Testét-e, Lelke- és Vére-nélkül; vagy a' Testét, Lelkével és Vérevel egyetemben? chak az Ember-séget-e, Isten-sége-nélkül; vagy mindkettőt-eggyütt?

Igy áll az Úr az ő Tanítványinak, az első Színnek nekik adásában: *Vegyétek* (azt a' mit kezemmel néktek nyújtok;) és *egyétek* (azt;) *ez az én Testem*: (Michoda Test ez? Hólt Test-e, a' melly Vér-nélkül vagyon; vagy eleven Test, a' melyben Vér-is vagyon?) *melly ti-érettetek* (nem chak most, *Melchisedech* rendi-kerént, hanem hólnapi napon-is a' Kereht-fán) *adatik* (az-az, fel-áldoztatik, és meg-fé-
hittetik.)

A' Kristus egész Teste, melly meg-féhitettett, egy Sín-alatt adatott.

De mondaná nekem még-is valamelly *Luteránus*: Michoda Testet adott Kristus mi-érettünk Nag-Pénteken a' Kereht-fán? Vallyon hólt-, és Vér-nélkül-való Testet-e? vag' chak Emberséget-e Isten-sége-nélkül? Nem ollyat: mert ezt mondani, Istentelen-ség volna. Eleven Testet adott: és olly Testet, melynek nem chak Teste volt, hanem Vére-is; olly Tester, melynek Lelke-is volt; olly Tester, melly az Isten-séggel egyesülve volt; olly Tes-

Michoda Test féhitettett - legyē meg éret-tünk?

Felelet.

IV. Oká az El-szakadás:

D 2 ter.

tet, melly az Istenséggel egyesülve volt: Őnnön-magát oda-adta, mindenestül, és egészen, és tellyességesen, a' magas Kerest-fán, mi-érettünk. De, ugyan-azon Testet, és mindenestül-fogva, olly éppenségesen (a' mint maga Kríztus-is bizonyította) adta ott az Ő Tanítványinak, az Egy szín-alatt, úgy-mint a' Kenyérnek színe-alatt.

Az egész Kríztus, a' tellyes Sacramentom Egy szín-alatt.

Az-okaért, az Egy szín-alatt, az egész Kríztus vagyon éppenséggel, Testével, Vérével, Lelkével, Emberiségével, és Istenségével-eggyütt. Szintén annyi vagyon tehát Egy szín-alatt, mint két szín-alatt: és, ugyan-ezen okból, mindenik szín-alatt, egész *Sacramentom* vagyon.

Mi *Pápisztak* azért, nem fél, hanem egész, és tellyeséges *Sacramentom* adunk a' ködségnek. Annak-okaért, ezaránt-is csak fogott, és semmire-kellő Ok ez, miért mi-tőlünk *Catholicusok*-tól nemelylek el-szakadtak.

El-hadgyuk pedig itt, rövidségnek-okaért, a' Kríztus ígéit Sz. *János*-nál †, a' hol gyakran csak az Ő Testéről téhen emlékezetet; és ennek példáját-is az Ő Testamentomból, † a' Mennyei kenyérrel; és Emausban, * az Egy szín-alatt-való adását:

† *Ioan. 6.*

† *Exod. 16.*

* *Luk. 24.*

adását ; és a' Sz. Aryáknak, Sz. Concilia-
mok-nak, errül-valò minden idò-beli bi-
zonúságit-is, kik ezt erősítették.

Clemens, Cypri.
Aug: Beda.
Concilia Later.
Constant. Flor.
Trident.

Chak szintén azt kell a' Luter Prediká-
toroktól , és egyéb tudákos Luteránu- I. Kérdés:
sok-tól kérdeni : Ha tréfa-hagyatlan ,
ugyan azt alútyák-e ők ; a'vagy, Ha le-
hetőséges-e, hogy ember Fel Sacramento-
mot adhasson ? Chelekedhetni-e meg-is
azt, hogy a' Krisztus Teste, Vér-nélkül ; és
a' Vére, Test-nélkül léhessen , és úgy osh-
togattathassék ? Még-is meg-oshlathatni,
és meg-szaggathatni-e Krisztust ? Nem-
de ez, nem újonnan-valò kínzása- (a' me-
nyiben ő-rajtok áll-) és meg-fehítése-e
Krisztusnak ? Nem a' Nestorius, régen az
Anyaszentegyháztól kárhoztatott Eret-
neksége-e ez ? Nem-de effélék, a' Sz. Já-
nos Evangelista tanítása-szerént, † nem.
Antichristusok-e ? Nem gonoszok-e a'
Sídoknál ? &c.

† 1. Ioan. 6.

Kérgye ismét ember tollók azt-is : II. Kérdés.

Mikor ők az Oltári-szenttséghez (melly
nállók ninehen, mert a' Luter Predikáto-
rok nem Papok, hanem chak egyebekhez
hasonlò köz-emberek) akarnak járulni,
és már hozzájok vették a' Kenyeret, mi-
nek-előtte a' Kelyhet-is nekik nyújta-

A' Luterá-
nusok Sa-
cramentoma,
chak pusztá
Kenyér és
Bor.

IV. Oka az El-szakad: D 3 náks:

54 *Második Predikatziónak I. Réfje:*

nák : mit vőttek Ők im-eléb a' Kenyér-
alatt (mert így szóllanak Ők; noha Ke-
nyérnél egyéb, ugyan semmi ninchen Ő-
nállok,) minék-előtte még a' Kelyhet
hozzájok vennék? Egyſzer' smind vőttek-
e, Testet és Vért; a'vagy csak Testet Vér-
nélkül? Ha Ők azt mongyák, hogy egy-
ſzer' smind Testet és Vért vőttek az Elő
szín-alatt: azt kérgyed még-is tovább: Te-
hát, ha az egész *Sacramentomot*, és annak
minden háfnát 's erejét vőtték az Eggy
szín-alatt, mit veszekednek még-is a' má-
sik színért? és mit akarnak többet az egész
Sacramentom-nál? Ha pedig azt mon-
gyák; hogy Ők az Elő szín-alatt, csak
szintén Testet Vér-nélkül; és a' Másik
szín-alatt, csak szintén Vért Test-nél-
kül vőttek: tehát Ők, nem eleven, ha-
nem holt Kríſtuſt, holt Testet (mivel így
annak Vér-nélkül kellett lenni) vőtte-
nek: Tehát Ők *Nestorianusok*: tehát *Anti-*
christusok: tehát meg-haladgyák a' Si-
dókat, kik csak egyſzer válaſtották-el
egy-máſtról a' Kríſtus Testét és Vért a'
Kereſt-fán. De immár többé az nem
lehetſéges.

Holt *Sacra-*
mentom.

Nestotiánu-
sok és Anti-
kríſtusok.

III. Kérdés.

Kérgye ember tovább-is tőlők: Ha
nem veszik-e a' *Sacramentom*-ban a' Kríſ-

us Lelkét-is? Kétség-nélkül azt fogják mondani; hogy, Igen-is. ha hiszünk, hogy Krisztus bizony Ember, és valószínűszen jelen vagyon a Sz. *Sacramentom*-ban. mert az, a' minek Lelke nincsen, nem ember, hanem csak holt test. Kérgyed még-is tőlle: Hol vőtted a' Lelkét hozzád; a' Kenyér-alatt-e, vagy a' Bornak? mivel azt mondod; hogy a' Kenér színe-alatt csak a' Test, és a' Bornak színe-alatt csak a' Vér vagyon? mellyik szín-alatt léhen tehát a' Krisztus Lelke? Ha azt mongya; hogy a' Kenyérnek, és nem a' Bornak színe-alatt vagyon: adasd okát véle. Ha azt fogja mondani; hogy a' Bornak, és nem a' Kenyérnek színe-alatt vagyon: ismét okát kérgyed ennek-is tőlle. és tovább semmit nem felelhet néked. Ha pedig azt mondanák; hogy a' Lélek mind a' Két szín-alatt vagyon, a' Kenyérnek és Bornak színe-alatt; Ezt mongyad arra: A' ti tanítástokból az következik, hogy nállatok a' *Sacramentom*-ban egy Krisztus, de két Lélek vagyon. U'gy-is vagyon, meg kell engednie; hogy, vagy Krisztust, Lelke-nélkül véssük; vagy hogy egy Krisztust, de két Lelket véssünk: vagy meg kell vallaniok, hogy mindenik Szín-
IV. Ok az El-szak: D 4 alatt

Krisztusnak
nincsen két
lelke.

alatt egész *Sacramentom*, és a' Krisztus egész-
len 's éppenségesen légyen; a' mint-
hogy bizonyos-is: mi-nállunk *Pápisták*-
nál: de ő nállok semmi ninchegyéb, ha-
nem csak pušta Kenyér és Bor.

Nyilván-va-
lò hamiság.

Es ez légyen, az Igaságnak derék fon-
damentoma-kerént, a' Negyedik színes
Okra, a'vagy inkább, a' *Luteránus* Predi-
kátorok nyilván-valò Hazugságára, fe-
lelve, Hogy mi *Catholicusok*, a' ködség-
nek csak Fél *Sacramentomot* aduánk.
Annak-okáért, szerelmes Atyámfia Ke-
rehtyén, Te, a'ki ilyen-képpen el-hitet-
tettel tudatlanul, jer'visssa, és maradj-
meg a' *Catholicusok*-közé; végy nállok
egész Krístuss, és tellyes *Sacramentomot*
az Eggy szín-alatt; és ha a' *Luteránusok*-
nak az ő puhta Kenyereket, és Borokat.
mivel az lehetetlen, hogy valakinek fél
Sacramentom adathassék.

† 1. Tim. 4.

. V.

Eötödik
szines O-
ka, a Papi-
sta Hittul-
valò El-sza-
kadafoknak.

Sz. Pál azt tanította; hogy az utolsó időkben, támadnak némelly hamis Tanítók, és megtiltyák a' Házasságot, és az Eledelt; és hogy ez Ördögi tudomány legyen.

Elő-kullognak e' hez-képest a' hitetők
és elhalóka *Luter* Predikátorok, és azt
adgyák nagy hamissan a' ködség-eleibe;
Hogy

Hogy mi Pápisták vagyunk efféle Ördögi Tanítók; mert mi meg-tiltyuk a' Házasságot, és az Eledeleket: Es ez-okáért, méltán el kell nekik a' mi Pápista Hitünk-ről hajolniok, és azoknak (hogy már) Hitekre állaniok, melyben minden embernek, mind Papnak, Barátnak, Apáczá-nak (a' Sz. Pál * nyilván-való tanítása-
ellen,) és, eggy szóval, minnyájoknak, még a' kik Istennek Fogadást tettek-is, meg-engedtetik a' Házasság: melyben minnyájan, még Nagy-Pénteken-is, egyaránt Húst zabálhatnak, és barmokhoz illendő gyönyörűségekben élhetnek.

A' Házasságnak tilalmáról.

* 1. Cor. 7.

A' mi Elsőben, a' Házasság tilalmát illeti, arra az egész *Catholicusok*-kal, által-lyában, 's igazán mondom: Hogy ez-is nagy nyilván-való chalárdságok, az Istentelen, zúr-zavart és hazugságot-hirdető Predikátoroknak; mint-ha ez a' Sz. Pál tanítása, mi-nállunk, és mi-rajtunk, tel-lyesedett volna bé; a' vagy, hogy a' Pápi-*sták* valakinek, akár Férfiúnak, 's akár Áhóny állatnak, meg-tiltanák a' Házasságot.

Felelet.

Jól látta Sz. Pál, † az Istennek Lelke-álta, hogy idő-jártában, és külömb idők-ben, sok hamis, és külömb-féle Tanítók

† 1. Tim. 4.
2. Tim. 4.

58 *Második Predikatziónak II. Rése:*

* Gen. 4.
Marth. 19.

és Eretnekek fognak támadni, kik a' Házasságot, melyet az Isten maga rendelt, *szerzett, *nemkülömben, mint hasonlatlan, Isten-ellen-való, és méltatlan rendeléft, és mint Istentelen's Ördögi állapotot, úgy fogják meg-vetni, és azt minden embertől tilalmazni. Azoktól, akarja Sz. Pál hogy ójuk magunkat: mert az. Ördögi, hamis, Istentelen, és Eretneki tudomány. A' mint-hogy nem sok időmúlva az-után, és egyéb időkben-is, aféle hamis *Proféták* nem kevesen találkoztak. Ugy-mint,

Eretnekek,
a' kik a' Házasságot tiltották.

Kristus Urunk születése-után, Száz Hetven-harmadik estendőben, jöve egy *Tatianus*-nevű; ki azt tanította, tartotta és hitte; hogy a' Házasság Istentelen állapot, és egyéb tisztátalan fertelmes élethez hasonló: kárhoztatta azért, és tiltotta azt tellyesfélével. Ez-után, jövének *Heráclion*, *Marcion*, *Manicheus*, az *Adamíták*, *Aériánusok*, *Priscillianisták*, és a' mostani időben némellyek az *Anabaptisták*- vagy *Vízba-kereketők*-közül, kiket *Uj-kerekrényeknek* hívunk. Ezek azért a' hamis *Proféták* minnyájan, és több ezekhez hasonlók, tiltották a' Házasságot; és ezek-felől állott Sz. Pál*.

* 1. Tim. 4.

Micho-

Michoda nagy kemtelen vakmerőség-
ből kenhetik tehát még-is a' mostani Uj-
tók a' Pápi^sták-ra, hogy róllok monda-
tott, és nállok tellyesedett volna bé ez a'
Sz. Paljövendölése? Ha egy fikrányi igaz
Kerehtyénfég vagyon benne, ámlállya-
nak- és nevezzenek-eld eg-nehány Conci-
liomot, a' vagy akár chak egyet; egy-ne-
hány, a' va^g chak egy Pápát; egy-nehán,
a' vagy chak eg^g Sz. Doctort; egy-nehány,
a' vagy chak egy bé-vőtt Könyvét vala-
melly *Catholicus* Könyv-írónak, melyben
azt tanították, parancholták, és írták
volna; Hogy a' Házasság ördögi állapot,
és nem Kerehtyéni rendel és, nem Isteni
alkotmány légyon; és hogy azt minnyá-
joktól, vagy némellyektől kellene tilal-
mazni; és hogy az, a' tisztátalanfághoz
hásonló; és egyebet effélet.

Sőt, meg kell akarattyok-ellen-is val-
laniok; Hogy mi *Catholicusok*, sőt ezen
közönséges Kerehtyén-Anyakötegyház,
mind most, 's mind ennek-előtte minden-
kor, fokkal főb, nagyobb 's Istenesb do-
lognak tartotta a' Házasságnak h^ént álla-
pattyát, és e mostani órában-is bőchülle-
tesben 's kerehtyénből tanít 's hiszen felő-
le, hogy-nem mint a' *Luteranusok*. Mert
mi *Catholicusok*, soha még eddig ki nem
V. Oka az El-szakad: rekeh-

A' Háboru-
sag - indító
Predikáto-
rok Istente-
lenfége.

A' Pápi^sták
fellyeb bő-
chüllik a'
Házasságot,
hogy- sem a'
Luteranu-
sok.

60. Második Predikatziónak II. Rése:

rekeztettük a' Házafságot a' Sz. Sacramentomok-közzül, és nem tagadtuk Sacramentom-nak lenni; a' mint ők chelekedtek, és most is chelekezik.

A' Pápa, Püspök, vagy az Anyaszentegyház, nem tiltja senki-nek a' Házafságot.

Miért most nem minden embernek engedik meg a' Házafságot.

Mellyik embernek tiltotta-meg valaha e' földön, akár Férfinak, akár Asszony'állatnak a' Pápa, *Cardinal*, Püspök, *Conciliom*, vagy az Anyaszentegyház, a' Házafságot? Egy embert sem mutathatósóha én-nékem. Hogy pedig mostanában (Fogadás-tételök-után) nem mind embernek engedik-meg a' Házafságot, úgy-mint a' Szerzetes és Egyházi emberek, Püspököknek, Papoknak, *Diaconusok*-nak, *Subdiaconusok*-nak, Apáczáknak; nem azért vagyon, hogy azoknak az Anyaszentegyház, vagy a' Püspök, meg-tiltotta volna, hogy Házafságra magokat ne adhassák: Nem, semmi-képpen. hanem azért vagyon, hogy ők magok tiltották-meg magoktól, hogy el-léhsnek Házafság-nélkül, Istennek Fogadást, és nagy Esküvést tévén: Azt pedig olly-korokban, a' mikor immár meg volt e' idejek; és jól tudták mil'gyen a' jó, vagy a' gonos; és mit kellyen chelekedniek, 's chelekedhettek, mit nem; ön-kényeken, és szabad jó akarattyokból, minden kén-
serítés.

Herítés-hajtás-nélkül fogadták, és rejája meg-is esküdtek. mert egyéb-aránt, eféle Fogadás- és Esküvés-tételre, sem az Anyahentesgyház, sem a' Püspök, Követer egyikéhez sem küldött; se nem forgalmaztatta, annál inkább nem-is erőltette volna, meg nem tiltotta volna töllök.

Hogy pedig a' köszönléges *Romai* Kereshtyén Anyahentesgyház illy erőssé megtartya azt, hogy, a' ki mit fogadott Istennek, * tartozik azt meg-állani. jól chelekefi: kötele-s is reá, mind a' Sz. Irás-herént, mind pedig magának az Istennek parancholattya-s akarattya-herént; a' mint-hogy ez nyilván lehet akár-kínél, a' ki a' Sz. Irásban, az O' 's az Uj *Testamen-* *tom*-ban, chak valamenyre forgott-is.

Annak-fölötte, bizonyította Sz. Pál * maga-is, hogy az ifü Özvegyeknek, kik egy-er tista életre kötelezték Fogadások-által magokat, de meg-szezték hűdöket és Fogadásokat, meg-lészen az ő ítéletek: Mentül inkább meg-fognak tehát ítéletetni, és kárhozatra vettetni a' Papok, Barátok; de fő-képpen a' Hiti-szegett Barátok; mint *Luter Marton*; és a' Hiti-szegett Apáczák, mint *Catharina Borna*, az ő felesége (hogy-már,) és több eféle fajtalan
V. Oka az El-szakad: Férfiak

* *Deut. 23.*

Lev. 17. Nü. 6.

Luc. 11. Psal.

61. 73. 115.

Prov. 15. Ec-

cle. 5. Isa. 10.

Malach. 2. 1.

Tim. 5. lev. 15.

* *1. Tim. 5.*

A' melly Öz-

vegy- asbo-

nyok Foga-

dást tést-

nek.

Hiti- segett

Barátok, és

Apáczák.

62 Második Predikatziónak II. Része:

Férfiak és Leányzók? Az-okáért, hogy ez ilyen Fogadások és esküvések meg ne szeggettsenek, és ki-ki ment-ember lehessen ettől az ítéllettől, és a' kárhoztatástól: azt akarja (méltan-is) az Anyaszentegeyház, hogy az olyan Személyek, kik szabad jó-akarattyyokból Istennek tiszta életet fogadtak, és esküvéssel Házaság-nélkül-való életre kötelezték magokat; e-béli Fogadásokat és Esküvéseket meg-is állják.

Miért kella
Papoknak
Házasság-
nélkül el-
lenni?

Nem-is méltatlan dolog ez: sőt inkább jó és hasznos, és az Isteni szolgálathoz igen illendő, és annak öregbülésére-való; hog azok, a' kiknek ez az ő hivatallyok, el-légyenek a' Házaság-'s az Afiszony'állatokkal-való nyájasság-nélkül, és a' Házi gond-nélkül-is. De nem a' végre, mint-ha magabá gonosz volna meg-házasúlni, a'vagy házi gondot viselni: hanem azért, hogy ember az Isteni szolgálatban, annál nagyobb ferénységgel és buzgósággal lehessen foglalatos, és jobban el-járhasson abban. Mellyet Sz. Pál-is, nem csak tudott, de ugyan tanított-is reá bennünket, és maga-után Irásban-is hadta, ezen igékkel: "Akarom pedig, hogy fogalmazás-nélkül legyetek. A' ki Feleség-nélkül vagyon, fogalmazatos azokra a' mellyek az U'ré, V. Oka az El-szakad:

1. Cor. 7.

mint

mint tessék az Istennek. A' ki pedig Feleséggel vagyon, fogalmatos azokra a' mellyek e' Világé, mint tessék Feleségének, és meg-öflarott. E's a' házasságtalan Afsony' allat, s a' Szűz-is, azokra gondolkodik a' mellyek az Uré, hogy sent legyen testében és lelkeben. A' ki pedig Ferjhez ment, azokra gondolkodik a' mellyek e' Világé, mint tessék a' Férfjének.

Chakegy-kevéssel ez ígék-előtt, Sz. Pál azt mongya; hogy ideig, még a' Házások-is meg-tartóztalsák magokat annak chelekedetitül, az Imádságert, &c. Mennyivel inkább tehát, a' Papok, Barátok, és Apáczák, kik szüntelen, mind magokért, mind másokért tartoznak imádkozni?

Es így, ez-úttal, ez legyen elégségesen mondva arról a' hazug Fogásról; hogy a' Pápisták volnának azok, kik a' Házasságot, a' Sz. Pál jóvendölése-szerént, tiltának: Es hogy, következendő-képpen, ez csak semmi Ok legyen, mellyért el kellessék az eggy, üdövesleges Pápista Hittül izakadni, és más Uj, s ez egélz Világot-botránkoztato Vallásra állani.

Harodik színes Oka, miért némelly emberek mostani időben nem akarnak Catholicusá, a' vagy Régi-hitűvé, hanem V. Oka az El-szakad:

VI.
Harodik
színes O-
ka, a' Pápi-

64 Második Predikatziónak III. Része:

Ita Hittől-va-
lò El-fizaka-
dásoknak,

Az Elede-
lek tilalmá-
rúl.

† 1. Tim. 4.

Felelet a' Ha-
todik színes
Okra.

Miért tiltat-
nak - meg
nemelly Ele-
delek.

inkább *Luteranus*á, és Uj-hitűvé leni, ez:
Azt tanúltuk mi, úgy-mondnak, a' mi
Predikátorinktúl, hogy ti *Papisták* tanít-
tyátok, sőt chelekekezitek-is amaz Ördögi
Tudománt, melyrűl azt mondotta Sz. Pál,
hogy † *Meg fogják tiltani az Eledeleket.*
Ez-okáért, méltán állottunk mi el tölle-
tek a' *Luteranusok*-hoz; kiknél minden-
kor, és minden-némű Eledelek meg van-
nak engedve.

Hogy ebben-is nékünk *Catholicusok*-
nak, mind Isten- 's mind e' Világ-előtt
nagy hamisat tégyenek, meg-mutatom
igazán 's derekason, mentűl rövidebben,
e' Predikatziónak Harmadik és Utolsó
részében.

Két Okból tiltatik-meg a' Hús, vagy
egyéb Eledelel: **ELSŐBEN**, Azért; hogy né-
talám a' Hús (vagy, valami más Eledelel)
nem jó teremtettség, és nem Isten te-
remtettség, hanem az Ördögé volna:
hogy ne-talám a' Hús maga természetiből
gonosz, és az embernek ártalmas, 's tisztá-
lan volna. *¶ c.* Valahol, valamikor, 's
valakik ezt tanítták, és ez-okon meg-
tiltyák a' Hús-ételt, vagy egyéb eledele-
ket: bizonyos dolog, hogy az, az Istente-
len és Ördögi tudomány. 'Sillyen Tudo-
mány-

mányról, és ilyen Tanítókról állott Sz. Pál: és amazt, méltán nevezte Ördögi Tudománynak; ezeket pedig kik azt tanítták, Ördögi Tanítóknak.

De hogy mi-nállunk Pápisták-nál, a' Hús-ételt, vagy egyéb Eledeleket, így és ilyen formán, ez-okon és é végre, a' mint eléb említők, tilalmaznak; a' vagy hogy valaha ilyen-képpen volt volna meg-tiltva: nincsen olly ember e' világon, a' ki azt igazsággal mondhasa, nem hogy megbizonyíthassa. Sőt, csak egyetlen-eggy Pápát (állyanak-elő bár minnyájan a' mi Ellenkezőink, és az Anyaszentegyháznak minden ellensége,) egyetlen-eggy Conciliomot, egyetlen-eggy Pápista Lelki-Tanítót, könyvet, helyt, vagy Predikáló-héket sem nevezhetnek nekünk, a' kik, vagy a' hol, a' Húst, és egyéb Eledeleket, ilyen-képpen meg-tiltottak volna.

De nyilvánfággal külfömben vagy on a' dolog: és azt senki több nem tudgya, hanem csak mind e' Világ. Mert, ha mi azt tanítanók, tartanók, és hinnők, hogy a' Hús nem Isten teremtettt-állattya, hanem az Ördögé, és terméketi-herént meg-fergettetné az embert: tehát mi, nem csak Pénteken, Szombaton, a' hoshú Böjtben, és az VI. Oka az El-szakad: E Apof-

A' Pápisták nem azért tilták az Eledeleket, mihé azok tisztátalanok, és Istennek nem jó teremtettt-állati volnának.

66. Második Predikciónak III. Rész:

2. Apostolok's egyéb Szentek üdnepe Böjtin, tiltanók azt meg; hanem mindenkor, és egész éltendő-által: sőt, ugyan soha nem engednök meg-enni. Es ugyan azon Hús-vagy egyéb-eledelt, nem csak az egészségektől, de még a' betegektől-is meg-tiltanók.

3. Hogy pedig mi azt sem tartyuk, se nem taníttjuk, se né hiúsítjuk, hogy a' Hús, Péntek-napon, vagy a' Hóshu Böjtben, tisztátalan, vagy hintén olly jó nem volna mint egyéb napokon: ehébe veheti minden Keresztény ember csak ebből-is, hogy mi Karáchon napján-is, mikor Pénteken esik, Húst esünk; és hogy mi azt, sem Pénteken, sem egyéb napokon, meg nem tiltyuk a' betegektől. Annak-okáért, nem vagyunk, se nem lehetünk mi azok az ördögi Tanítók, a' kiktől Sz. Pál szólott.

Es hogy ez lőtt legyen a' Sz. Pál értelme, a' mint elb mondók, könnyen esünkbe vehettyük a' maga hávaiból; a' hol mingyárt a' meg-mondott Igéi-után, ezeket tette: Mert az Istennek minden teremtetett-állatya jó; az-az, magában nem tisztátalan, nem gonosz, nem ördögiül teremtetett; a'-mint jóvendőben fogják némelly

némelly Ördögi Tanítók hirdetni.

Ha kérdés: Kichodák lehetnek tehát afféle Ördögi Tanítók, a' kikről Sz. Pál áll, ha ti Pápisták azok nem vattok? Mi Lutherék, és Calvinisták, nem vagyunk ugyan azok: mert mi nem tilalmazunk eggy ele-
delt-is: meg-engedgyük mindennek, hog egyék's igyék, még Nagy-Pénteken-is, valamit akar, és valamint kedve tartya.

Azt-felelem: Hogy, azok voltak effele Ördögi Tanítók, a' kiknek illyen Ördögi tudományok és Hitek vólt, 's másokat-is arra tanítottak: úgy-mint, ama' Hittől-
hátatt *Tatianus* Eretnek, a' *Justinus Martyr* Tanítványa; *Manes*, a' kívül a' *Manicheusok* hármaztak; *Aërius*, *Priscillianus*, &c. Ezek hiték, és tanították azt minnyájan, nem mi Pápisták; hogy a' Hús, nem Istennek teremtet-állattya, hanem az Ördögé: és hogy tisztátalan, gonosz, és embernek ártalmas, &c. Ez-
okáért, nem mi *Catholicusok*, hanem ezek, amaz Ördögi Tanítók. És így chak Fogás ez-is, és háfontalan Ok, arra, a' miért némellyek Pápistákka nem akarnak lenni.

Másodszor; Meg-tiltatik bizonyos időkben nekünk a' Hús-étel, vagy egyéb ele-
del ek, Testünknek meg-zabolázásáért, és

VI. Ok a' az El-szak: E 2 fanyat-

Kérdés, kik legyenek az Ördögi Tanítók?

Felelet.

Ördögi Tanítók, a' kikről Sz. Pál (1. Tim. 4.) szóllott; és melly időbē éltenek.

Tatian, anno 173.

Manes, anno 273.

Aërius, anno 342.

Priscillianus, anno 388.

Lásd *Irenaeus*, lib. 1. contra Hæreses. 30.

Gab. Prateol: tit. *Tatian*. Hæresis 4. Tit. *Manicheus* hæresis 6.

Tit. *Aër* hæresis. Tit. *Priscil*. hæresis 2. *Alph. d*. *Castro*, tit. *Cibus*. 20. Junius 1600.

fanyargatásaért: hogy mi ez-által, a' Hűtül, vagy egyéb Eledelektül-való megtartóztatással; vagy eggy-ideig, magunkat ugyan minden-némű Eledelektül-való el-fogás-által, nem csak foglalnánk Istennek, és tőlle (a' Kereft-fán-való érdemének ereje-által,) valamit érdemlennék (sőt abban, a' mit már Kristus érdemlett, magunkat részesítenők;) hanem, hogy mi-is meg-felidítenők 's meg-zaboláznók testünket az-által; és meg-vonván háinktül ideig a' leg-kedvesb abra-kot, annyi val erőtelens lenne testünk a' bűnre, a' gonoszra kéfedelmesb, a' jóra hajlandób; Istenhez, és az Isteni foglálathoz késebb; az Imádlághoz buzgóbb, az Isteni félelemben erősebb, felebaráttá-hoz-való szeretiben lángozóbb, a' Szentegyházban áttatósbb, az üldözésekben engedelmesb, a' kísértetekben állhatatosb; és minden-némű haborúiban, nyomorúságiban, borongatásiban, nyavalyájában, kégyénységében, türelmesben találatsék.

Ekképpen, ilyen okkal, 's ilyen formán, és nem más valami okból, tiltá meg, a' vagy inkább, csak el-hagyattya a' közsénséges *Római* Anyaszentegyház a' Hús-ételt: nem minden időben pedig azt-is,

azt-is, hanem csak némelly napokon :
nem-is tiltja egy-általlyábá, és közönsé-
gesen minden emberektől ; hanem csak
azoktól , kiknek, valami nagy derekas-
okok akadált abban nem téshnek ; és bé-
tellyesíthetik 's meg-tarthatták ; se-
testekben , se egélségökben bontako-
zást abból nem érezvén . Ezt pedig
a' Keresztén Anyaszentegyház , méltán,
igazán , és Kereszténül , Iőt szükféses-
képpen-is chelekefi, e' következendő O-
kokból.

A' Keresztén Anyaszentegyház, minden
Igaz-hitű Kereszténeknek édes Anyja-
lévén, tartozik az ő Fiainak ki-nyilatkoz-
tatni az Isten akarattját ; és meg-mutat-
ni, mint 's hogy, és mit nyerhesünk 's ér-
demelhesünk Istentől . Ez pedig bizony
dolog , és bizoñnál-is bizonyosb , hogy
Kristus Jézus nekünk nyilvánfágos igékkel
meg-ígérte ; † hog, ha mi bizonyos ideig,
minden-némű Eledelektől magunkat
meg-tartóztattuk , és böjtölünk : tehát
ennek jutalmát véssük az ő Mennyei At-
tyától, a' ki a' mi böjtölésünkre rejtekben
látja. Ez-okáért méltó, hogy az Anya-
szentegyház, Kristusnak ilyen ígéretit , és

VI. Ok az El-szakad: E 3 vigas-

Tíz Ok, mel-
lyekért az A-
nyaszentegy-
ház a' Böjtö-
lést paran-
chollja.

I.

† Matth. 6.
Luc. 5. Tob. 12.

70. Második Predikatziónak III. Rése:

vigasztalását tőlünk el ne titkolja, hanem ki-nyilatkoztassa; és minden-némű módokat 's efszöket mutasson, hogy Istentől valamit érdemelhesünk. Mellyet akkor chelekefők, midőn, bizonyos napokon, némelly Eledelektől, paranchollya-nékünk hogy meg-vonnyuk magunkat.

II.

† Psa. 103. 1er.
25. Dan. 10.
Matth. 3.
1. Tim. 3.

Azért-is; mivel hámtalan példánk vágyon a' S. Irásban, † az O' és Uj Testamentumban, hogy a' Szent emberek, némelly Eledelektől és italoktól, bizonyos időkben, ugyan-ezen okból, és így, a' mint mi Kerehtyének mái napiglan-is chelekefők, magokat meg-tartóztatták.

III.

* 1. Reg. 14.
Luc. 13. Exod.
23. Matth. 4.
Judith. 4. Act.
13. 4. Esther
4. Ion. 3.

Nem csak azt olvassuk pedig, hogy némelly E'tektől italtól meg-fogták-vólna magokat: hanem * hogy ugyan böjtöltek-is; az-az, néha, bizonyos ideig, semmi-némű testi Eledellel nem éltek.

IV.

" Gen. 8. Lev.
11. Deut. 14.
Num 6. 2.
Mach. 7. Abt.
25.

A' Szent Irásban-is " , némelly Eledelek és italok, Istentől, és az Apostolok-tól meg-tiltatnak.

V.

* Act. 13. 14.
Judith. 4.

Mikor az Apostolok *, és egyéb Istenfélő emberek valami nagy hatalmas dolgokat akartak végbe viinni, vagy chelekedni, elsőben böjtöltek.

VI.

Az Apostolok nem űzhetének-ki eggy Őrdő-

Ördögöt *, azért, mert elsőben nem * *Matth. 3. 7.*
 bőjtöltek-vala. afféle Ördögök neme-
 pedig, azt mongya Krisztus, hogy ki nem
 üzettetik, hanem csak imádsággal, és bøj-
 töléssel.

Egész *Ninive* Várasát el akarja vala Isten VII.
 ten rövid nap-alatt vesztetni †; és azt meg- † *Ion. 3.*
 is jelentette vőlt immár *Jónas* Proféta-ál-
 tal nékik: De, mivel a' Király az egész
 Népnek, sőt a' Barmoknak-is bőjtőt pa-
 rancholt vala, meg-engede Isten a' Város
 népének.

Az Isten maga kívánta Népétől *, hogy * *Isél. 1.*
 ő-hozzája bőjtöléssel térjen. Szemekre-is IX.
 hánnya nékik †, hogy nem bőjtöltenek. † *Zach. 7. 3.*

Azt kívánnya Sz. Pál-is tőlünk x,
 hogy bőjtöljünk. X.
x 1. Cor. 6.
2. Cor. 12.

Mind ezekből, sok kerengés- és szó-
 háporítás-nélkül, nyilván meg- láthattya
 akár-ki a' ki nem vak, meg-halhattya a'
 ki nem siket, és meg-tanúlhattya a' ki nem
 fűlt bolond; hogy a' *Romai* Anyaszent-
 egyház, nem csak jól chelekezi, hanem
 ugyan kötelek-is rá, hogy minket Kere-
 tyéneket, az Istennek akarattyához és
 kedvéhez alkalmaztasson; rendet s mó-
 dot szabjon, mi-képpen tethessünk Isten-
 nek, néki mint szolgálhassunk, és ő-tölle

VI. Ok az El-szakad: E 4 ma-

magunknak valamit hogy nyerhecsünk,
 Ez pedig mind (a' mint elöb hallók,) nem-
 chak némelly Eledelektül-, hanem ugyan
 minden étkektül- való meg-tartóztatás-
 által-is meg-lehet. Azt-is e'kébe ve-
 heti, hogy nállunk *Pápisták*-nál, ninc-
 az, az ördögi Tudomány, melyről Ss. *Pál*
 szóllott. Ez-okáért, a' mi Ellenkezőink
 ez-aránt-is, mind Isten-'s mind e' Világ-
 elött, nagy hamissággal illetnek bennün-
 ket. E's következendő-képpen, hogy
 ez, chak színes és hiúságos Oka légyen, a'
 miért mostani időben némelly eggy-ügyű
 Jámbor emberek, a' hitetű Predikátorok
 szava-után indulván, az eggy, igaz, és üd-
 vösséges *Pápista* Hitrűl el-hajlottak, és Uj
 Vallásra állottak. Melytűl engem Isten,
 minden igaz *Catholicusok*-kal- egyetem-
 ben, életem fottáig óltalmazzon, és tar-
 tson-meg az Eggy, igaz, Közönléges Ro-
 mai Kerehtyén Anyafentegyház-
 ban. Amen.

HARMADIK PREDIKATIO.

- I. *Ha Kristus minden-Bűnökért-e,
vagy csak némellyikeért tört
eleget.*
- II. *Ha mi érdemelbetünk-e valamit
Cbelekedetünkkel, és Ha tarto-
zunk-e velle.*
- III. *Ha mi Bűnös-vóltunkból Peni-
tentzia-tartókká, Jámborokká
és Igazakká lehetünk-e, csak
tulajdon magunk erejéből, és
szabad-akaratusunkból, Istennek
segétsege- és velünk munkálko-
dása-nélkül.*

lért hadták legyen
nagy méltatlanúl némelly
emberek magokat el-té-
velyíteni, és az igaz Ro-
mai Közfönfeges Kerek-

VII. Oka az El-fzakad: E 5 tyén

74 Harmadik Predikázióinak I. Rése:

tyén Anyaszentegyház Hitiről el-hajrani; immár Hat színes Okait meg-mutattam. Ez jelen-való Predikázióban, ismég más három Okát, mentől rövidebben, és egy-ügyűbben lehet (mivel nincs szándékom, hogy ezekről a' Két első, s a' kövérkezendő Predikáziók-béli dolgokról, most nagy mélyen tractáljak,) akarom elő-hoznom; és a' mi Ellenkezőinknek sok-féle chalárdságit, annál-is jobban ki-nyilatkoztatnom.

VII.

Heredik
színes O-
ka a' Pápista
Hittől-való
El-szakadá-
soknak.

Ha Krisztus,
minden, a'-
vagy csak né-
melly bü-
nökért tört-
e eleget?

Azért hajlottunk-el, úgy-mondanak né-melleyek, ti-tölletek Pápisták-túl; és már, hogy a' ti Hitetekre vi^{ss}za-térjünk, csak gondolatunkban finchen: Mert ti (a' mint a' mi Predikátorink nekünk előnkbe ad-gyák) azt hiszitek, és taníttjátok; Hogy a' mi Meg-Váltónk, és Üdvözítőnk Krisztus J E S U S, a' magas Kerestén az ő keser-ves halálával, nem minden Bűnökért tört-eleget, hanem csak némelleyekért: ugy-mint, az Eredendő Bűnért: a' Cheleke-dendő bűnökért pedig, mellyeket a' Ke-restéségnek fél-vétele-után naponként chelekestünk, szükség magunknak eleget-tennünk, és hogy eleget-is t^{eh}etünk azokért.

Ollyan-igen nyilván-való költött Fo-

gás, sőt olly tapasztalható nagy hamiság ez, hogy még a' Pápisták-is minnyájan álmélkodván rajta, azt kérdik gyakorta: Ha igaz-e, hogy a' mi Ellenkezőink ezt fogják reánk? Mert ők, minden Pápista könyvekben nyilvánfággal külömben lenni talállyák; és minden Pápista Predikációkban-is meg-halhattyak, hogy, nem az ő hamis költsék-kerént, hanem külömben vagyon a' dolog.

'S bizony méltó-is chudára, hogy olly szemtelen emberek találathatnak, kik effélet, a' világos, 's az egész Világ-előtte nyilván-való Igazság-ellen, mernek nem chak predikállani az ő szegény el-tévelyedett Juhainak, és befélleni; hanem Irásokban, sőt Nyomtatásokban-is kibochatani; mint-ha az merő igaz 's való dolog, és nem inkább hamis költés volna. Maga jóltudgyák magok-is, hogy, nem úgy vagyon, és hogy, igen mehe vetven a' sulykot, lelkök-isméreti-ellé chelekehek ebben. De ők, chak efféle, és e'hez hasonló hamis költsékekkel el-idegeníthessék a' Pápista Hittől a' Népet, és magokhoz hajthassák, meg-elégetnekvéle, és a' többivel keveset gondolnak.

Magam sem hittem-vólna egy-első-
VH. Oka az El-szakad: ben,

76 Harmadik Predikatziónak I. Rése:

ben, se fejembe nem hadtam volna semmi-képpen fértetnem, hogy a' Predikátorok el-annyira szemtelenek lehessenek, és azt hirdessék felőlünk; ha ez, egy igen-igen igaz-mondo Wirtembergai Predikátortól, magamon nem történt volna.

Osiander
hamisága.

Osiander Lukách, Luter Predikátor, egy színes Feleletet bocháta-ki, 1573. Eftendőben, az én Harmincz-hét *Articulus*-ból-állo Kereftyéni Oktatásom-ellen: melyben nem szégyenlette, tudva 's kétféleképpen akarva, a' nyilván-valo Igazság-ellen azt írni*; Hogy én azt tanítottam-vólna, hogy Krisztus csak szintén az *Adam* bűnéért, az-az, az Eredendő bűnéért törté-lyen eleget, és nem a' Chelekedendő bűnökért-is: hanem, hogy mi tehetünk eleget, és szükség-is azokért eleget tennünk. De, melly híven, jámborúl és Kereftyénül chelekedett-légyen a' mondott Predikátor e' dologban, eléggé, és világoson meg-ismérttettem csak hamar az-után, az én Oktatásomnak Mentő-írásában; orra-eleibe vívén az ő temérdek Hazugságit; és egybe-kapchoztam, Oktatásomnak Három bizonyítást: melyekben nyilván mondtam, és tanítottam*; Hogy Krisztus, és csak egyedül Kris-

* Osiander,
fol. 101. és 102.

* 37. *Articulusok* Mentő-
ségében: art.
20. fol. 25.

Krisztus, tölt eléget, és elégnél-is többet
(nem csak az *Adám* vétkeért, hanem.)
Minden Bűnökért, nagyokért és kichi-
nyekért; minden Bűntetéseikért-is, ideig-
és örökké-tartókért. Melyre *Osiander* Bá-
tyánktól még most-is várom a' Választ.

Ezt pedig nem azért hozom itt elő,
mint-ha most akarnám *Osiander*-rel azt
meg-disputálnom: Nem: mert úgy re-
ménlem, meg-volt az immár, állattýára;
hanem azért, hogy meg-mutassam, hogy
ez az *Osiander*-is, egyyk azok a' szemte-
len Predikátorok-közzül, kik Lelkek-
isméreti-, és a' Igasság-ellen, kenik reánk
Pápiſta Papokra nagy hamissán, és kiál-
tyák mind e' Világ-előtt, hogy mi azt ra-
nítottuk, Hogy Krisztus nem minden bű-
nökért, hanem csak némelleyekért tölt
eleget. Melly igazak légyenek azért a'
Predikátorok e' dologban, légyen példánk
ez az *Osiander*-nevű *Luther* Predikátor *.

Mi légyen pedig erre a' mi igaz Kereh-
tyéni Felcletünk, tanításunk, és hitünk,
nem neheztellem most-is, mint szintén
az előbbenyi Írásimban, nyilván meg-
vallanom: hogy azzal-is inkább ki-nyi-
latkozzék mindenek-előtt, a' mi Ellenke-
zőink Predikatori chalárd-voltok, és te-
VII. Oka az El-szakad: mér-

* A. 37. Artin-
cinsak Oka-
sában. vi. 18.
20. 30.

mérdek Hazugságok.

Felelet a' He-
tedik színes
Okra.

A' Pápisták
vallása a'
Kristus Er-
deméről.

Milégyen, és
honnan szár-
mazzék az
Indulgen-
tzia?

E'n *Feu*kt *Jakab*, vallást téftek itt, mind
Isten- 's mind e' Világ-elött ismég, még-is
egyher, és többör-is ; sőt mind annyifor,
valamenyifor kívántatik, minden *Carbo-*
licusok-kal - eggyütt ; Hogy Kristus J E-
s u s , Istennek és Szűz Mariának bizony
Fia, ő, és chak egyedül ő, 's nem más sen-
ki, sem az E'gen, sē a' földön, nyerte és szer-
zette az ő Halála-által, Minden bűneink-
nek bochánattyát : és, nem chak némel-
lyik Bűnök bochánattyát, hanem minde-
nikének, nagynak és kichinnek, Ereden-
dőnek és Chelekedendőnek, Halálosok-
nak és Bochánandóknak ; nem chak az
enyimnek, hanē, az egész Világénak-is. Val-
lom azt-is ; Hoğ az *Indulgentiák* (az-az, a'
Bűnök büntetésének engedelmi) ~~azok~~
azideig, ~~azok~~ tartādo büntetések-
ért, sohonnā egyébűnnen nē származnak,
hanē chak a' Jesus Kristus erdeméből. Sőt,
annyira eleget tōtt Kristus, olly tellyesé-
geffen, olly bévségeffen, olly elégeden-
dő- és ki-folyó-képpen, az ő szentféges
Szenvedésével, és E'rdemével ; hogy, nem
chak eggy Világért, de ha szintén tíz, vagy
ezer Világ lehetne-is, eleget, és igen-ele-
get, és elégnél-is többet tōtt, minden-
Bűnök-

Bűnöknek - bochánattyára, és minden Bűntetéseknék meg-engedésére, a' Pokolnak el-rontására, és Meny-örögnak meg-nyitására. &c.

Hogy pedig ez nem csak egyedül én, vallásom és Hitem, hanem közönségesen, minden *Catholicusoké*; és hogy nem mostani, hanem ugyan minden idő-beli löttölegyen, meg-mutatta nem sok estendővel ez-előtt, elégendő- és volta-képpen, egy fő tudós *Theologus* és *Catholicus* Predikátor *, egy Német predikátziojában, minden időbéli fő Predikátorokból, és Sz. Irás-tudó's tanító Doktorokból, kik azon idő-tájban éltenek. Odaigazítom a' kegyes Olvasót, a' ki ennek jobban végére akar menni, és meg-tudni, hogy valósgossan így legyen, 's nem külömben: meg-találja ki-ki abban, minden bizonyal, melly mostohául, és méltatlan chelekesnek velünk e' dologban az Uj Valláson-való Atyafiak.

Hogy-ha pedig a' mi Ellenkezőink, eggy, vagy két *Pápista* Tanítót elő-hoznának-is, kik azt tanították, és írták volna (vagy tudatlanságokból, vagy gondolatlanságokból, a' vagy vétkezésekből, és nem jól értésökből;) hogy Krisztus nem.

VII. Oka az El-szak:

min-

*D. Eisinger
Marion, egy
jelen Prediká-
ziojában;
Hogy Ember
bűne bochá-
nattyát- és
üdvöséget.
egyedül
csak a' Kris-
tus érdemé-
benkeresse.

mindé bűnökért, hanem csak némellyekért tőtt volna eleget: mindazáltal, ugyan nem nyernének, se nem bizonyíthatnának azzal semmit mi-ellenünk, sem a' mi közönséges Keresztényi Hitünk-ellen, melly nem eggy, vagy két személyen áll: mert sem a' Szent *Doctorok*, sem a' Sz.*Conciliumok*, sem a' Pápák, annyival inkább az Anyaszentegyház, soha azt nem javallotta, nem-hogy hitte-, és tanította-vólna.

Eggy, vagy két Tanító, nem tébi az egész Anyaszentegyházat.

Tanútság az egy-ügyűek-est.

Annak-okáért, ez úttal-is efsékbe vehetik az eggy-ügyűek, melly álnokul és chalárdul bánnak ő-véllek az ő Predikátorok, és mint hitették-légyen el őket, az ő hízelkedő beszédökkel, fűlök-vísktető predikállásokkal, és mérges Írásokkal; e' dolgot hamissan így adván eleikbe, Hogy mi azt tanítanók, hogy, nem Krisztus tőtt eleget, hanem nekünk kell a' Chelekendő bűneinkért eleget tennünk. Es által-láthattyák azt-is, hogy ez csak fogott Ok, és merő hasonlatlan, és elégtelen arra, hogy az eggy, üdvösséges, és közönséges *Pápista* Hitről, más Uj-, és egész Világnak botránkozására-való *Luther* Hitre, a' vagy inkább Hitlenségre, kellett állaniok.

Ellenvetések a' Luteranusoknak.

De ha ez mind így vagyon (mondhatná

na valamelly *Luteranus*) a' mint te vallod, hogy, tudni illik, Krisztus, és csak egyedül Krisztus tölt eledet, és földtéb-is eleget, nem csak némelly-, hanem minden bűnökért; és, hogy ő egyedül nyert bochánatot mindeneknek, *&c.* Mint kell tehát azt értenem, hogy ti *Pápisták* (így neveztek ők eleitül-fogva minket igaz Keresztényeket) még-is azt taníttátok, tartyátok, és hisítetek, hogy a' Jó chelekedetek, úgy-mint a' Bőjtölés, Alamišnálkodás, és Imádság, *&c.* az Igazuláfra, és Bűnünk bochánattyának, és azokért-való büntetések el-engedésének, és az örök életnek tellyesleges meg-nyerésére, szükségeselek, és érdemesek? Mert ha Krisztus, eggyül-eggig mindē bűnünknek bochánattyát nyerte, az ő szentséges érdemével: mi szükségeselek tehát a' Jó chelekedet a' Bűnnek bochánattyára? a' vagy, Ha még Jó chelekedetek-által kell Bűnünk bochánattyát nyernünk: tehát így Krisztus nem tölt minden bűnökért eleget?

Hallyad te, *Luterane*; tegyünk mi-is egy Kérdést tölled: Ha Krisztus, és csak egyedül a' Krisztus, nem csak némelly bűnökért, hanem (a' mint igaz-is, és csak imént én-is meg-vallám) mindenekért, *VIII. Oka az El-szakad:* F

és ez

VIII.

Nyolcza -
dik színes
Oka, a' Pá-
pista Hittül-
való El-sza-
kadásoknak.

A' Pápisták
1. Kérdése.

Krisztus
mind e' Vi-
lágért szen-

82 Harmadik Predikatziónak II. Rése:

vedett: de
azért nem
mind e' vi-
lág üdvözül.

Igaz valósá-
gos Felele-
tek itt a' Lu-
teranusok-
nak.

Efközök-
által, kell a'
Krisztus Er-
demében
magunkat
rébelsé ten-
nünk.

II. Kérdése
a' Papisták-
nak.

és ez egész Világ bűnéért eleget tölt, és
bévfégeffen eleget; és olly eleget, s olly
formán eleget, hogy minden Bűnök bo-
chánattyára, és az örök élet meg-nyeré-
sére, tisztán semmi, csak leg-kevesebb-is,
tőlünk nem kívántatik: miért tehát hogy
nem üdvözülnek e' széles Világon minden
emberek együl-eggyig, úgy-mint a' Si-
dók, Törökök, Pogányok, Eretnekek?

Éc. Erre mingyárt azt mondod: Ugy-
vagyon; Krisztus eleget tölt, és elégnél-
is többet, e' Világnak minden bűnéért:
de nem úgy azért, és nem olly formán,
hogy mingyárt minden ember, maga a-
karattya-ellen, és semmit a' mellett nem-
erőlködvén chelekedni (akarom bezzeg
ezt a' feleletet,) üdvözüllyön: Semmi-
képpen nem: hanem, rendelt efközök-
által kell hozzánk kapcholnunk az ő szent
Halálát és Erdemét. mért egyéb-kép-
pen, az ő Erdeme nekünk semmit nem-
használ, nem-hogy még üdvözítsen.

Továbbá, azt kérdem: Michoda ef-
közök azok, mellyek-által, néktek Lute-
ranusok-nak, a' Krisztus érdemét magatok-
hoz kell kapcholnotok, és hasznossá ten-
netek? Azt mongyátok; hogy, a' Hit,
és csak egyedül a' Hit, ez az efköz: a'
Hit-

Hit-által, és chak egyedül a' Hit-által, téfűk magunkat réfűsé a' Krisztus Erdemében, minden bűneink bochánattyában, és az örök életben.

A' Luteránusok hamis felelete.

Noha erre méltán így felelhetnék nekik: Ha a' ti Hitőtök-is szűkséges ezekhez: tehát nem chelekedett mindent a' Krisztus Erdeme, hanem a' ti Hitőtök-is. A'vagy, ha egyedül chak a' Krisztus Erdeme (Egyedül, mondom ám) chelekefik mindent: mire-valo tehát, és mi szűkség e'hez a' ti *Luter* Hitőtök? De tovább megyek; és azt kérdem: Ugyan valóban, és szívetek-kerént mongyátok-e azt ti *Luteranusok*; vagy pedig chak merő chalárdfágból (a' mint-hogy úgy-is chelekefik,) hogy, noha Krisztus minden bűnkért eleget tört; mindazáltal abban az *ő* Elég-tételében, e'köz-által, és chak egy, 's nem több e'köz-által, ugyan mint a' Hittel, kell magunkat réfűsé tennünk? és hogy, a' kinek ez az egy e'köz meg-vagyon, ugyan mint, a' Hit, annak mindene meg-vagyon, 's elég az; és bizonyosan réfűs-is mind a' Krisztus érdemében, 's mind az örök életben?

Ha ez így vagyon; miért véfik tehát fel a' Kerekséget? Ha a' Hit egyedül

Egyik e'köz a' Kerekség-is?

VIII. Oka az El-szakad:

F 2

elég-

84 Harmadik Predikatziónak II. Rése:

Kristus érdemében-
való részesü-
lése.

elégfészes, mi szükségtek vagyon a' Kerehségre? A' vagy, ha a' Kerehség-is olly szükségfészes, hogy ember a' nélkül nem üdvözülhet: mint lehet tehát, a' ti mondatok-szerént, csak a' Hit egyedül elégfészes? Ha Kristus így, és illyen-forman tötleget minden Bűnért, minden egyéb (melly minket illetve) efsköz-nélkül, a' mint ti mongyátok: tehát a' Kerehségben, és a' Kerehség-által, semmi-némű Bűn meg nem bocháttatik? Ha pedig (a' mint hogy igaz-is) a' Kerehség-által, a' kis Gyermekekben az Eredendő bűn; és az Öregekben, azzal-együtt a' Chelekedett bűnök-is (a' Kristus E'rdemének ereje-által) meg-bocháttatnak: Tehát Kristus sem úgy szerzette és nyerte nekünk Bűneink bochánattyát, és az örök életet, a' mint ti mongyátok; tudn' illik, minden olly efsköz-nélkül, melly a'hoz a' mí résűnk-ről kívántatnék?

* Osiander, a'
M. Foukrius
Iakab könyvé-
s- való felele-
sibé, fol. 95.

Miért taníttják tehát most a' Luter Predikátorok; Hogy*, Ha szintén embernek igaz Hiti vagyon-is, de ha bűneit meg nem szánja bannya (én azt véltem pedig, hogy Kristus nálunk-nélkül igen-is eleget tött azokért,) nem üdvözülhet? Es; Köteles ember a' Jó chelekedetekre? Es; Is-
ten a'

ten a' Jó Chelekedeteket, Világi jókkal, jó szerénshékkal, és (hová marad tehát, Egyedül a' Hit?) örökké-*valo* dichőséggel fizeti-meg? Es, Hogy, Valakik *jót nem chelekednek*, ki fognak vágattatni mint a' *revesfak*, és a' Pokoltűzre vettetnek? &c. Hová marad a' Krisztus érdeme Egyedül, ha az üdvösségnek meg-nyerésére szükse-
gesek a' mi Jó chelekedetink-is? Mit használ a' Krisztus érdeme, 's a' Hit, ha mi Pokolra vettetünk a' Jó chelekedet-
nélkül? Ha pedig Krisztus eleget tölt Egyedül, minden mi együtt-munkálko-
dásunk-nélkül: miért kívántatnak tehát a' mi Jó chelekedetink? Hogy-ha pedig
olly szükseges-képpen kívántatnak a' mi Jó chelekedetink, hogy azok-nélkül nem
üdvözülhetünk, hanem a' Pokolnak tű-
zére vétetünk: miképpen tölt tehát Krisztus, úgy, és olyan-formán eleget, a'
mint tí hamissan állattyátok, hogy a' hoz-
töllünk semmi, az eggy Hitnél egyéb, ne
kívántásék?

Hallyátok
Luter Predi-
kátorok, és
tanúllatok
Ofiandertül
szollani, a'
Krisztus Er-
deme-rül, E-
lég-tételé-
rül, és az I-
gazulásról.

De hogy azt ne gondolná valaki, hogy
chak el akarnám hálolni, ezzel az 8 té-
velygéseknek elő-számlálásával, arra az 8
kérdésekre-*valo* feleletemet, tudn' illik;
Ha Krisztus, és chak egyedül Krisztus, nem

Az előbbi
Kérdés, mely

VIII. Oka az El-szakad: F 3 chak

re még Vá-
last nem ad-
tunk.

chak némelly-, hanem Minden bűnők-
ért eleget tört: miért taníttuk, tarttuk,
és hisztük tehát mi Pápisták azt, hog mind
e' mai napig-is, némelly bűnőkért, a' Sz.
Mise-által, Imádság-, Bőjtölés-, és Ala-
misnálkodás-által, &c. téstünk eleget,
vag Bűnünk bochánattyát nyerhettyük?
Ebből az következnek, hogy Kristus nem
tört-vólna maga eleget tellyeségesen,
minden bűnőkért, hanem hogy nekünk
kellesték meg érettek eleget tennünk, és
hogy eleget-is tehetünk. &c.

Felelet arra
a' Kérdésre.

En még most-is, és mindenkor, sőt
életem végéig az elebbeni igaz, és álhata-
tos feleletem-mellett maradok: Hogy
Kristus, és egyedül Kristus, nem chak né-
melly-, hanem minden Bűnőkért eleget
tört, és elégnél-is többet; ő tört, mon-
dok, eleget azokért, s nem mi földi em-
berek. De hogy mi-is, a' mi Keresztényi
gyakorlásunkal, és Jó chelekedetünkkel,
Bűneink bochánattyát nyerhettyük, és
nyerjük-is bizonyosan; az nem úgy, és
nem olly formán leszen, mint-ha mi chak
most nyernők azt, és nem Kristus nyerte
vólna a' Keresztán, azon Bűneink bochá-
nattyát: Nem egy-cheputyére-is: Hanem
Kristus nyerte azt nekünk a' magas Ke-
rest-

Kristustól a'
Kereszt-án
nekünk ér-

rejt-fán; mi pedig csak réhesse téhűk
abbamagunkat, a' Jó chelekedetek-, úgy-
mint Istentől rendelt eszköz-által: és
így, semmit újonnan minem érdemlünk;
hanem abban a' Bűn bochánatban, mel-
lyet Krisztus az ő szent Halála-által egy-
szer érdemlett, csak réhesse téhűk ma-
gunkat.

Példa-által, ezt jobban meg-értheti az
eggy-ügyű Olvasó. Az Isten-nek, 's
a' Boldogságos Szűz MARIÁ-nak szent
Fia, eleget tölt (a' mint immár gyakran
megvagyon mondva;) és igen-is eleget
tölt mind e' Világ bűneért, és Meny-ör-
ságot meg-nyitotta. Ugyvagyon: de
azért, nem üdvözülni ez egész Világ, sőt csak
eggy ember sem üdvözülni, ha ebben a' Kris-
tus érdemében, némelly eszköz-által,
magát réhesse nem téhű. De mutassuk
ezt példában meg. Első Példa ez lehet.

Akar-e üdvözülni? Igaz Hitednek
kell lenni. Nem azért, mint-ha a' te Hi-
teddel, most újonnan kelletnék minden
Bűneidnek bochánattyát, és az örök éle-
tet nyerned: Nem; mert immár azt Kris-
tus meg-nyerte, és meg-szerzette: hanem
te, Hited-által, abban a' Krisztustól meg-
nyert és szerzett Bűnök bochánattyában.

VIII. Ok az El-szakad: F 4 csak

demlett Bű-
nök bochá-
nattyában,
mi Pápiák
az Istentől
rendeltetett
eszközök-ál-
tal réhesü-
lünk.

Krisztus mind
e' Világra
eleget tölt.

A' Hit, eg-
gyik eszköz
a' Bűnök bo-
chánattyá
meg nyerté-
sére.

chak réfhésé téhed magadat.

2.

A^o Kereht-
ség-is egy-
eszköz.

Más Pelda. Kristus eleget tött az Ere-
dendö bűnért: Mindazáltal, ha te abban
az Elég-tételben réfhésülni akarst, meg-
kell kerehtelkedned. Nem azért, mint-
ha újobban kellene valamit a' te kerehtel-
kedésed-által nyerned, a' mit az-elött
Kristus a' Kereht-fán meg nem nyert és
szerzett-vólna: Nem; hanem chak szin-
tén réfhésé kell magadat tenned a' Kereht-
ségnek Szentsege-által, ebben a' Kristus-
túl nyert Bűn bochánatban.

3.

A^o Peniten-
zia tartás-is
egy eszköz.

Kristus eleget tött azokért a' Bűnökért-
is, melyeket Kerehtségünk-után chele-
kesünk: Mindazáltal, ha mikor a' Kereht-
ség-után vétkekünk, a' *Penitentzia*-tar-
tásnak Szentségért kell elő-vennünk, és az-
által réfhésitenünk magunkat a' Kristus ér-
demében.

4.

Itt a' piacz-közepin, egy bév-forrásu
kút vagyon, melly mindennek elég vizet
ád; nem kell azt pénzen venni, sem újon-
nan ásni: mindazáltal, ha ki abban el akar
vinni, eszköz-által kell a' hoz jutni.

Miképpen pedig hogy mi, a' Hit-, a'
Kerehtség-, és a' *Penitentzia*-által, chak
réfhésé téhünk magunkat a' Kristus ér-
demében, és nem valami új dolgot érdem-
lünk,

A³ Pápiák
vallása ez-
gránt.

Meg-marad azért, és meg kell örökké
maradni ennek a' *Catholicusok* tanításá-
nak; hogy Krisztus, és egyedül Krisztus,
tött eleget, nem csak némelly-, hanem
minden Bűneért ez egész Világnak: a'
melly Elég-tételben, szükség minden *Ca-
tholicusok*-nak, Istentől rendeltetett bizo-
nyos esközök-által, úgy-mint, a' Hit-, a'
Kerestég-, a' *Penitenzia*-, és a' több *Sa-
cramentumok*-, és a' jó chelekedetek-által,
részeshülni; és hogy részeshülhetnek-is.

A' miket most mondánk, ha a' Sz. Írás-
ból, és ugyan a' Krisztusnak magának szent
szájából, Sz. Pál-nak, és a' több *Apostolok*-
nak szavaiból (melly igen könnyen meg-
is lehetne) bővebben, a' vagy csak rész-
kerént-is, meg kellene mutatnunk, és bi-
zonyítanunk: nem eggy, hanem több Pre-
dikatziók kívántatnának hozzá.

Krisztus önnön-maga bizonyfágot té-
hen rólla; * hogy, Sokan el fognak kár-
hozni, azért hogy jót nem chelekedtek.
† Ha ki tekéletlenül boldoggá akar len-
ni, jót chelekedgyen. &c.

Sz. Pál azt mőgya; "hogy Ítélet nap-
ján, számot kell adnunk minden-némű
chelekedetinkről, mind jórukt, gonosrukt.
Es, hogy nem csak az büntetődik-meg,
a' ki

* *Matt. 25.*

† *Matt. 19.*

^{sc} *1. Cor. 3. 5.*

2. Cor. 3. 5.

Rom. 14. 2.

a'ki fok gonost chelekedett; hanem, hog ^{10an. 13.}
annak-is, a'ki fok jót chelekedett, jutalma ^{Apoc. 14. 22.}
léhen: sőt, hogy kinek-kinek cheleke-
deti-ézerént léhen fizetése. &c.

Melyből, minden Keresztény ember,
nyilván által-értheti, láthattya, halhat-
tya, és meg-is tapasztalhattya, hogy né-
künk a' Jó chelekedetek, a' Kegyelemnek,
az Isten ajándékinak, szent ígértinek, és
a' Krisztustól meg-éreztetett Bűneink bo-
chánattyának meg-nyerésére, hasznosok,
sőt ugyan szükségesekek-is. Es hogy az <sup>Hamis fo-
gás.</sup>
Ujítók méltatlan fogják reánk *Catholicu-*
sok-ra, mint-ha azt tanítanók, hogy Kris-
tus nem minden-, hanem csak némelly
Bűnökért tött-vólna eleget. Es azok-
ból, a' miket eddig mondottunk, követke-
zik az-is; hogy Senki, az igaz, és közön-
séges *Római* Keresztényén Anyahentegyház-
túl el nem szakadhat, Leike veszedelme-
nélkül.

Kilenczedik színes Ok, miért az igaz Ke-
resztényén Anyahentegyház Vallásárúl most ^{IX.}
némelly emberek el-pártoltak, és Hitlen-
ségre hajlottak, ez: Mivel mi *Pápisták* <sup>Kilencze-
dik színes</sup>
(ugy-mondanak) azt taníttuk; hogy <sup>Oka, a' Pá-
pista Hittül-
való El-sza-
kadásoknak</sup>
mi, midőn vétkezünk, bűnösökből ismét
Penitencia-tarrókká; nem-jámborok-
^{IX. Oka az El-szakad:} ^{ból,}

92 Harmadik Predikatziónak III. Rése:

A* Szabad-akaratrúl.

ból, jámborokka; haragnak fiaiból, Istennek fiaivá lehetünk, Istennek minden segítségé-nélkül, csak szinten magunk-rúl, és tulajdon erőnk-ből, 's szabad-akaratunkból.

De, hogy ez a' Kilenczedik színes Ok-is, álnok 's hamis Fogás, hazugfág, és nyilván-való chalárdfág legyen, mellyel a' mi Ellenkezőink a' szegény eggy-ügyű ködséget a' *Pápista* Hitrúl el-idegeníteni igyekezik; meg-bizonyítom ezennel, mi-helyen előb rövid szóval meg-mutatom, mit foglallyon magában ez a' színes Ok; és mirúl legyen mi-köztünk *Pápisták*- és *Luteristák*-között a' villongás: hogy ki-ki-mind, annál inkább meg-érthesse, erre a' nyilvánfágos Hazugfágra-valò feleletünket, és meg-fejtésünket; és azt e'fébe-vévén, meg-tarthassa, 's Hitit az-herént igazíthassa.

A* Pápisták 's a' Luteránusok-közt-valò villongás.

Ez azért mi-közöttünk a' Vetekedés. Midőn ember, a' Kerehségnek fel-vétele után, ismég vétkezett; az a' kérdés: Hogy-hogy lehessen ő ismég *Penitentzia*-tartó-vá, jámborrá, a' bűntől ki-menekedetté vis'ont Istennek baráttya 's Fia? Vallyon ezt, Istennek segítségé- és mala'stya-nélkül, csak szintén magátúl, maga erejéből, 's sza-

's Szabad-akarattyából viheti-e végbe?
A'vagy, a' maga szabad-akarattya-'s fáradsága-nélkül, Istentől kell-e meg-téríttetni, és a' nem jámborból jámborra tétetni?
A'vagy, mind a' kettő kívántatik-e a' meg-téréshez; tudn' illik, az Istennek segétsége, és a' Bűnösnek szabad-akarattya?

Erre, mostani időben kettő a' felelet:
Egyik, a' *Luteranuské*; a' Másik, a' *Pá-pistaké*.

A' *Luteranusk* azt tartják, taníttják, és vallyák (melly Isten-ellen-való nagy káromlás, és sok lelkeknek örök veszedelmére vagyon;) hogy nekünk embereknek, a' lelki dolgokban, ugy-mint, a' Bűn-tételben, vagy ismég a' bűnből-való fel-keelésben, jót chelekedésben, a' boldogságnak meg-nyerésében, &c. egy chöp szabad-akaratunk finchen: Es hogy nekünk abban, sem tehetőségünk, sem tanáchunk, sem chelekedetünk nem lehet:

* A' mikor vétkezünk, hogy szűkfég-képpen vétkezünk; mert Isten erőltet arra bennünket; és hogy Isten önnön-maga (oh szörnyű káromlás!) vétkezett mialtalunk, és nem mi vétkeztünk. Es hogy, † Judásnak az ő árultatása, szintén oly tulajdon chelekedeti az Istennek, mint Sz.

IX. Oka az El-szakad:

Pálnak

A' *Lutera-nusk* ter-tésé.

* *Lutherus, in Affert. art. 16. Edit. an. 1521. in quarto, q in Editionibus posterioribus à Lutherano mutata sunt.*
† *Philip. Melanch. in Loc. Commem. An. 1521. in c. 8. ad*

94 Harmadik Predikáziónak III. Rész:

Roman. Idem,
in c. 6. ad Rom.
in fine, Edit:
an: 1524. fol.
52.

Pálnak meg-térése; sőt, hogy a' Szabad-
akarát semmi nem egyéb, hanem csak
merő költött és gondolt dolog e' világon;
csak titulus, és név, a' melyen semmi nin-
chen, &c. Es hogy, Embernek nincs
hatalmában, vagy tehet ségében, valami jót
(tanúlly Ördög,) vagy gonoszt gondolni.
Meg vihönt azt-is tanítták; hogy, mi-
kor jót chelekezhünk, azt nem szabad-aka-
ratunkból chelekezhünk, hanem Istentől
kételenítettven: de ha vétkezünk, tehát
a' Penitencia-tartásra, a' gyónásra, meg-
térésre, meg-igazulásra, magunktól nem
kérülhetünk, sem abbá magunknak sem-
mit nem segíthetünk; hanem a' bűnben,
addig kell maradnunk, és várakoznunk,
míg Isten maga (ugy-mond Luter † és
Straupitius) az 8 órájával el nem jár. &c.
Michoda jónak, vagy gonosznak, kelle-
sek következni ebből az Istentelen és nem
Keresztén tanításból, meg-mutattam,
* másutt.

† Collog. Men-
sal. Lutheri,
fol. 106.

* Az 57. Ar-
ticulusok ta-
nításában,
art. 22.

Milégyen pedig a' mi igaz Keresztén,
és közönséges tanításunk, 's vallásunk e'
meg-nevezett Kérdésre, mutassuk-, és hal-
lyuk-meg azt-is.

A' Pápiák
tanítása ex-
rül.

Mi Catholicusok azt tartjuk, tanítjuk,
és hisszük; hogy mi, a' gonost, és a' bűnt,
meg-

meg-chelekedhettyük magunktól-is, Istennek hozzá - segétfé- nélkül, ki nem rekeftvén azért Istennek eggút-munkálkodo erejét: és midőn mi vétkezünk, nem vétkezik Isten, hanem a' mi tulajdon saját vakmerő Szabad-akaratumk. Mert mi az Őt érzékeniséget, és a' Szabad-akaratot az Istentől vőitük; és így, chak akartuk volna magunk, Isten malasztja velünk lévén, a' bünt el-kerülhettük volna.

Istének hozzá segétfé- nélkül vétkezünk mi.

De, valami jót chelekedni, vagy a' bűnből ismég fel-kelni, *Penitentsziára* térni, jámborrá, és Haragnak fiából Isten fiává lenni, bezzeg már más dolog; mert ezt mi, chak szintén magunktól, Istennek malasztja-, segétfé- , és velünk-munkálkodása-nélkül, végbe nem vihettyük: hanem, szűklég mind a' kettőnek, tudn' illik, az Isten segétfégének, és a' magunk akarattyának eggyütt lenni: 's akkor chelekedhetünk ostan jót; akkor lehetünk bűnösökből jámborokká, és *Penitentszia-tartókká*.

A' jóhoz kívántatik Istennek segétfé- , és malasztja.

Ihon, Kereftyén Áryámfia, ez a' mi igaz, és Kereftyéni vallásunk, 's tanításunk, az Embernek Szabad-akarattyáról, és a' Meg-igazulásról. Mi történik még-is? Az, hogy találtatnak olly emberek, kik

IX. Oka az El-szakad;

Hitető-völ-
tok az Uj-
hitü Atyafi-
aknak.

Orczátlan
emberek.

A' Tévely-
gők köny-
veit nem-
kell olvasni.

kik vakmerő gonofságból vádolni mer-
nek bennünket, mint-ha mi ezt tanítanók,
és hinnők; Hogy az ember jót cheleked-
hetik; bűnősből *Penitentzia*-tartóvá; né
jámborból jámborra lehet, csak szintén a'
maga-tulajdon faját erejéből, és szabad-
akarattyából, Istennek mindē segétsége-,
malasztja-, és velünk-létele-nélkül, *&c.*

Légy velünk Ur Isten! hissem való-
ban meri-mondó, szemtelen, és vakmerő
embereknek kell ezeknek lenni; kik il-
lyent mernek fogni mi-reánk *Catholicu-
sok*-ra, a' tapasztalható, és minden Keresz-
tyéneknél tudó Igaság-ellen! Jóllehet,
mi *Catholicusok* nem sokat gondolunk
véllé: mert meg-szoktuk inmár az ő sok
káromkodásokat, és hamis Fogásokat:
nem hiszünk már semmit-is nekik: sőt az
igaz *Catholicusok* nem-is olvasák az ő
könyvöket. Chak szintén az eggy-ügyű
kődséget szánom, melly illy gonosúl hi-
tettetik- és tévelyítettetik-el, és mind tes-
tekben lelkekben meg-chalatik: azok
szegények szánakodásra méltók. mert
magok a' Predikátorok hogy el-vesznek,
nem nagy kár: kik, mint-hogy Meny-
oróságba nem kíváncsoznak, mennyenek
oda a' hová menni akarnak.

Hogy

Hogy pedig ez a' mi igaz Keresztényeni tanításunk, tudni illik, hogy jót chelekedhetünk; a' bűnök ből ki-térhetünk; penitentiát tarthatunk; jámborokká lehetünk; és, hogy a' hoz két dolog kívántatik, úgy-mint, az Istennek segétsége, és a' mi Szabad-akaratunk, vagy együtt-munkálkodásunk; az-az, hogy a' Lelki dolgokban-is szabad-akaratunk legyen: hogy ez, mondok, igaz, közönséges Keresztényeni tanítás legyen, eléggé meg-mutathattuk a' Sz. Írás bizonyosságiból, és az Istennek maga szájából: *Nem-de ha jól chelekezzel* (monda Isten Cain-nak, †) *nem azt veszed-e el? ha pedig gonoszúl chelekezzel, leg-ottan ajtódban legyen a' bűn: de annak kívánsága alattad legyen, és te uralkodol rajta.* * *Inkább válasszátok a' halált,* * *hogy-sem az életet.* Választás adatik a' Sídóknak, † ha Istent akarják-e követni. *Dávid-nak* .. szabadsága-va, a' három ostor-közzül egget válasszani. * *Ha akarjátok, és engem halgattok* (tehát Szabad-akarattoknak kell lenni a' hallásra-is;) *a' föld javait és itek:* *Ha pedig nem akarjátok* (tehát Szabad-akarattoknak kell lenni a' nem-hallásra-is,) *és engem haragra ingerletek; fegyver eméstem titeket.*
IX. Oka az El-szak: G † Gonosz

A' Pápiák
igaz tanítá-
sa.

† Gen. 4.

* Jer. 2.

† Ios. ult.

* 2. Reg. 24.

* Isai. 1.

98 Harmadik Predikatziónak III. Rése:

† 1/a. 85.

“Eccli. 37.

† Ezech. 18.

Jer. 18. 1/a. 1.

Jer. 15.

* 1. Cor. 15.

Deut. 10. Ec-

cli. 19. Num.

30. Sap. 16.

Pf. 33. 107. 118.

Jer. 3. Ezech. 3.

2. Cor. 1. 5. 13.

13. Rom. 2.

1. Pet. 2. 1.

Joan. 3.

† Gonoszt chelekedtetek, mert meg-lehetett
illettek. “ Az igaz, vétkezhetett-vólna,
és nem vétkezett; gonoszt chelekedhetett-
vólna, és nem chelekedett. † Ha a’ Bűnös
penitentziát tart minden bűneiről, &c.
En, (ugy-mond Sz. Pál*) bévebben mun-
kálkodtam miányajoknál; nem én, hanem
az Isten malasztja én-velem. De mi
szükség ezeket, és sok efféle bizonyígo-
kat, melyekben sok házat hozhatnánk-
elő a’ Sz. Írásból, ezen helyen elő-szám-
lalnunk? mivel itt hintén derekassan a’
Szabad-akaratról szólnani nem igyeke-
zünk: hanem csak az Új-hitű Keresztýé-
nek nyilván-való chalárdtságát akarjuk
meg-mutatni, hogy nagy szemtelenül
nem általlyák az ő Predikátorokat mon-
dani felöllünk; hogy mi azt taníttjuk,
hogy Ember Jót chelekedhetik, ’s jám-
borrá lehet, csak tisztán a’ maga szabad-
akarattyából, és tulajdon erejéből, az Is-
te’nek segítségével, malasztja-, és velle-léte-
nélkül. mely, bizonyára, nyilván-való
hazugság. Nem-is szükség az ember Sza-
bad-akarattyát a’ Sz. Írásnak sok bizonyí-
gival állatni: holott ezt az egész villon-
gást mi-köztünk; tudni illik, hogy Ema-
berben nem csak a’ Jóra, a’ Penitentzia-
tartás-

tartásra, és meg-térése vagy Szabad-akarattya, hanem (a' mi nagyobb,) hogy az Istentől néki nyújtott Malahtot-is veheti, vagy meg-vetheti, szabad-akarattya-ból, és meg-maradhat az Istennek harag-jában, a' bűnökben, és az Istennek büntetésében; ezt a' villongást, mondom, elégendő-képpen ki-hozhatni Krisztusnak csak ime' szavaiból-is; midőn azt mondta a' Sidóknak: † *Jerusalem, Jerusalem, menyisér akartam egybe-gyűjteni a' szaidat, mint a' tyúk egybe-gyűjti szárnyai-alá az ő chirkéit; és nem akartad? Nézhed-
fe; akarta az Isten, a' Jerusalemiekek nem akarták. Ez volna hiszem, az Istentől nyújtott Malahtnak nem csak vétele, hanem ugyan vakmerő-képpen, és szabad-akarattól-való meg-vetése? Tehát, kellett Szabad-akarattyoknak lenni az Isten látogatásának vételére, és meg-vetésére.*

Matth. 23.

Szabad akaratunk vagy, az Istentől nyújtott Malahtot venni, vagy meg-vetni.

* *A' ki engemet akar követni, vegye-fel az ő keresztét, és kövessen engem. † Imé az ajtó-előtt állok, és zörgetek: ha ki megnyitja, &c.*

** Matth. 10. 16.*

Mar. 8.

Luc. 9. 14.

† Apoc. 3.

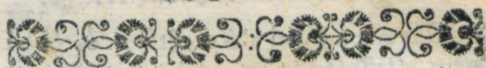
Azért erről a' Kilenczedik Hines Okról, miért némelly emberek mostani időben nem akarnak *Catholicusok*-ká lenni; mint ha mi azt tanítanók, hogy mi Jót chele-
IX. Oka az El-szakad: G 2 kedhe-

*Luth. de Sa-
crament. L. 4.*

kedhetünk, és Bűnösökből jámborokká
lehetünk, Istennek segítségé- nélkül, csak
a' magunk tulajdon erejéből, és Szabad-
akaratuskból; legyen ez elég mondvá:
hogy, tudni illik, ebben nekünk, mind
Isten-, 's mind e' Világ- előtt nagy hamisat
tésznek. Ez-okaért, igen méltatlan haj-
lottak ezek az emberek, az igaz *Romai*
Anyaszentegyház Hitiről, Uj, és az egész
Világot (a' mint *Luter* maga nevezte ezt
az ő Hitlenségét) meg- botránkoztató
Hitre; melyben sem állandóság, sem üd-
vösség nem találhatik.

Efféléknek azért ez az én tanácho-
m, ha
lelköket, 's üdvösségeket szeretik; hogy,
mentől hamarább lehet, módot 's utat ke-
ressenek, miképpen attúl az Uj Hitlenség-
től meg- menekedhessenek, és viszont az
eggy, üdvösséges, *Romai* Anyaszentegy-
ház Hitire térjenek; melyben minnyájan
az ő Elejök meg- holtanak, és üdvözülte-
nek: hogy ők-is az ő Elejök, nem csak
életökben, hanem Hitökben, és halá-
lokban-is, mind itt, 's mind a' más vilá-
gon, az örök életbe követhessék.

Amen.

NEGYEDIK PREDIKATZIO.

- I. *Ha mi Kristust a' Misenek szent
Aldozattyábā meg-feszítettük-e.*
- II. *Ha a' szent Mise Aldozat-e.*
- III. *A' Kenyernek és Bornak, Testté
és Vérré-valo változásárúl.*
- IV. *Ha Kristus az Oltári Szentse-
gben legyen-e a' vétel-kivűl.*
- V. *Ha mi Kenyeret imádunk-e.*

Em kellene semmit né-
künk Kereshyéneknek ,
N hallásra rettenetesbnek, és
ishonyúbnak tartanunk (a'
mint - hogy ninchen-is)
mint ezt ; hogy ember a' Kristust vihönt
kínozná, fel-fesítené, és meg-ölné : ho-
lott ez már egykér a' Sídók-által, Kristus-
nak kivált-képpen-valò 's keserves kí-
nyaival , és mi hasznunkal, mind meg-
történt Jerusalemben , ez-elött Tizen-
X.Oka az El-szakad: G 3 öt-száz

Szörnyűség
hallani.

öt-száz esztendővel a' Keresztán : és többé nem-is szükség (nem-is lehetséges) hogy ismét többör, vagy egyher, meg-fehittesék : mert akkor nekünk, és az egész világnak, eleget, és mindeneket meg-nyert. sőt Sídóknak, 's azoknál-is gonoszbaknak tartaná az egész Kereszténység azokat, kik most újonnan akarnák Krístust kínzani, fel-fehíteni, és meg-ölni. méltók sem volnának velünk Keresztényekkel semmi-némű nyájaskodásra, 's szövetlégre : el-is távoztatnók őket, és, mint a' Pogányokat, el-kerülnők.

Melly dolgot, igen jól tudván az Ördög-is, semmi időt el nem mulat, hanem jár-
41. Par. 1. *kél éjjel-nappal, mint a' síró-rívo Orosz-*
Az Ördög *lány t:* Az Ördög chalárdfága vígyáz
chalárdfága. minden-felé; és azon vagy on minden te-
 hettségével, mi-képpen ő, leg-inkább azo-
 kat, kik az igaz Hitben vannak, tévelyít-
 hesse-el, és attúl el-idegeníthesse; és hogy
 ezek-által, másoknak, a' kik az igaz Hit-
 ben ninchenek, akadált szerezhesen,
 meg-téréldkben.

Ennek végbe-vitelére pedig (mond
 magában az Ördög (nem léssen illetlen,
 eszköz, ha én, mind magam, 's mind más
 egy-néhány szolgaim-által, az eggy-ügyű
 kötség-

ködségnek azt adatom eleibe; hogy a' *Catholicusok*, a' vagy *Pápiák*, Kristust az ő Miséjében újoonan meg-feszítik: mert ezen, meg fognak fokban ütközni; és a' Hitről, más, kedvem-kerént-valo tévelygésre állani.

Hogy pedig e' dologban, töbnél többet vitt legyen véghez az Ördög, számtalan sok Lelkek veszedelmével, igen jól tudgyuk mi *Catholicusok*; azok pedig, kik, ez a' nyilván-valo Hazugság-által meg-chalván, el-hajlottak tőlünk, jól érzik mostansággal mit chelekedtek, és kit követtek legyen. Hallyuk mindazáltal még-is minden-nap, 's olvasuk-is az ő könyvekben; hogy meg nem szűnnek ezen hamis Fogással még most-is kárhoz-tatni bennünket: nem azért, hogy ugyan valóságos dolog volna; hanem csak szintén azért, hogy hová tovább mind több egy-ügyű Keresztényeket keríthessenek, hálójokba ezzel a' lip szóval; és a' kiket már meg-fogtak, mind végig meg-tart-hassák.

A' Luter Pre-
dikátorok ál-
nokfága.

A' mi igaz, valóságos, közönséges Keresztényi Hitünk és Vallásunk ezen do-logról, ez: Kristus JESUS a' mi édes U-runk, Meg-váltónk 's Üdvözítőnk, Isten-
X. Okáaz El-fakad: G 4 nek

A' Pápiák
vallása ez-
aránt.

104. Negyedik Predikatziónak I. Rése:

nek és a' Bóldogságos Szűz *Maria*-nak igaz Fia, a' Sídóktúl egyszer fogattatott-meg, meg-kötöztetett, meg-ostoroztatott, meg-koronáztatott, meg-feszítetett, meg-öletett, el-temettetett, fel-támadott, Menybe ment, &c. Ez pedig lőtt, 1541. esztendővel ez-előtt, *Jerusalem*-ben a' magas Kereft-fán.

De mind akkor, mind most, és mind örökké elégséges, és igen elégséges volt, és lészén, az ő Szenvedése, meg-feszítése, és Halála, mind e' Világ Bűneinek bochánattyára: úgy, hogy, nem szükséges többé, sem mostan, annál inkább mindenkoron, az *Apostolok*-túl-fogva st mind e' máinapig (mivel azolta meg nem szűnt a' Míse-mondás, de ugyan nem feszíteték-meg abban a' *Kristust*) csak egyszer-is, annál inkább többször, vagy mind annyiszor, valamenyíse Míse mondatott; csak egy helyben-is, annál inkább több helyeken, és mindenütt valahol Míse szolgáltatott, a' *Kristust* sem kínzani, sem fel-féhtetni, sem meg-ölni. Mert az, mire volna szükséges; holott már egyse az ő Halálával elegend, és elégnél-is többet érdemlett?

Annak-fölötte, azt-is hiúsuk mi *Catholicusok* (vagy hiúsik, vagy nem hiúsik a'

Lutera

Második val
lís-tételök
a' Pápisták-
nak.

Luteranosok,) hogy Kristus JESUS a' mi meg-Váltónk, és Üdvözítőnk, minekutánna egyfő szenedett, meg-holt, és el-temettetett; harmad nap ugyan-azon előbbi, de úgy meg-dichőült, olly szenedhetetlen, és halhatatlan testben támadott-fel; hogy attúl fogva e' máj napig, és mátul-fogva Itéletig, sőt örökkön-örökké, nem lehetséges, sem az Örögtől, sem a' Sidóktól, sem a' Törökdöktől, sem az Eretnekektől, annál-is inkább mi-tőlünk *Catholicusok*-tól, a' Kristust ismég kínzani, fel-feshíteni, és meg-ölni: mert az lehetetlen, hog' még-is szenedhessen (önnön-magában,) meg-feshíttethessék, és meg-öletthessék.

De mint - hogy némelly emberek a' mostani időben azt vélik, hogy mi *Pápis-ták* meg-feshítyük újonnan Kristust a' szent Misében: eléggé érteni adgyák azal, hogy Kristus még sem szenedhetetlen, és nem halhatatlan; hanem olly állapotú, melyben még-is mind szenedhet, 's mind meg-feshíttethetik. mert egyébképpen nem mondanák azt, hog' mi Kristust meg-feshítyük. De ez az ő Hitek, Keresztényi Valláslegyen-e, 's nem annak rontója inkább, hagyom a' magok itéletire.

Nem Keresztényi tanítás.

Hapedig meg nem akarják vallani, hogy Ők azt hiszik hogy Krisztus már meg-fehittethetik: tehát az következik belőle, hogy ez az ő ellenünk- való kiáltások, tudn' illik, hogy mi *Pápisták* e' máj napig-is fel-fehittyük a' Krisztust, nem igaz.

X.

Tizedik
színes O-
ka, a' *Pápista*
Hittrül- való
El- szakadá-
foknak.

A' Tévely-
gők hamis
velekedése.

Felelet.

Két- képpé,
Aldozat a'
Krisztus.
Első Aldozat
ya Krisztus-
nak,
Hebr. 7. 9. 10.

De hogy már a' leg-derekasb *Vishá-*
vonyásra, Kérdésre, és e' Tizedik színes
Okra- való feleletünkre mennyünk; és
ki-ki- mind láthassa, 's meg-értheffe mi-
ben legyen tulajdon- képpen ez a' pörle-
kedés: ezt kell az egy-ügyű Olvasónak
meg-tudni; Hogy a' mi Ellenkezőink
azt tartják mi- felőlünk; a' vagy ha nem
tartják- is, de úgy tettetik, hogy mi *Pá-*
pisták szintén úgy, és nem különben, és
ugyan- azon okból áldozzuk Krisztust a'
Ss. Misében, valamint, és valamelly ok-
ból, ő magát Nagy Pénteken, a' magas Ke-
reht- fán fel- áldozta. Erről azért én, ke-
gyes Olvasó, néked nagy egy-ügyűkép-
pen, és kevés szóval Tanúlságot adok; 's
az-után íteld- meg magad, ha mi a' Krisztust
újonnan fehittyük-e.

Két- féle a' Krisztus A'ldozattya: Első;
a' mellyel halandó- képpen, és Véressen,
a' Kereht- fán, ez egész Világnak válttságá-
ért, Véres áldozatul fel- áldoztatott. Ez
Aldozat-

A'ldozat-által vőtte-el e' Világnak minden Bűnét. Illyen módon, úgy-mint, fzenvedés-képpen, és halandóul, 's vérefsen, chak egyfő áldoztatott-fel, és többé olyan formán sem a' fent Misében, sem azon-kivűl soha nem áldoztatik. Másik A'ldozattya a' Kristusnak az ; midőn a' Pap, Kristust önmőn-magát, testestűl és vérestűl, és nem chak példa-képpen mint az O' Testamentomban, sem pedig látható-képpen ; 's annál-is inkább nem, fzenvedés-, vagy halandó-képpen, mint a' Kerefťán : hanem láthatatlan-képpen, a' Kenyérnek és Bornak színe-alatt ; és nem Vérefsen, az ő Mennyei Sz. Attyának visőnt bé-mutattya, és fel-áldozza, illyen könyörgéssel : Hogy az ő egyyetlen-eggy Sz. Fiának-általa, és annak Halálának, az ő parancholattya-szerént, itt ez A'ldozatban-valo emlekezetiért, légyen mi-né-künk irgalmas, és kegyelmes. Es így, ez az A'ldozat, emlekezeti annak a' Kerefťán-valo A'ldozatnak : mindazáltal, magában-is ugyan A'ldozat (mert jelen, vagy on benne a' Kristusnak mind Teste, mind Vére ;) de nem olyan Véres A'ldozat mint a' Kerefťán, az-az, nem halandó, vagy fzenvedés-képpen-valo A'ldozat.

X. Oká az El-szakad:

Másik A'ldozattya.

zat.

108. *Negyedik Predikatziónak I. Rész:*

Kristus újon-
nan meg né-
feshittetik.

zat. mivel az ő Vére, itt nem ontatik úgy-
ki, mint a' Kerekt-fán; sem pedig dárdá-
val ő-maga által nem veretik, sem sze-
gekkel nem szegeztetik, sem meg nem fe-
hittetik. Meg nem feshittyük tehát mi
Krisztust a' Misében, az ő hamissan reánk-
fogott tanítások-herént.

Nem-is azért áldozzuk mi Krisztust a'
Szent Misében az ő Mennyei Sz. Attyá-
nak, Bűneink bochánattyára, a' miért, és
a' mint, és a' mi-okon ő magát a' Kerekt-
fán fel-áldozta. Mert ő a' Kerekt-fán,
újonnan nyerte Bűnünk bochánattyát.
De a' Szent Misének Áldozattyában, nem
azon igyekezőnk mi, sem nem abban tö-
rekedünk, mint-ha újonnan akarnók,
vagy újonnan kellene Bűnünk bochánat-
tyát meg-nyerni, mellyet Krisztus az-
előtt a' Kerekt-fán meg nem nyert-, és
már meg nem szerzett-vólna: Nem-
azért; hanem, abban a' Bűnök bochá-
nattyában, mellyet ő a' Kerekt-fán nyert,
mi mostan, a' Szent Misének áldozatsya-
által, csak részesévé tesszük magunkat; a'-
mint egyéb ekközök-által-is, úgy-mint,
a' Kerektiség-, *Penitentzia*-, a' több *Sacra-*
mentomok-, 's jó chelekedetek-által, sem-
mi újat nem érdemlünk; hanem csak,
a' mit

Külömbség
a' Bűnök bo-
chánattyá
meg-nyeré-
sében, a' Kris-
tus áldozat-
tya-által.

a' mit Kristus már meg-érdemlett, azt *ap-
plikállyuk*, foglallyuk, kapchollyuk,
és fordittyuk magunkra. Es, a' mint
hogy ez Sz. Misének Áldozattya-által,
semmit újonnan nem érdemlünk: úgy
nem-is szükség (sőt nem-is lehetséges)
hogy mi a' Kristust újonnan meg-félt-
tűk. Kéért, meg kell bizonyára vallani
mindennek, a' ki az Igaság-mellett akar
fogni, hogy ez-aránt-is nekünk ismét
nagy hamissáttéshnek, mind Isten-'s mind
e' Világ-előtt az Uj Atyafiak; és hogy
Istentelen, 's szörnyű dolog chak hallani-
is, hogy ember a' Kristust újonnan ismét
meg-ölné.

De itt, mondanom kell nekem-is va-
lamit a' *Luteranusok*-nak: Ha lehetséges
vólna, (melly pedig nem-is lehetséges,
és én-is lehetetlennek vallom,) hogy a'
Kristus ismét szenvedhetne, meg-szag-
gattathatnék, meg-öflathatnék, el-vag-
daltathatnék, sőt meg-is ölethetnék: ti
*Luterán*⁹ Uraim vólnátok leg-inkább azok
(a'vagy nagyobb része közölletek,) kik
azt chelekednétek: mivel ti nem akarjá-
tok meg-engedni, hogy a' *Sacramentom*-
ban mindenik szín-alatt külön, egész *Sa-
cramentom*, és tellyes Kristus legyen;
X. Oka az El-szakad: hanem

hanem meg-szaggattyátok, és meg-öflattyátok mind a' két szín-alatt; úgy-hogy, a' Kenérnek színe-alatt, csak hintén a' Teste vér-nélkül; és a' Bornak színe-alatt, csak szintén a' Vére test-nélkül legyen.

A' Luteránusok igyekezik. Krisztust meg-fesíteni: noha az nem lehet séges.

Ez volna bezzeg a' Krisztust meg-szaggatni, meg-öflatni, Sz. Testét és Véret egy-mástúl el-választani, a' Testét külön, és a' Véret-is külön rendelni, a' ki szenvedés-nélkül (ha, mondam, szenvedhetne, és meg-öflathatnék ám még-is Krisztus) meg sem lehetne. Melyből az jő-ki, hogy ti *Luteranusok* vattok azok, kik a' Krisztust meg-fesítitek, és nem mi *Catholicusok*, vagy-hogy vallyátok-meg a' ti feleitek-előtt, hogy mindenik szín-alatt nem csak fél Krisztus, hanem egész Krisztus vagyon; és következendő-képpen, hogy Eggy szín-alatt annyi legyen, mint szintén a' két szín-alatt vagyon.

Más-féle Luteranusok.

Mind ezekkel, azt mongyák más né-melly *Luteranusok*, nem gondolok én, semmit-is; se nem törődöm rajta: mert jól tudom, hogy a' Krisztus többé, se nem kínoztathatik, se fel nem feszíthetetik, s annyival inkább meg sem ölethetik: tudom azt-is, hogy a' *Pápistáknak* ez, sem szándékjok, sem tanítások, sem Hitők, hogy

hogy űk a' Kristust vagy meg-fehíteni akarnák, vagy pedig ugyan meg-is fehé-
hetnék: de abból vétek magamnak kérel-
kedésre-valo okot, arra, ha hozzájok kel-
lyen-e hajolnom, és vellek tartanom;
holott volta-képpen nem tudom, ha a'
Mise, a' vagy Kristus a' Misében, Áldozat
légyen-e, vagy nem. Mert a' *Luteranu-
sok* azt taníttyák, hogy a' Mise nem áldo-
zat. michoda fundamentomból tanít-
tják pedig ezt, nem tudom. Visont, a'
Pápisták még azt mongyák, taníttyák, tar-
tyák, és hiszik-is, hogy a' Mise Áldozat.
mi okból, és michoda fundamentomból
állattják pedig ezt az ő Hitőket ezek-is,
szintén úgy nem tudom mint amazz. Ez-
okáért, még sem tudhatom, ha a' *Pápista*
Hitrűl-valo én el-hajlásomnak, ez, mélt-
tó-e, vagy chak színes Oka legyen.

Honnan, és kitűl legyen a' *Luteranu-
sok*-nak mind e' mái napig ez az ő vallások
a' Sz. Mise-felől, hogy az, Áldozat ne lé-
gyen: meg-kell vallaniok, hogy senkitűl
nem egyébrűl, hanem magatűl *Luter*
Márton-tűl vagyon. Mert *Luter*-előtt
(a' mint *Alphonsus a' Castro* meg-bizonít-
tya †,) nem találkozott soha chak eggy-
is, azok-közzűl, valakik az Anyahentegy-
XI. Oka az El-szakad:

XI.

Tizen-eg-
gyedik szí-
nes Oka,
a' *Pápista* Hit-
rűl-valo El-
szakadások-
nak.

Ha a' Mise
Áldozat-e?

† *Alphon. a'*
Castro. tit. Mis-
sa. Heresi. i.
V Vilefrűl
olvasluk,

hogy azt ha-
missan rani-
totta; hogy
a' Míse nem
Krisztusúl rē-
deltetett: de
az Aldoza-
túl nem talá-
lok semmit
nálla.

háztúl el-szakadtak, a' ki a' Sz. Míset ta-
gadta volna Aldozatnak lenni; és más-
felől még-is azt vallotta volna, hogy a'
Krisztus jelen vagyon az Oltári Szentfég-
ben; a' mint *Luter* chelekedett. Hon-
nan vőtte-légyen pedig *Luter* ezt az ő tu-
dományát, chudálhatná valaki; holott
az ő idejében mind *Pápisták* voltak az em-
berek, és az egész Anyafentegyház Aldo-
zatnak hitte lenni a' Sz. Míset: maga-is
pedig *Luter Márton*, Pápista volt, Pap
volt, Barát volt, és Míset-is tizen-öt cē-
tendeig mondott. &c.

De kitől, és honnan vőtte-légyen ő
ezt az ő tanítását, és Hírt a' Sz. Míse-ellen,
és ki lett-légyen ebben Mestere, 's hon-
nan származzék eredeti, hallyuk magát
Luthert felőlle.

Az Ördög (szintén az ugyan-is, a' ki
mind e' mai napig, a' Sz. Míset, és az Ana-
fentegyházat, maga, és követői- által
kergeti;) az Ördög *, ugy-mond Lu-
ter, jött éjjel hozzája; és álmából őtet fel-
költvén, kezdet velle a' Míseről, és a' Mi-
se-ellen vetekedni: és azt mondotta; hogy
a' Míse nem jó dolog, hanem Bálványo-
zás, &c. Es végtére, hogy az Ördög őtet,
Luter Mártont, meg-győzte; és arra be-
séllette,

* *Lutherus in*
Missæ angular.
Tom. 7. VViii.
fol. 442.

Luter és Lu-
ciper dispu-
tálnak egy-
mással.

Éllette, hogy írni kezdett a' Szent Mife-
ellen, és tanítani. &c. Estováb, meg-val-
lya azt-is; Hogy neki az Ördöggel olly
nagy ismértsége volt, hogy egy kö-
sönal többet nyalt-légyen meg velle. &c.

Lucifer
meg-győzi
Lutert.

Ihol azért, Luteránus Uraim, a' felelet,
Honnan, és kitől eredett-légyen ez a' Tu-
domány ti-hozzátok, hogy a' Mife nem-
áldozat: tudni illik, egy főkötött Barát-
túl: ő pedig honnan vőtte-légyen, meg-
vallyá, hogy az Ördögtől.

Ördögi taní-
tas.

Azért immár, ha te inkább akarsz Lu-
ter-nek, és az ő velle-disputáló, 's velle-
vendégeskedő társának a' Lucifer-nek,
hogy-sem mint az egész Anyafentegy-
háznak hinni, és illy vakmerő-képpen
el-tévelyedni 's kárhozni; és mind Lu-
ter-nek, 's mind Lucifer-nek vendég-
társa lenni, meg-chelekedheted: de én
nem adom tanáchul; mivel félek rajta-
bizony, hogy a' kása meg ne égesse a' há-
dat, és a' fava-is felöttéb ne légyen.

Mit itélő azért, Atyámfia Kerehtyén?
kérlek az Istenért; ne himezz 's ne há-
mozz, hanem tégy válast chak erre: azt
pedig, ne kedvezésből, se gyűlölségből,
se pedig irégyfégből, hanem a' te lelked-
nek belső ismérteiből; mit itélő, mon-

Kérdés a'
Luteranu-
sokhoz.

XI. Oka az El-szakad: H dom,

114 *Negyedik Predikatziónak II. Rése:*

1. p. 5.

dom, 's michoda Tudománnak és Hitnek alitod azt lenni, mellyet az Ördög tanít? Nem-denem olyan-e az Ördög, *mint a' sivo-rívo Oroslány*, és Krisztusnak, 's a' Keresztyn Hínek szűnetlen ellenfége? Nem-de nem azon vagyon-e ő mindenkoron, miképpen a' Pokol fenekére taphíthasson minket? Nem irégyl-e ő mindenikünknek lelke üdvösségét? *Mint* adgyon tehát még-is olly tanúlságot nekünk, melly-által üdvözülhesünk? Vallyon, nem olly Tudománra és Hitre hajt-e inkább beűnket, mell-által el-kárhozzunk? Ha a' Szent Mife Bálványozás: miért rehat hogy ő azt le-tétette, és el-hagyatta; holott ő nem meg-tiltani, hanem inkább kezdeni, és állatni szokta a' Bálványozást? Igen-is bizony, azon lett-vólna, mi-módon azt meg-marakthathná. De mivel, szerelmes Atyámfia Keresztyn, a' Sz. Mife Áldozat, Istenes dolog, és Engehtelő áldozat; azért nem fzenvedheté tovább azt *Lucifer* és *Luter*, és úgy gondolák azt el-hagyatni, a' menyire töllők leheté. *Mint*-hogy pedig akkor immár *Luter Márton*, több sok *Articul-sók*-ban-is, az üdvösséges *Romai Anyahentegyház* Hititül el-*szakadott* volt; olly

olly reménfég viselé *Lucipert*, hogy reá viheti *Lutert*, hogy a' Sz. Mifébe-is belé kapjon, és az Anyafentegyházból azt ugyan ki-is igazította's meg-vettefle; a' mint-hogy rék-kerént meg-is történék; mert *Luter* abból, az ő hűv *Meisterét* *Lucipert* híven követé.

De te, kegyes Olvasó, akár *Pápista*, 's akár *Luteránus* légy, ha ám Istent és Lelkedet szereted, 's az Ördögtől félsz; és ha nem el-kárhozni, hanem üdvözülni kívánsz: jobban meg-gondold Lelked állapotát, 's ne hidgy olly könnyen akárkinék, a' ki a' *Pápista* Hittől el-fakadott: hanem fontold-meg szívedben, ha bátor-ságos, és nem veszedelmes-e, sőt ha nem Pokol-felé vezető dolog-e, olly Tudományon chüggeni, és azt binni, melyre az Ördög *Lutert* tanította (a' mint ezt az ő Írásiban maga * meg-vallotta,) és ő titeket. A' kinek füle vagyon a'hallásra, hallja a' míg halhattya.

A' mi igaz Keresztyéni Tudományunknak pedig, hogy a' Mife A'ldozat legyen, elégendő fundamentoma (noha az El-szakadtak akár-mit-is tagadni és vitatni szoktak) a' Sz. Írásból vagyon; és nem valamelly szokott Baráttól, nem a' *Romai* *Xl.Oka* az El-szakad: H 2 Anya-

* *Lat. is. 7.*
Lat. VVitt. p.
Tho. Klug. an.
1557. fol. 228.
Lib. de Missa
priv. & Un-
ctione Sacerd.
in Latin. trans-
lato à l'usito lo-
na, 153. 4.
A' *Pápisták*
tanítása.

116 *Neygeslik Predikatziónak II. Rése:*

Anyaszentegyház Hitinek egyés pribéki-
túl, nem a' *Luciper Ördögtül.*

† *Pfal. 109.*

A' Krisztus
Pap.

† *Hebr. 5.*

Az Atya Isten, *Dávid* Proféta-által
azt mondotta az 8 Fiának: † *Té örökké-
valo Pap vagy, a' Melchisedek rendi-sze-
rént.* Ha a' Krisztus Pap: tehát szükség-
ges, a' *S. Pál* tanítása-szerént*, A'ldozat-
tyának-is lenni; mert a' Papság, és az A'ldo-
zat, egy-más-nélkül nem lehetnek. Ha
pedig Krisztus a' *Melchisedech* rendin-va-
ló Pap: tehát annak rendi-szerént, kell
áldoznia-is. Nem olvassuk pedig, hogy
† *Gen. 14. v. 18.* † *Melchisedech* Kenyérnél és Bornál fem-
mi egyéb A'ldozatot Istennek áldozott
vólna: tehát Krisztusnak-is ollyat kellett
áldozni. Mivel pedig az O' *Testamen-
tom*-béli A'ldozatok, csak árnyéki, ábrá-
zói, példái, és jelenfégi voltak ez Uj *Testa-
mentom*-béli A'ldozatoknak: szükséges
völt, hogy az Uj *Testamentom*-béli A'ldo-
zatok (ugy-mint a' Vég-vachorán, és a'
Kereht-fán) nem kevésse jobbak, erőf-
bek, hathatóbbak, és méltóságosbak
lennének, hogy-fem az O' *Testamentom*-
béliek voltak. mert egyéb-ként, az
O' és Uj *Testamentom*-között, az árnyék-
és az igazság-között, a' példa- és a' példá-
zott dolog-között, a' *Sidók*- és a' *Kerehté-
nek*

Külömbség
az O' és Uj
Testamen-
tom-béli
A'ldozatok-
között,

nek A'ldozattya-között, a' Sidók és a' Kereftyének Húsvéti Báránya-között, semmi külömbfég nem volna. Ez-okáért, szükség volt Krístusnak az Uj *Testamentom*-ban, nem chak Kenyeret és Bort, a' mint *Melchisedech* az *O' Testamentom*-ban, hanem valamit mást föbbet, és jobbat-is áldozni, úgy-mint, az δ Testét és Vérét: főt, éppenséggel magát kelle áldozni, a' Kenyérnek és Bornak színe-alatt. Illyen A'ldozatot pedig nem olvasunk sohúlt, sem Kenyérből, sem Borból; sem pedig, hogy Krístus magát a' Kenyérnek és Bornak színe-alatt valaha áldozta-vólna, a' míg e' földön vólt: hanem chak szintén a' Vég-vachorán, midőn más nap a' magas Kereft-fán magát-is, nem chak a' *Melchisedech* rendi-kerént (mint a' Vég-vachorában,) hanem *A'aron*-nak rendi-kerént-is; né Kenyérnek és Bornak híne-alatt (mint az-előtt a' Vég-vachorán,) hanem láthato-képpen-is, fel akará áldoztatni.

Ugyan ott, abban a' Vég-vachorában, nem chak véget vete a' *Melchisedech* A'ldozattyában; és magát, az δ Mennyei Sz. Attyának nem chak bé-mutatta, a' Kenyérnek és Bornak színe-alatt, minék-

XI. Oká az El-szakad: H 3 előtte

118 *Negyedik Predikatziónak II. Rése:*

előtte azt az δ Tanítványinak adná, és így, azzal rendelte's szerzette-is a' Míse Aldo-zattyát: hanem, ugyan-akkor, az δ Tanítványinak, és minden Papoknak-is, a' Míse mondásra, és abban, az δ példája-herént, az δ Sz. Testének áldoztatására-is hatalmat adott, imez igékkel; hogy, *Ezt* (a' mit én chelekedtem) *tegyétek az én em-lekezetemre.* Nem chak szerzette pedig, és oltogatta Krisztus Urunk akkor a' Sz. *Sacramentomot*: hanem abban bé-is mutatta önnön-magát az δ Sz. Attyának, hogy az *Apostolok*, és a' Papok-is azt che-lekednék.

* *Malach. 1.*
Iren. l. 4. c. 33.
in fine.

Erről az A'ldozatról mondotta vólt Isten, sok idővel az-előtt *Malachias* Proféta-által*; hogy δ -néki tífsta A'ldozat-fog-áldoztatni; és ez-okáért, nem gy- δ -hörködnekk többé az δ A'ldozattyokban. Nem tudok pedig én más Tífsta A'ldozatot, melly magátúl tífsta vólna, hanem az, chak szintén egyedül a' Krisztus. Mert egyéb A'ldozatok, chak úgy tífsták, ha az Ember a' ki azokat áldozza, tífsta, vagy nem tífsta: de ez az A'ldozat tífsta, vagy léfien tífsta vagy nem az a' Pap, a' ki azt áldozza.

Ez Sz. Míse A'ldozattyáról vagyon em-lekezet

lekezet *Daniel*-nél-is, a' hol azt mongya ^{† Dan. 9. 16. 20.} hogy az *Antichristus* idejében (mint-hog már az 8 elől-járóitúl el-is hagyatott.) meg fog szünni Negyed-fel-éltendeig.

Hogy pedig mingyárt az *Apostolok* idejében, és magok-is az *Apostolok*, 's azután-is minden időkben Mifét mondot-tak, és azt Áldozatnak tartották-légyen, meg-mutattam másutt ^{† Sz. Jakab Apostolból, Sz. András-ból, Abdiás-ból, Sz. Ignatius-ból, 's egyéb Sz. Doctorok-ból, és Conciliomok-ból.} Kiket nem akarok

^{† Ap. 37. Articulusok tanúságában, Art. 23.}

most újonnan itt elő-hoznom: hanem, csak szintén azt halljuk-meg; Sz. *Irenaeus* Püspök, ki csak közel az *Apostolok* idejében élt, mit hitt, tartott, tanított, és hagyott Írásban-is maga-után, effelől: ^{† A' Kenyeret, (úgy-mond *Irenaeus*) melly teremtet-tállatból-valo, vévé *Kristus*, és há-} lákat adván, azt monda: Ez az én Testem. Es hasonló-keppen, meg-vallá, hogy a' Pohár-is, melly teremtet-tállatból-valo, mint mi, ő Vére: és így, az Új Testamen-tomnak Új Áldozattját tanította. mellyet az Anyaszentegyház az *Apostolok*túl vé-vén, az egész Világon áldozza az Istennek.

^{† Iren. contra Haer. l. 4. c. 32.}

Szent *Cyprianus* Püspök és Mátyr, ki ez-előtt Ezer három-ház éltendővel élt;

XI. Oka az El-szakad: H 4 minek-

† Cyp. lib. 2.
Epist. 7. 3.

minek-utánna *Melchisedeck*-ről, és az & A'ldozattyárúl szólott volna, azt mon-
gya: † *Mellyik azért immár inkább Pap-
ja a' Felseges Istennek, hanem csak színién
a' mi Urunk JESUS Kristus, ki Aldo-
zatot áldozott-fel az ő Sz. Attyának? és
ugyan azt áldozta, a' mi Melchisedek ál-
dozott; az-az. Kenyeret és Bort; tudni
illik, az ő Sz. Testét és Vérét. Eddig Cy-
prianus. De a' Kerekt-fán, sem Kenyeret
sem Bort nem áldozott, sem pedig az &
Testét és Vérét, Kenyérnek és Bornak hi-
ne-alatt nem áldozta: Tehát következik,
hogy azt a' Vég-vachorán chelekedte.*

† Aug. to. 9.
Lib. Manual.
cap. 11.

Erről Sz. *Agoston*, minden *Doctörök-
nak Doctora*, ezt hadta irásbá maga-után:
† *Pulcherrime JESU Christe, rogo te per
illam sacratissimam effusionem pretiosi San-
guinis tui, quo redempti sumus; da mihi cor-
dis contritionem, & lacrymarum fontem,
precipue dum preces & orationes tibi offe-
ro; dum tue laudis tibi Psalmodiam de-
canto; dum Mysterium nostra redemption-
is, manifestum misericordie tue indici-
um, recolo, vel profero; dum sacris Alta-
ribus, licet indignus assisto; cupiens tibi of-
ferre illud mirabile, & caeleste Sacrificium,
omni reverentiâ & devotione dignum;
quod*

quod tu Domine Deus meus, Sacerdos im-
maculate, instituisti, & offerre praecepisti
† in commemorationē tuae charitatis, Mor- † Luc. 22.
tis scilicet, & Passionis, pro salute nostra,
pro quotidiana nostra fragilitatis reparati-
one; az-az, Magyarúl: Szépséges JESU-
SOM, kérlek tégedet, annak a te drága
Vérednek szentseges ki-ontásáért, melyel
meg-váltattunk; adgy én-nékem szű-béls
töredelmességet, és köny-húllatások forrá-
sát, fő-képpen mikor néked könyörgéseket és
Imádságokat mutatok-bé; midőn a te di-
chéretednek énekét éneklek néked; midőn
a mi váltáságunknak szentseges titkát, a te
irgalmasságodnak nyilván-valo jelét, el-
memben forgatom, vagy beséllem; midőn
a Sz. Oltár-előtt, noha méltatlan lévén, ál-
lok, kívánván néked be-mutatni azt a chu-
dálatos és Mennyei Aldozatot, minden-
tisztelőre- és áldatóságra méltót; melyet
te, en Uram Istenem, makula-nelkül-valo
fő Pap, szerzettél, és áldozni parancholtál,
a te szeretetednek, tudni illik, Haláloznak
és kín-szenvedésednek emlékezetire, a mi
üdvösségünkért, a mi gyarlóságunknak
minden-napi fel-éppítéseért. Eddig Sz.
Agoston.

Tí Luter
Predikáto-
rok, törhet-
sétek- meg
ezt a Diót.

Másutt azt mongya ezen Szent: † Ha † Tom. 3. de
XI. Oka az El-szakad: H 5 szin- Civ. Dei. l. 22.
e. 10.

szintén ez az Aldozat a' MártYROKNAK em-
lekezetire áldoztatik-is fel: mindazáltal
nem ő-néki áldoztatik, hanem az Isten-
nek. Egyéb helyeken-is, fokat ír & ez
Sz. Mifének A'ldozattárul.

Ezeknek a' Bizonyfágoknak (noha
azokat csak igen rövideden, de azért hí-
ven 's igazán hoztam-elő, és csak az eggy-
űgyűeknek, nem a' pántolódóknak, ad-
tam e' Hűs színes Okokban tanúlságok-
ra eleikbe,) mellyeket én itt kevés szóval
a' Sz. Irásból, és leg-főb Doctörök-ből, elő-
fámiláltam a' Sz. Miféről; méltábban hi-
het minden Keresztén ember, hogy-sem
mint Luternek, és Luciper-nek, és mind
azoknak, a' miket ők ketten eggy étzaka
(Luter-nek maga meg-vallása-herént)
végeztek a' Sz. Mife-ellen, és költöttek
's ki-gondoltak annak az ő Sz. A'ldozat-
tya-ellen; és a' szegény tudatlan eggy-
űgyű kölségnek (nem tekintvén hogy
Ördögigéi voltak azok, a' mint e' má: na-
pon-is minden Igaság-heretű Keresztén
meg-tudhattya Luter Márton-nak a' ma-
ga szavaiból, és erről tölt vallásából) Igaz-
ság- és Isten Igéje-gyanánt hirdettek.

A' ki Luci-
pernek híse,
méltán váz-

Haki pedig e' Résekben, Czikkelyek-
ben, és Articulusok-ban, ugyan még-is

Luter

Luter Márton-nak, és Luciper-nek akar hattyajutak-
mat-is tölle.
inkáb, hogy-fem mint a' Sz. Irásnak, és
széles e' Világra ki-terjedett Kereksyén-
ségnek hinni: az olyan igen méltán meg-
érdemli, 's egy chöp hamissá sem történi
benne, ha színtén (mint-hogy bizonyos-
is) örökké el-kárhozik-is. Légyen tud-
va azért effélénél, hogy én (sőt nem én,
hanem a' Kereksyén Anyahentegyház) azt
jó idején meg-jövendöltem-légyen néki.

Gondollya-meg továbbá mindé Igaz-
ság-keretö ember, a' ki a' Pápista Hitrül el-
hajlott, vagy még el-hajló szándékban-
vólna, azt-is; ha ö-néki völt-e azt chele-
kedni méltó és elégendő oka; a' vagy, ha
most-is vagyon-e még, vagy ninchen?
Olvassa-meg előb a' *Catholicusok* tanítá-
sát-is, és mindenik villongo *Articulosok*-
ra-valo feleleteket: 's fogadom küldm-
ben talállya sokkal-is a' dolgot, hogy-fem
mint az ö Predikátori, és azoknak hitetö
Írási taníttják őket.

Azt-is adgyák előnkbe, úgy-monda-
nak némelly *Luteranusok*, a' mi Prediká-
torink, mint-ha ti *Catholicusok*, a' vagy
Pápisták, a' Kenyeret imádnátok: melly
ha úgy vólna, kinek lehetne ti-hozzátok,
vagy a' ti Hitekhez kedve?

XI. Oka az El-szakad:

Errül-

Errül-is, édes Atyámfia Kerehtyén, im én rövid szóval tanúlságot adok néked, és meg-mutatom igaz valóságos fundamentomból, hogy nekünk *Catholicusok*nak, a' mi Ellenkezőinktől nagy hamisfunk vagyon, mind Isten-'s minde' Világ-előtt ebben-is. Sőt, kétségbe-esett, tíftelességtelen, Istentelen, és nem Kerehtyén embereknek kell azoknak lenni, kik efféle Istentelenséget, *fabulát*, nyilvánvaló hamisságot, és Bálványozást költenek és fognak reánk; és azzal, az együgyű község-közzül sokakat el-hitetnek a' mi igaz Kerehtyéni Hitünkkről, és azokat magok tévelygésére hajtyák.

Istentelen
emberek.

Elsőben azért, azt mutatom-meg néked, kegyes Olvasó, miért mongyák űk azt; és arra meg-is felelek. Az-után, hogy ez, chak merδ reánk költött dolog légyen, hogy mí a' Kenyeret imádnók.

XII.

Tizen-
kettődik
színes O-
ka, a' Pápista
Hittrül- valo
El- fiakadá-
soknak.
A' Kenyér-
nek és Bor-

A' *Luteranusok* azt tartják; hogy, ha szintén az igaz és fel-henteltetett Pap (a' minémű δ-nékiek ninchen. és így, Oltári-hentések-is nem lehet) a' Kenyérre és Borra reá mongya-is az Ur-Vachorájára rendeltetett igéket: de azért azzal, ugyan nem léhen a' Kenyérből és Borból a' Krisztus Teste és Vére; hanem hogy ugyan-
meg-

meg-marad a' Kenyér és a' Bor. Es, a' ^{nak Krisztus} ^{Testvé és} ^{Vérévé vál-} ^{tozasarúl.}
 miennél-is nagyobb, sőt fél *Calvinista* do-
 log, azt tartják, tanítják, és hiszik űk;
 hogy, ha-hintén a' *Papista* Pap, a' vagy
 az ő *Luter* Predikátorok, reá mongya-is
 a' Krisztus Igéjé a' Kenérre és Borra: mind-
 azáltal ugyan nem *Sacramentom* az min-
 gyarást; és az, Krisztusnak nem igaz Teste
 és Vére: mivel senki nincsen jelen a' ki azt
 hozzá vegye, és éllye; hanem, a' Kenyér-
 nek és Bornak a' vételében, és velle- való
 élésében, jút még a' hoz a' Krisztus Teste és
 Vére. Az-okaért, minden-némű tífte-
 let, valamelly a' meg-űentelt *Sacramen-*
tom-nak tétetik, és a' meg-űldott Kenyér-
 nek és Bornak; az nem Istennek, sem a'
 meg-űentelt *Sacramentom*-nak, sem a'
 Krisztus igaz Testének és Vérének nem tét-
 tetik: mivel-hogy még az ott nincsen.
 (noha immár, a' Sz. *Sacramentom*-ra ren-
 deltetett, és azt szerző igék reá mondatta-
 nak, és a' Kenyérből's Borból, Krisztus-
 nak igaz Teste és Vére lűtt:) hanem csak
 szintén a' pűűta Kenyér és Bor (*Calvinista*
 módra;) és sem alatta, sem fűlűtte, sem
 velle-eggyűűtt, ha nem-tudom mint reá
 légyenek-is mondva a' *Sacramentom*-űer-
 zű igék, de addig a' Krisztus Teste és Vére
 XII. Oka az El-szakad: ott

ott ninchen, valamíg ember azt hozzája
nem véhi, és nem él véle. Ez- okáért
ember, a' ki Krístuft ott imádgya, nem
Krístuft imádgya a' *Sacramentom*-ban,
hanem chak a' pushta Kenyeret és Bor.

A' Pápisták
tanítása a'
Tizen-ket-
tődik tévely-
gés-ellen.

De ez-ellen, a' mí igaz és Keresztyéni ta-
nitásunk e' Három Czikkelyben, ez:
Első^oör; hogy a' Krístuftól rendelte-
tett *Sacramentom*- szerző szent Igék- ál-
tal, midőn azok valamelly igaz rend-
szerént fel-^ohenteseltetett Paptól a' Sz. Misé-
nek Aldoazattyában a' Kenyérre és Borra
reá mondatnak: leg-ottan mingyárt, a'
Kenyér, és a' Bor, Krístusnak igaz Testvé
és Vérévé változnak egészen, és valósá-
gossan: és többé már nem Kenyér, és nem
Bor; hanem chak szintén a' színek marad
ott meg, és egyéb külö^o, vagy környül-
álló állapotok, úgy- mint illattyok,
ízök, &c.

Hogy pedig ez így légyen, és nem kü-
lőmben, ki-ki mind meg-értheti és ta-
núlhattya a' Krístus igéiből, mellyekkel
ő az ő Tanítványinak a' Sz. *Sacramentom*-
mot o^ostogatta; hanem- ha ugyan szintén
vak, és bolond, vagy tökéhez hasonlo
akarnalenni.

† *Matth. 26.*

Mikoron Urunk Jesus † az ő Tanít-
ványi-

ványinak, elsőben a' Kenyérnek és Bor- Mare. 14. Eüs.
 nak színét adta, nem mondotta azt; Ve- 22. 1. Cor. 10.
 gyétek, egyétek, ez a' Kenyér én Testem:
 Azt sem mondotta, hogy, Ebben a' Ke-
 nyérben az én Testem vagyon: Azt sem
 mondotta, hogy, Ezzel a' Kenyérrel, a'-
 vagy alatta, földötte, mellette, vagyon az
 én Testem: Nem mondotta, hogy, Ez én
 Testem, de a' Kenyér még-is mellet-
 te marad: Nem mondotta ennek eg-
 gyikét-is. Mint mondotta tehát? Így
 mondotta: *Vegyétek, és egyétek: Ez (a'* Ez az én Tef-
 mit néktek nyújtok) *az én Testem* (és tem.
 egyéb semmi nem.) Hogy pedig vá-
 laki ezt a' szótíká, Ez, a' Kenyérre ne
 magyarázhatná, mint-ha ennyit tenné,
 hogy, Ez, (áz-az) ez a' Kenyér én Testem;
 ellent-tárt ebben, és meg-tíltja a' Deák
 börtü maga: Mert ez a' szótíka, Hoc, az-
 zal az igével, PANIS, úgy-mint, Hoc
 PANIS, nem eggyezhet. Annak-okaért
 Urunk, nem a' Kenyeret (mert már az Ke-
 nyér nem volt,) hanem, a' mi akkor ke-
 zében volt, azt értette rajta; melly nem
 egyéb volt, hanem az ő Teste, a' Kenyér-
 nek színe-alatt.

Hasonló-képpen vagyon a' dolog a'
 másik Szín végett-is, a'-hol azt mongya:

XII. Oka az El-szakad:

† Ez

" *Matth. 26.*
Ez az én Vé-
rem.

" *Ez az én Vérem* (és semmi nem egyéb.)
holott itt-is ez a' Deák ige, *Hic, és Vinum*, nem akarnak együvéillen.

* *S. Iacobus,*
in sua Litur-
gia.

Sz. Jakab, * *Kristusnak* egyik *Apo-*
stola, bizonyfágot téhen rólla; hogy a'
Kenyér, *Kristus Urunknak* igaz *Testvé*
lén.

* *Iren. conty.*
hæres. lib. 5.
prope initium.

Sz. Irenæus, ki mingyárt az *Apostolok-*
után élt, így szól együütt: * *Mihelyen a'*
meg-elegyített Pohár, és a' *meg-segett*
Kenyér, vésti az *Istennek* igéjét; tehát az a'
Kristus Vérenek és *Testének* *Eucharistiá-ja*
léssen; melyből a' *mítestünknek* *Substantiá-ja*
(az-az, állattya) öregbítették, és meg-
állapodik.

" *Tert. l. 4.*
contra Marc.

Tertullianus-is, † igen régi *Doctör*, azt
írja; hogy *Az Ur a' Kenyeret*, maga *Testé-*
vé chinalta.

" *Cyp. in*
Serm. de Cæna
Dom.

Sz. Cypriánus azt mongya: " *hogy A'*
Kenyér, nem a' *színeben*, hanem a' *terméssé-*
tiben változott-el.

* *Aug. in Sent.*
Prosper.

Sz. Agoston * *errül* olly igen nyilván-
írt, hogy én ugyan nem látom szűkséges-
nek ezen többet veszekedni: *Mí meg-val-*
lyuk, hogy ez, *mínek-előtte* az *áldás* *reá*
mondatik, és *el-változik*, olyan *Kenyér* és
Bor legyen, a' mint a' *terméset* chinalta: de
az *el-változás-után*, azt *vallyuk*, hogy
Kristus-

Kristusnak Teste és Vere, a' mint az áldás
azt m-g. áldotta, és szentelte.

Ezeknek a' Kristus Urunk nyilván-va-
loigéinek, Sz. Jakab Apostolnak, Irena-
us-nak, Terrullianus-nak, Cyprianus-nak,
Sz. Agoston-nak, és több Sz. Doctörök-nak,
kiket itt, ha szükség es volna, elő-hámlál-
hatnék, kik ugyan-ezent tanították, hi-
sem méltábban 's örömesben kell hinni
minden Keresztény embernek, hogy sem
mint valami egygy vagy több agyaskodo,
és magok tetté-e-után járo emberek-
nek a' kik tisztesség-kivánsalokból, és fel-
fuvalkodorfagokból, nem fégyenlenek
az egész községes Keresztény Anyaszent-
egyház-ellen támadni, dolgaiknak min-
den fundamentoma-, és igaz oka-nélkül.
Es ez légyen mondva az Elő Czikkely-
ről, tudn' illik, hogy, a' Vég-vachorának
szent Igéi-által, a' Kenyér és a' Bor, Kris-
tusnak Testévé és Vérevé válnak; és hogy
chak a' színek, és egyéb külső állapotok
marad-meg.

A' Második Czikkel, (hogy jól ebe-
tekbe vehesétek miben nem eggyezünk
mí ő-véllek,) ez: Mihelyen az igaz Pap
(azt taníttuk mi Catholicusok,) a' Kris-
tus igéit, egyfër, reá mongya a' Kenyérre

XIII. Oka az El-szakad:

I

Kinek kell
inkább hinni?

XIII.

Tíz-har-
madik szí-
nes Oka,
a' Papistatit-
tül-valo El-
szakadások-
nak.

Igaz Sa-
crementom, a'
Vétele-ki-
vül-is.

és Borra, leg-ottan *Sacramentom* az, és ott vagyon a' Krisztusnak valóságos Teste és Vére; akár azthamar vegye hozzája valaki, 's akár fokkára; akár hordozzák azt, 's-akár helyben tartfák. Es hogy az, nem akkor kezd még Krisztusnak Testévé és Vérévé lenni, mikor azzal élünk, vagy hozzánk véssük.

† *Matth. 26.*
Marc. 14.
Luc. 22.

Ez-is pedig a' mi igaz Kerehtyén tanításunk, nagy könnyen, és minden fáradtság-'s ellen-mondás-nélkül, meg-mutattathatik, Krisztusnak ugyan a' maga szavaiból. Midőn az Ur † a' Kenyérét, és a' Pohárt kezébe vévén, meg-áldotta volna, és az ő Tanítványinak akarná adni; azt mondá nekik (előb pedig, hogy-sem mint tudnák-is az ő Tanítványi bizonyoson, hogy ők mingyárt az ő Testét vendőők volnának:) *Vegyétek, és egyétek; ez az én Testem: Vegyétek, és igyátok; ez az én Vérem.* Nem mongya itt azt Urunk, hogy, *Vegyétek, és egyétek; ez az én Testem* léhen midőn éhitek: Nem mongya; *Vegyétek, és igyátok; ez az én Vérem* léhen mihelen iszhátok; Nem azt mongya; hanem: *Vegyétek, és egyétek; Ez (immár) az én Testem: Vegyétek, és igyátok; Ez (immár) az én Vérem.* Tehát

Ez az én Te-
stem. Ez az
én Vérem.

Kristusnak jelen-létéről a Sacramēt: 131

hát immár az, Test és Vér vala, minek-
előtte még ^{ők} enni és innya kezdenék-
is. Midőn az első *Apostol* *Kristus*-túl a'
Sacramentomot vévé, *Sacramentom* vala
immár akkor az-is, a' mit a' több *Apostolok*
véendő^{ők} valának: 's nem csak az vala a'
Kristus Vére, a' mit az első *Apostol* ivék a'
Pohárból, hanem az-is, a' mit a' Pohárban
benne hagyta a' többinek, minek-előtte
azokra jutna.

Hogy-ha ez a' mi Keresztényeni tanítá-
sunk igaz nem volna, hanem az Ellenkező
Atyafiaké: tehát ennek kellene belőle,
következni; hogy a' *Kristus* igéi, a' *Sacra-*
mentom - szerző szent Igék, nem chinál-
nák a' vagy tennék a' *Sacramentomot*, sem
a' *Kristus* Testét és Vért, sem semmit;,
hanem, hogy azoknak Vétele, és azokkal-
valo élés chinálná a' *Sacramentomot*. Mert
azt mongyák ^{ők}: Hogy a' Kenyér és a'
Bor, ha-hintén az áldás reá mondatott-is,
ugyan nem a' *Kristus* Teste és Vére, mind
addig-is, valámig hozzá valaki nem járúl,
és azt magához nem véki. Ha azért a' Ke-
nyér és a' Bor, a' velle-valo éléssel, és a'
hosszánk-vétellel léhen a' *Kristus* Testévé,
és ott nem volt minek-előtte hosszánk
vettük, és velle-éltünk, ha szintén az igék

Conof tudo
mányok mo
stani időbe
nemelly Té-
velgyő Atya-
fiaknak.

XIII. Oka az El-szakad: I 2 reá

reá mondattanak-is, a' mellyeket Krisztus Urunk a' Vég-váchorán reá mondott: Tehát, minden ok-veterlen, és eggy által-lyában annak kell belőlle kővetkezni; hogy a' Hozzánk-vétel, a' vagy a' Vélle-
valo élés, téfi és chinállyá azt a' Kenyeret és a' Bort, a' Krisztusnak Testé-é és Vérévé, és nem Istének és Szent Fellegénék, a' Pap szája-által reá mondatott és A ldása. Ezt pedig mondani, és annál inkább vakmerő-
képpen's teli torokkal vallani, és tan tani, melly szörnyű, és minémű Istentelen do-
log legyen, hagyom akármelley Igaság-
heretű Kerehtyénre, akár az *Luteránus*, akár *Pápista* legyen.

De erre, azt kellene efféle emberek-től kérdeni: Ha a' Kenyér és a' Bor, nem a' Krisztus Teste és Vére mingyárt mihe-
lyen azigék reá mondatnak, hanem még akkor lésnek a' Krisztus Testévé és Véré-
vé mikor véllek élnek: tehát mongyá-
tok-meg ti *Luteránusok* nekünk; Mikor lésen az a' Krisztus Testévé és Vérévé?
Abban a' szem-pillantásban-e, a' mely-
ben ember el-gondolta hogy magához vegye? a' vagy akkor-e, a' mikor a' Predi-
kátor néki nyújtja? a' vagy akkor-e, a' mikor immár a' szájában vagon? a' vagy
akkor,

A' Luteranu-
sok né tud-
gyák, mikor
változik a'
Kenyér és a'
Bor, a' Kris-
tus Testévé
és Vérévé.

akkor, a' mikor tellyesfégeesen magához vette, és el-nyelte? Erre nem tudnak ké-
gények semmit felelni; és feleleteknek
semmi bizonyos okát sem adhatták.

Továbbá, azt kell ismég tőlök kérde-
ni: Ha történnék (a' mint meg-is történ-
hetik) hogy, a' melly ember azt magához
akarná venni, és, nagy betegsége-miatt,
meg nem eméshetné (vélekedése-kivül,) a'
vagy hirtelē horut-miá ki kellene adni:
Mi volna az-után az? csak Kenyér és Bor-
e; vagy egyűt-azokkal (a' mint űk szól-
nak) Test és Vér-e? Ha azt felelik, hogy
igaz *Sacramentom* az: tehát Vétel-kivül-is
az, noha űk azt nem vallyák; mi pedig
meg-bizonyítottuk. Ha pedig azt mon-
gyák, hogy, nem *Sacramentom* az: tehát
ugyan csak az jó-ki belőlle, a' mit né iga-
zán tanítanak; hogy a' Vétel, és nem a'
meg-áldás, szerzi és chinállja a' *Sacra-
mentomot*.

Sz. Kelemen Mátyr, és Tanítványa Sz.
Péter Apostolnak, bizonságot téken;
hogy 1500. éhrendővel ez-előtt, az ő ide-
jében, az-az, az *Apostolok* idejében, az Ur
Testének maradék réhetkéit, félelemmel
és rettegéssel tartották, és szorgalmatos-
san őrizték, hogy a' *Sacramentom*-tarto-
XIII. Oka az El-szakad: 13 edény-

Ha egyfő
Sacramen-
tom volt, mi
ért nem má-
kor-is?

Clemens, epi. a.
ad Iacobū fra-
trem Domini.

Az Aposto-
lok idett-is
meg-tartor-
ták a' Sacra-
mentomot.

134 Negyedik Predikatziónak IV. Rése:

edényben meg ne veszne, vagy el ne szenvedne. *Éc.* Ugyan ott írja azt is; hogy akkor a' Papok, ha több darabotfkákat szenteltek hogy - sem a' Vévők voltak magoknak kellett a' maradékját hozzájuk venniük. *Éc.*

Mind ezekből, nyilván meg-tanúlhatya mindé Keresztényén ember, hog' magok is az *Apostolok*, azok Tanítványi, és minden Keresztényének, már az *Apostolok*-idét is, azt hitték és tartották erős hittel; hogy a'melly Kenyérre és Borra egyfesz az Igék reá mondattanak, ottan mingyárt a' Krisztus Testvé és Vérévé változott, és mindenkor az-is maradott, vagy vészi azt valaki hozzája mingyárt, vagy rövid, vagy hosszú időre; vagy tartya meg azt kiñ nyilván, vagy zár-alá rekeszti. mert egyébaránt, heában parancholták volna a' Papoknak, ha csak puszta Kenyér, és nem *Sacramentum* lett-vólna, hogy azt félelemmel és rettegéssel őriznék, arra-valo edényben (mellyet mi *Catholicusok*, *Ciborium*-nak nevezünk) teñék, és az-után, mikor ideje vólna, hozzájuk-is vennék.

Igen jól és igazán írt erröl ez-eldött Ezer két-száz ektendővel, *Cyrellus*-nevű egy igen Szent Ersek, és ezt a' köztünk-valo

S. Cyrill. Alex-
andrinus, in ep.
ad Episcop. Ca-
lesyrium.

vesze-

vešekedést le-chillapította ezen szókkal: Hallom, azt mongyak némellyek: Ha a' Sz. Sacramentom-ból valami, más napra marad, nem szolgál arra az áldás semmit-is, és többé nem a' Kristus Teste. De az ilyen emberek, kik erről így beszélnek, [infantiunt] bolondoznak: mert a' Kristus szent Teste el nem változik, hanem a' meg-áldásnak ereje, és elevenítő-volta, meg-ma-rad mindenkor benne.

A' kegyes Olvasó ne restellye erről, és a' Kenyérnek 's Bornak Kristus Testévé és Vérévé változásárul, olvasni Sz. Ambrús Doctort, ki ez-előtt mint-egy Tizen-két száz ehtendővel Mediolánomi Ersek volt; Ez a' többi-között így írt: Ez a' Kenyér, pústa Kenyér a' Sacramentom igéi-előtt: de minck-utánna az Áldás, és meg-szentelés hozzá-járul, de Pane fit Caro Christi, a' Kenyérből Kristus Teste leszen. Mint lehet az, a' mi Kenyér, a' Kristus Testévé? Consecratione; a' meg-áldásnak vagy sentselésnek igéi-által. &c. Es ugyan ott, ísmég azt mongya: Nem vala a' Meg-áldás-előtt a' Kristus Teste: de a' Meg-áldás-után, azt mondom néked, quod jam Corpus est Christi, hogy immár (és nem ak-

S. Ambr. tom. 4. li. 4. de Sacram. c. 4. &c.

Az Áldás szerzi a' Sz. Sacramentomot.

Idem, ibidem

136 Negyedik Predikatziónak IV. Rése:
kor chak mikor vétik) a' Krisztus Teste,
és nem Kenyér.

Chrysost. 10.3 in
Serm. de Pro-
ditiōe Iudæ.

Ez-előtt Ezer két-ház ehtendővel,
ugyan-ezent bizonyítja Arany-háju Sz.
János-is: *Az igék, a' Papnak szája által*
mondattak; de az Isten ereje- és malajtya-
által leszen az A'ldás: Ez (mond a' Pap)
az én Testem: Ez ige-által, meg-szentel-
teinek a' jelen-való allatok, &c. Efféle
bizonyágokat, hogy az A'ldásnak igéi, és
nem a' Vétel szerzi a' *Sacramentomot*; és
hogy mingyárt a' Meg-áldás-után jelen-
légyen Krisztusnak Szent Teste és Vére, s
nem a' vételkor kezgyen chak ott lenni:
számlálhatatlanokat hozhatnánk - elő;
ha Kerehtyén embernek (ha igaz Kerehtyén ám) ezek elegek nem volnanak.

De járúlljunk már közelebb az elő-vőtt
Kérdéshez, vagy villongáshoz, tudni-
illik, Ha mi *Papisták* Kenyeret imádunk-
e, vagy mit imádunk?

Hogy az Oltári-Szentségben (az igék-
nek reá-mondása-után.) többé Kenyér
és Bor nincsen, hanem a' Kenyér és Bor,
a' Krisztus Testévé és Vérévé változik; és
chak a' külső jelenségek, úgy-mint szí-
nők, illattyok, és ízök maradnak-meg;
Es, hogy a' Kenyérből és Borból, a' Krisztus Tes-

tus Teste és Vére léhen, mi-helyen a' Pap a' Kristusnak igéit rea mongya, és nem akkor kezgyen még ott lenni mikor hoz-zánk véstük ; Es, hogy az, mind addig a' Kristus Teste és Vére, valámíg azok a' külső színek éppen meg-maradnak : meg-bizonyítottuk már elégendő-képpen, az Igazságnak derék fundamentoma-herént.

Azért immár (és ez a' Harmadik Czikel,) mivel mi *Papisták*, a' Kristus igéjéhez képest, nyilván tudgyuk, írt ugyan bizonyosok-is vagyunk benne, és hisztük-iskétlég-nélkül, hogy ott, az Oltári-hent-ségben, * a' Kenyérnek és Bornak színe-alatt, jelen vagyon valóságossan és állat-tya-herént, tulajdon önnön-maga a' Kris-tus J E S U S, Istennek és Szűz *Maria*-nak Sz. Fia, mind testestül, vérestül, lelkestül, Istenfégevel és Emberfégevel eggűtt ; sőt (eggy-koval) önnön-maga az igaz Isten és Ember. Tudgyuk azt-is mi *Papisták*, minémű tistelettel tartozzunk Istennek : tudn' illik, hogy a' Kristust (ha igaz Ke-reftyének vagyunk ám,) mint Istennek bizony Fiát, és mint Istent ő-magát (mert ő az,) úgy kell imádnunk, és azzal a' tistelettel kell illetnünk, melly egyedül csak Istent illet.

XIV.

Tizé - ne-gyedik szí-nes Oka ,
a' *Papista* Hit-tül- valo El-
szakadafok-
nak.
Matth. 20.
Marc. 14.
Luc. 22.
* Kristus bi-zonyoson je-len vagyon a' Sacramen-tomban.

XIV. Oka az El-szakad: I 5 Es,

† Deut. 6.
Matth. 4.

Es, nona Krisztus Urunk a' Vég-vachorán nyilván-valo szókkal nem mondotta, hogy Őtet az Oltari-Szentségben imádni kellesték: de meg-mondotta másutt, † hogy, *A' te Uradat Istenedet imádgjad.* Melly szókkal, és ezen igékben. Krisztus, sőt a' tellyes Sz. Háromság, semmi-némű helyet, a' hol Istent imádni kellesték, sem ki nem vőtt, sem bé nem foglalt: hanem, valahol az Isten vagyon, tulajdonképpen, és állapattyában, ott kell Őtet imádni.

Ha az Isten Meny-égben vagyon, imádj Őtet az Égben: Ha a' tővis-bokorban, a' tűzes-felyhőben vagyon; ha te-hozzád galamb képében jő; ha a' Sz. *Sacramentom*-ban vagyon, imádj ott Őtet. Ha hívéd-kerént hísed, hogy az Isten jelen vagyon a' Sz. *Sacramentom*-ban: hog mondharod, a' vagy hogy mered mondani, hogy abbannéki Isteni tiszteletet nem kell adni?

† Matth. 20.

* Ioan. 9.

Hol, és mikor parancholta-meg Krisztus a' Három Sz. Királynak, † hogy Őtet itt e' földön, testi és látható Emberi ábrázattyában imádgják? Nem-de nem parancholat-nélkül imádá-e ama' Vak-is * a' Krisztust, mint Istennek igaz Fiát? Holott parancholta vőlt meg Sz. *Tamás* Apostol-

postolnak-is † Kristus, hogy imádgya † *Ioan. 20.*
 Őtet? Miért imádták Őtet a' Tizen-egy
*Apostolok**, holott nekik azt Kristus so- * *Matt. 28.*
 hult meg nem parancholta? De űk, az-
 ert chelekedtek ezt magoktúl; mert jól
 tudták, hogy parancholat-nélkül-is tar-
 toznak velle hogy az Istent imádgják.
 'Studták pedig ezek igen jól azt-is; hogy
 a' Kristus nem chak igaz Ember, mint
 akár-mellyikűnk, hanem azzal-eggyűtt
 igaz Isten-is vólt. Ez-okáért méltán
 imádták Őtet, parancholat-nélkül-is.

Hamis Ok és *Argumentom* ez-is ma-
 gában, az Uj-hitű Aryafiaktúl; Hogy
 nekűnk nem kell semmit chelekedni, sem
 nem chelekedhetűnk külfőmben, hanem-
 ha arrúl nyilván-valo parancholatunk
 vagyon Istentűl a' Sz. Írásban. melyrűl
 többet szőllünk, mikor ideje léfően.

Hamis tani-
 tálok az Uj-
 Hitűeknek.

Miért imádgjuk mi *Pápiűt* Kristust
 a' Sz. *Sacramentom*-ban? Azért, mert
 mi, a' Kristus igéi-űerént, a' ki mindenha-
 to, és igaz-is, jól tudgyuk, és abban bizo-
 nyosűak 's bátorűagossűak vagyunk, hogy
 itt mostan, a' Kenyérnek és Bornak űíne-
 alatt, valőűagossűan, és állattya- űerént
 jelen vagyon Kristus *Jesus*, Iűttennek és
 Szűz *Mária*-nak bizony Fia, űőt maga a'
XIV. Ok az *El-űzakad*: bizony

Miért imád-
 gják a' Pápi-
 űt Kristust
 a' Sacramen-
 tomban?

bizony Isten: az-okáért méltó, hogy a' Sz. *Sacramentom*-ban se vonnyuk-meg ö-tölle az imádást, és az Isteni tisztelget.

*Kérdés a' Lu-
teristáktúl.*

*A' Luter Pre-
dikátorok,
ődgák-meg
e' chomót.*

Híshed-e, hogy Krisztus az Oltári Szent-
ségben valóságosan jelen vagy? Nem.
Hát te nem *Papista*, sem *Luterista*, hanem
Calvinista vagy. Ha pedig híshed: tehát
sem *Luterista*, sem *Calvinista* nem vagy,
hanem *Papista*. Híshed-e hogy Krisztust
imádni kell a' Sz. *Sacramentom*-ban?
Híšem. Hát te sem *Luterista*, sem *Cal-
vinista* nem vagy, hanem *Papista*. Ha
pedig híshed, hogy jelen vagyon Krisztus
a' *Sacramentom*-ban, de azért ugyan nem
kell abban őtet imádni: tehát már sem
Papista, sem *Calvinista*, sem *Luterista* nem
vagy, hanem *Luciferiánus*, az-az, Ördö-
gi, ki Istennek nem méltóztattya meg-
adni az ő tisztelgetit.

Mit tartott-légyen effelől Sz. *Agoston*,
ez-előtt Tizen-eggy száz ehtendővel, ma-
ga-is mit hitt, és másokat-is mire taní-
tott, nekünk pedig írásban hagyott, im-
ez. Midőn ő ez igéket †, *Imádgátok*
az ő lábainak sámlóját, magyarázza, így
szóll: *A' Soltár nekem azt mongya; hogy,*
Imádgátok az ő lábainak sámlóját: azért
én-is azt kérdem; Michoda az ő Lábai-
nak

† *Psa. 92. Aug.*
808. in Ps. 58.

nak sámlója? Es az Irás azt feleli nekem; hogy a Föld az. ő lábainak sámlója. De mivel én kételkedésben vagyok, folyamodom a Kristushoz: mert ő-benne keresem, és találok én azt fel, mint imádkassza ember a Földet bűn-nelkül, és az ő lábainak sámlóját. Mert ő földből vött földet, mivel földből-valo az ő Teste; és az ő Testét Szűz Mária-nak testéből vörte. Es midőn ő még 'e testben közöttünk forgana, eledelül adá nekünk az ő Testét, üdvösségünkre. Senki pedig nem ési azt a Testet, hanem-ha azt elsőben imádtá. Ihol azért, fel-találtuk mint imádtathatik az Ur lábainak sámlója: és, nem-hogy vétkezünk ha azt imádjuk, de vétkezünk ha nem imádjuk. Eddig Sz. Agoston. Melly ígék oíly igen nyilván és magyarán-valók, hogy több magyarázat-nélkül-sem szűkölködnek.

Erről, Luter maga-is így tanított *: Ha én a Szent Lelket galambképeben úgy látnám az Egből alá-szállani, a mint Keresztelő Sz. János látta: tehát a térdeim-re ésném, kézeimet fel-emelném, és azt mondanám: Szent Lélek, légy irgalmas kegyelmes nekem: 's ne cholekodgyem én ugyan-azont a Sz. Sacramentom-mal, *XIV. Oka az El-szakad:* a hol

Imádni kell Kristusa Sacramentom-ban.

Lásd erről Sz.

Ambrusi. 1. to.

2. lib 7. de Spiro

Sancto. c. 12.

Jól eüetek-

be-vegyétek

ezt Luterá-

nus Urain.

* 1541. éfztem-dőben, az An-hali Gjörög Herceghem irván.

† De Adoratione Eucharistiae, ad Valdenses.

a' hol Krisztus maga jelen vagyon? Egyéb helyeken-is † hasonló-képpen ír Luter e' felől.

Ebből a' mi közönséges, igaz, Keresztényeni tanításunból, és Vallásunból, azt akarják a' Predikátorok ki-hozni; hogy mi *Papisták*, pusztá Kenyeret imádunk. melly soha eggy *Papista*-nak sem ötlött, se nem tűnt csak elméjébe-is. Nem, édes Atyámfia, nem; Nem imádunk mi Kenyeret: mert ez nem volna Kereszténység, hanem Bálványozás: Nem imádunk, mondom, Kenyeret, hanem Krisztus JESUS-t, Istennek és *Maria*-nak valóságos Fiát, a' ki most a' Kenyérnek és Bornak színe-alatt, állattya-szerűen, és valóságosan jelen vagyon: azt imádgunk, és nem a' Kenyeret, melly többé ott nincsen, hanem annak csak a' külső színe vagyon ott.

Ez-okáért ebben-is, mint egyéb Réseiben és Czikkelyiben Vallásunknak, mind Isten-s mind Ember-elött nagy hamissunk vagyon az Ellenkező Atyafiakról: mellyért Istentől jutalmokat bizonyosan el-is vészik.

Te pedig, Keresztényen Atyámfia, tanuld-meg e' Predikatzióból, hogy az ebben-

ben elő-fámlált Őt Okaid, a' Pápiſta Hit-
tül-vaſo El-fakadáfodnak, chak ſzínes
és hiufágos Okók. Az-okáért, légy a-
zon, mi-képpen mentül-hamaráb, iſmég
a' közönſéges *Romai* Anyaſentegyház-
nak eggyeſſégébe jöheſs, ha kéſ-akarva,
és vakmerő-képpen örökké kárhozni
nem akarſ : Mert a' *Romai* közönſéges
Anyaſentegyházon-kivül, üdvöſség nem
találtatik. Ebben az Anyaſentegyház-
ban meg-maradgyatok, ebben éllye-
tek, ebben hallyatok, és
üdvözültök.

A M E N.

XIV. Oka az El-fakad:

Ö T Ö.

ÖTÖDIK, ES UTOLSO PRE- DIKATZIO.

- I. A' Szentek Segétségül- bírása-
rúl.
- II. A' Krisztusnak és Szenteknek Ké-
peirül.
- III. A' Hóltakért- valo Imádságrúl.
- IV. A' Gyónásrúl.
- V. Az Indulgentziákrúl.
- VI. A' Meg-szentelt teremtet - álla-
tokrúl.

Kídig , kegyes Olva-
so , Tizen - négy színes
E Okait mutattuk-meg , mi
formán hitettettének - el
némelly emberek nagy
chalárdúl, hogy *Catholicus*-sá, a' vagy *Pá-
pisták*-ká ne lennének : és azokat (noha
kevéssé szóval) úgy meg hamisítottuk és
le-chöppüllöttük, hogy nem vélyük, hog
azok

azok ez-után, ennyiszámtalan embertől,
a' mint e'koráig történt, igaz és méltó
Okoknak tartassanak a' *Pápista* Hitrül-
való el-téréseknek.

Most, ez Ötödik és utolsó Predikáció-
ban, még Hat színes Okot akarunk elő-
hozni, mentül rövidebben; és azokra
igazán mingyárt meg-is felelni: hogy
nyilván legyen mindeneknél, hogy ezek-
is, az *El-fakadásoknak* nem derekas,
hanem csak színes és hiúságos Okai lé-
gyenek.

Mi *Catholicusok*, azzal vádoltatunk
nagy méltatlan a' mi Ellenkezőinktől,
hogy mi Szűz *Mariát*, Istennek Sz. An-
nyát, az *Apostolokat*, és egyéb Meny-béli
Szenteket, ha nem feliebb-is Istennél,
de Istenhez hasonlónak, sőt Istennek, a'-
vagy Isten-gyanánt tartjuk. Mert ha-
mi, azt mongyák ők, valami nyavalyában
vagyunk, akár az testi, 's akár lelki legyen,
akár lelkünket, akár testünket illesse; te-
hát nem Istenhez folyamodunk: hanem
meg-vetjük a' *Kristust*, és segétséget
nem ő-nálra keresünk; hanem hátra-
hagyván Istent, *Mariá-hoz* folyamunk.
a' vagy egyéb Szentekhez, segétséget azok-
tól kérünk: és úgy pedig, 's olyan for-
XV. Oka az El-fakad: K. anán,

XV.

Tizen-ö-
tödik szí-
nes Oka,
a' *Pápista*
Hitrül- való
El-fakadá-
soknak.

A' Szentek
Segétségül-
hívásáról.

mán, hogy ők magoktól segéttfenek minket; és hogy meg-is adhatták azt Isten-nélkül-is, a' mit mi ő-tőlők ké-rünk, akár az múlando. 's akár örökké-
valo Jó legyen. Ez-okáért, mivel ez mind így vagyon (úgy mondanak ők :) Tehát melto Okok vagyon ísmég, a' mel-lyért ők el-hajolhassanak a' *Papisták*-tól; és olyan Hitre állyanak, melyben a' se-gétséget csak Istentől várják és keresik.

De melly hamis Fogások, és színes O-
kok legyen ez-is a' *Papista* Hittől el-ha-
kadtaknak, meg-mutatom ezennel; no-
ha rövid szóval, de az Igaságnak derek
fondamentomából.

Felelet a' Ti-
zen - ötödik
Sínés Okra.

Mi *Catholicusok*, és igaz Régi *Pápi*sták,
azt tartjuk, tanítjuk, és valljuk, szájn-
kal és pennánkal; és hiszünk szívünkben,
nem csak hogy Kristus *Jesus*, Istennek
és Szűz *Maria*-nak bizony Fia, önnön-
maga, és nem egyéb senki, sem az E'gen-
sem a' földön, váltott-meg minket; és
nem csak némelly, hanem minden Bű-
nökért, eleget, 's igen eleget, sőt elégnel-
is többet tört: hanem annak-földötte, val-
lyuk, és hiszünk azt-is, hogy ötet, és csak
egyedül ötet, az Atyával, és Sz. Lélekkel
egy-

egyetembé, kellesek, mint eggy, bizony,
és örökké- valo Istent imádni, és nem
Szűz Mariát, vagy valamelly Szentet.
Vallyuk azt- is, hogy ő, és chak egyedül
ő, és senki ő- kivül őtte, sem az E' gen, sem
a' Földön, maga saját erejéből és hatal-
mából, idegen segétség- nélkül, sem itt
ideiglen, sem ott örökké, sem testünkben,
bőchülletünkben, marhánkban, jószá-
gunkban, sem pedig lelkünkben, minket
nem segíthet; mivel chak ő egyedül te-
remtett bennünket, és adta testünket lel-
künket: Nem- is kívánunk, sem kere-
sünk mígy, és illyen formán (a' mint most
mondok, hogy valaki magátúl adgyon,
és adhasson nekünk Világi és Örökké- va-
lo életet) senkinél egyébnél, tulajdon-
képpen, és egy- általlyában segétséget,
hanem chak szintén egyedül az Istennél, a'
ki állattyábā eggy, és személyében három.

Ebből a' világos és nyilván- valo val-
lásból, meg- ismértetik chalárdtságok, és
tapasztalható hamiságok a' mi Ellenke-
zőinknek: mint- ha mi *Catholicusok* a'
Szenteket, Istenhez egyenlőknek, a' vagy
Krisztusnál ugyan fellyebb- is tartanók; és
úgy keresnénk segétséget nállok, mint-
ha ők tulajdon magoktúl segítenének,
XV. Oka az El- szakad; K 2 a' vagy

A' Predika-
torok hamis
Fogása mi-
ellenünk.

a' vagy segíthetnének minket, és nem a' Krisztus.

A' Luteranufok kérdése.

Demondanád: Nem-de nem úgy vagy-on-e, hogy régenten a' *Pápistafág*-ban igen folyamodtanak a' Szentekhez; és még a' mostani időben-is? Nem-de ti *Pápisták*, nem kerestek-e segítséget mostanában-is ő-nállok? Nem híjátok-e segítségül még most-is, hol ezt, hol amaz Szentet?

A' Pápisták feleletei.

Erre áthatatossan azt felelem: Ugy vagy-on, 's igaz, hogy a' *Pápistafág*-ban, nem chakez-előtt sok eűtendőekkel folyamodtanak a' Szentekhez; hanem hogy mi-is gyakortafággal fosamunk hozzájuk mostan-is, mind e' mái napiglan. Ez így vagy-on: őrdömeűt-is meg-vallom; el sem tagadhatom, 's nem-is akarom tagadni: ninchen-is semmi szükségem a'nak el-tagadására, vagy el-titkolására; mert az, jó, és Kereűtyéni dolog. De hogy mi úgy, és olyan formán, 's abból az okból folyamodnánk a' Szentekhez (a' mint oda-fel hallók, és az Ujító Atyafiak hamissan re-ánk fogják,) azt bezzeg tagadom: mert nem igaz, hanem egy tapasztalható csalárdság, és szemtelen költés.

A' Pápisták a' Szentekhez folyamodnak, de nem úgy, mint az Uj Hitűek reájok fogják.

Igen nagy külömbűség vagy-on abban, hogy

hogy ember valakitől lelki és testi segé-
séget úgy kérjen, mint-ha az magától ad-
ná, és adhatná azt meg; és ísmég abban,
hogy valaki segétségül végyen valakit
maga-mellé, a' hoz a' ki minket magától
segéthet, és akar-is segéteni.

Az első (a' mint említők) egyedül csak
az Isten chelekedheti: a' másikat, minden
Jámbor Keresztény ember e' földön, és az
E'gben minden Angyali és Szent-i is az
Istennek.

Midőn azért mi Pápisták Szűz Mariá-
hoz, Istennek Sz. Annyához folyamunk,
a' vagy Sz. Péter-hez, Sz. Pál-hoz, vagy va-
lamelly Szenthez; nem úgy folyamunk
hozzájok az ő segétségekért, és nem ol-
lyan formán, hogy ők tulajdon csak ma-
goktól, és a' magok saját erejeből hatal-
mokból segétséneken minket, lelki vagy
testi dolgainkban: Nem így, se nem e'
végre: Hanem csak szintén azért, hogy
ők együtt mi-velünk járullynak annak
színe-eleibe, a' kit ők szüntelen és színről
színre látnak, és a' kitől mi tulajdon-kép-
pen a' segétséget kívánnjuk, 's a' ki min-
ket a' maga tulajdon erejéből segéthet, 's
akar-is segéteni; és könyörögjenek éret-
tünk a' Krisztusnak, hogy segétszen ben-

nünket; és törekedgyenek 's esedezzenek azért, a' mit mi Istentől kérünk és kívánunk. Es így, mind a'Szentek, 's mind az Angyalok Meny-égben, csak Szó-főllőink mi-nékünk, és könnyörgő tarsaink a' mi kívánságink meg-nyerésében; és nem tulajdon 's valóságos segézők, a' vagy meg-adói azoknak, ő-magoktól, Istennélkül.

Valamint egyik ember a' másikat kérheti hogy Istennél esedezzek érte; úgy kérheti az Angyalokat, vagy a'Szentekeket-is.

Szintén így vagy on az állapot azokkal-is, kik még e' Földön élnek. En téged, vagy valakit más, kérherlek, és Istennél Szó-főllómnak kívánhatlak, a'nak meg-nyerésére a' mit Istentől igen kívánok: 's ezzel, nem téflek hissem téged Istenhez egyenlővé, vagy fellyeb-valóvá? hissem ez azt sem téfi, hogy én tölled, és nem Istentől kívánnám a' segedelmet? hissem, ezzel nagyobbá nem téflek téged, hanem csak Szó-főllóvá az Istenhez. Így vagy on szintén dolgunk nekünk *Papistak-*nak a' Mennyei Szentekkel; kiket mi sem nem Isten-gyanánt, sem pedig nem úgy, mint tulajdon és magok erejéből minket segézőket; hanem csak szintén, mint Szó-főllóinkat Istennél, úgy hívjuk segézőül.

Hogy-ha pedig valaki találkoznék, a' ki nem

kinem hinné ezeket így lenni: tekintse-
meg az a' mi Pápista Litaniáinkat, mellye-
ket az egész Pápistaság-ban nyilván, és nem
csak Szentegyházakban, hanem *Processiók*-ban, és Kereft-járásokban is szoktak
énekelni; 's meg-talállya nyilván azt a'
külömbfőget benne a' mellyet mondánk,
hogy mint híjuk mi segétségül Istent, és
a' Szenteket. Mikor a' Deákok elől azt
éneklik: *Kristus Istennek Fia*: azt feleli
arra a' Chorus: *Irgalmazz nekünk*; a' vagy
Segéts-meg minket. Mikor azt éneklik:
Sz. Háromság egy Isten: a' Chorus azt fe-
leli: *Könyörűly mi-rajtunk*, &c. De mi-
kor a' Szentekre jönnek, más-képpen va-
gyon a' felelet: Mert mikor a' Deákok
azt éneklik, *Sancta Maria*; Szűz Maria:
Nem azt feleli arra a' Chorus, a' mit az-
előtt, hogy, *Miserere nobis*; a' vagy, *Ad-
juva nos*, Irgalmazz nekünk, Segéts-meg
minket: hanem; *Ora pro nobis* Imádgymí-
érettünk. Így, mikor azt éneklik;
Sancte Petre, S. Paule; Sz. Péter, Sz. Pál;
csak azt felelik akkor-is: *Ora pro nobis*;
Imádgymí-érettünk.

A' Litaniák-
ban a' Szen-
teket, csak
Szó-szóló-
inknak ki-
vannyuk.

Mi-képpen
kiáltanak
a' Pápisták
a' Litaniák-
ban az Isten-
hez.

Mi-képpen
kiáltanak a'
Pápisták, az-
az, a' Regi
Kereftyének
a' Litaniák-
ban a' Szen-
tekhez.

Minden Mife-mondó, és Imádságos
Könyvekből-is nyilván vagyon ez: Mert
minden Imádságok, könyörgések, és Col-
XV. Oka az El-szakad: K 4. leltak.

Más bizony-
ság.

lelták, mellyekbē a' Szentek Szó-szóllójuk kívántatnak tőlünk Istennél, így végződnek: *Per Dominum nostrum JESUM Christum, &c.* A' mi Urunk JESUS KRISTUSnak-általa: és nem úgy, hogy, *Per Mariam, Petrum, Paulum, &c.* Szűz Mariának, Sz. Péternek-, és Sz. Pálnak-általa; mivel-hogy a' segítség, a' mi Urunk JESUS KRISTUS-által kívántatik. *&c.* Ezokaért következik ismég, hogy nekünk *Catholicusok*-nak, nagy hamisuk vagyonez-aránt-is az Uj-hitű Keresztyénektől; és hogy ez nem elégséges Oka, az ő mitőlünk El-*szakadásoknak.*

1. Hogy pedig mi *Pápisták*, nem csak felebarátinkat itt e' földön, hanem az Istennek Szentait, és a' Meny-béli Angyalokat-is, Szó-*hóllóinknak* kívánnjuk Istennél, azért vagyunk, hogy mi az Írásból†, nem csak abban vagyunk bizonyosok, és bátorlágosok, hogy én te-éretted, és te én-érettem, mivel még mind ketten élünk, könnyőrdghetünk; hanem abban-is, hogy az Angyalok*, és a' meg-hólt Szentek-is (kik most Istenben élnek) mi-érettünk, kik itt e' földön lakunk, könnyőrdgne a' Mindenható Istennél. Ez olly bizonyos és igaz dolog, hogy a' *Luteristák*

† Phil. 1. Rom.

23. 2. Thess. 1.

Alf. 27. Colof.

1. Luc. 7. 2.

Cor. 1. Exo. 17.

32. 2. Tim. 2.

* Zach. 1. Tob.

12. Apoc. 8.

Heb. 1. Alf. 13.

Psal. 90. 39. 39.

Matt. 18. Luc.

15. 2. Mach. 15.

Augustána Confessio Apologiaja-nak-is, "több egy-néhány Predikátorokkal-eggyütt, meg-kell eztvallani, akarattyok-ellen-is.

2. Híjűk azért-is a' Szenteket segétségül; mivel ők, a' mint Krisztus maga bizonyította, "tudgyák mikor mi itt e' földön Penitentiát tartunk: és hogy a' Szent Lélek Istén, Sz. Agoston-nak * Három módot jelentett-meg, mi-képpen tudhassák-meg a' Szentek, mikor mi őket segétségül híjuk.

3. Továbbá azért-is; mivel mi jól tudgyuk, hogy az igaz Keresztényeknél, a' Szenteknek segétségül-való hívása, minden időben szokott dolog volt.

4. Es hogy ezt, mint igaz Keresztényi dolgot, a' Sz. Conciliomok-is el-végezték: Es, hogy a' mi Ellenkezőink, csak egy szót sem hozhatnak-elő bizonyfágul a' Sz. Írásból, mellyel a' Szenteknek Segétségül-való hívások (chak Szó-közlőjül ám) a'vagy azoknak érettünk-való esedezések, tilalmaztatnék. Annak-okáért, híjűk mi Pápisták, Szent Ambrús Doktorral-eggyütt, hogy Sz. Péter, és Sz. András (és Istennek több Szent,) míg itt e' földön éltek, könnyőrdöghettenek az Özvegyekért, és rokonságokért: most pedig,

Bar. 2. Exo. 28.

"Phil. Mel. in

Apol. Confess.

August. art.

21. Mathesius,

Conc. 1. p. 3.

Luc. Osiand.

art. 37.

"Luc. 15.

* Aug. 10. 9. l.

De Cognitione

vera Vita. c. 10.

Idem, To. 4. l.

de Cura pro

Morta. c. 15.

"To. 1. lib. de
Viduis.

dig, mind magokra nézve, 's mind mi-
érettünk, mindent meg-nyerhetnek. Es
ezzel fejeződjék-bé a' Tizen-ötödik szí-
nes Ok; és meg-is bizonyodjék, hogy
mi *Pápisták*, ez-aránt-is nagy méltatla-
núl szenvedünk az Ujítók túl.

XVI.

Tizé-ha-
zodik szí-
nes Oka,
a' Pápista
Hittül, va-
lo El-*haka-*
dásoknak.
A' Krisztus és
a' Szentek
Képeiről.

A' Tizen-hatodik színes Ok-is, e' Vi-
lág-előtt el-fődözhetetlen temérdek nag-
hamiság: tudni-illik, midőn a' szegény
egygy-űgyű *Luteránusok*, kiket el-téve-
lyítettenek a' *Pápista* Hittül, nekünk azt
mongyák: A' mi Predikátorink el-hi-
tettenek minket, hogy ti *Pápisták* a' Ké-
peket imádgjátok; és hogy fát, követ,
ezüstöt, aranyat, tartorok Isten-gyanánt,
és segétséget-is kerestek nállok, &c. Mi-
vel azért mi ezeket így véltük lenni, nem
völt nagy kedvünk sem magatokhoz, sem
Hitetekhez.

Példék

Azt mondom most-is, a' mit előb; hog-
olly otromba és nyil ván- valo nag hamis-
ság (meg-bochással a' kegyes Olvasó
hogy így kell szóllanom) ez az ő beléjek-
valo színes befállás, hogy majd-ugyan-
szükségesnek sem tartom csak meg-is fe-
kelni rája.

Mi *Pápisták* (hogy még-is mindazál-
tal valami rövid tanúlságot adgyunk az
eggy-

eggy-ügyűeknek mit tartunk a' Képek-
felől,) azt taníttuk, tartjuk, és hiszünk:
Hogy a' Képek, akár kőből, fából, akár
aranyból, ezüstből legyenek chinálva; né
egyebek, hanem ugyan chak Képek; és
chak olly példázo Képek, mellyek vala-
miről másról emlékeztetnek bennünket,
a'vagy eszünkbe jutattyák azokat. Ugy-
mint: Egy Kép (nem tekintvén mi Pápi-
sták azt abban, hogy miből legyen chi-
nálva,) (de bezzeg a' Kép-ronto Luteris-
ták és Calvinisták igen-is;) egy Kép.
mondám, a' Kerekt-fán, emlékeztet en-
gem arra, mint és hogy szenvedett-légen
az én Meg-váltóm, és Üdvözítőm a' Ke-
rekt-fán én-érettem. Egy Rostélyra
íratottember képe, emlékeztet engem ar-
ra, mi-képpen szenvedett-légen Sz. Lő-
rincz azon a' Krisztusért, és a' Kerehtyén-
Vallásért. &c.

Mire-valók
a' Képek?

A' Fekületes
Képek.

Sz. Lőrincz
Képek.

Miért, és mi-okon tartom én Házam-
ban, vagy a' Szentegyházban a' Fekületes,
a'vagy a' Krisztus képét? Azért-e, hogy
az ugyan maga Krisztus volna? azért tar-
tom-e, hogy az ugyan eleven volna? az-
ért-e, hogy az a' Kép én-velem beszélhet,
vagy valamit adhat, és segíthet? A'vagy
azért esem-e térdeimre a' Fekületes-előtt,

XVI. Oka az El-szakad: hogy

hogy én azt imádgyam? Azért véhem-e
 füvegemet le előtte, hogy én azt a' tisztele-
 tet annak a' Képnek, annak a' Fehületnek,
 vagy a' Fának, kőnek, a' melyből chinál-
 ták, tégyem? Nem azért. Atyámfia Ke-
 reftyén; hanem sokkal külből okból
 vannak nekünk Házainkban, és Szentegy-
 házainkban a' Képek: mert az, sem Kereft-
 tyénekhez, sem *Catholicusok*-hoz illendő
 dolog nem volna; és Isten meg-is óltal-
 mazott minket *Pápi-stákat* mindenkor at-
 tól; 's ez-után-is, mind ettől, mind egyéb
 Bálványozástól meg fog bennünket ól-
 talmazni.

Hogy az a' Kép a' Kereft-fán, sem ma-
 ga Kristus, sem eleven, sem okossággal-
 bíró ne legyen, hanem csak szintén fa, a'-
 vagy kő, igen jól tudgyák minden *Pápi-
 sták*: hogy az a' Kép nem szólhat, sem pe-
 dig minket nem segíthet, azt-is szintén
 úgy tudgyuk: hogy az az Imádság-is, és
 az a' tisztelet, mellyet vagy a' Fehület-mel-
 lett, vagy előtte téhünk, nem a' Fehület-
 nek, hanem annak a' Meg-fehíttetnek té-
 tetik, a' ki az-által a' Fehület-által jelente-
 tik, és elménkbe tüntetik, azt-is igen-
 igen tudgyuk.

Ez-heránt vagyon egyéb Képekkel-is
 a' dolog;

a' dolog; mind a' Bóldog- A'fkonny képe-
vel, mind a' több Szentek képeivel.

Hogy pedig ez így légyen, és hogy mi
chak izintén ezt, és nem többet tartunk
a' Képek-felől: elég erős és hatalmas bi-
zonyosságunk a' Nicaei Sz. Gyűlekezet,
† melly ez-előtt Nyólcz-ház e'frendővel
tartatott Negyed-fél-ház Püspöktől: és
abban, erről a' Képek dolgáról ilyen Vé-
gezés-is tétetett:

Synod. Nicana
contra Icono-
clast. 350. E-
piscoporum.

A' mit telát, Kép az, nem ISTEN:

De jelentetik azzal ISTEN.

Nézzed a' Képet: de a' Képben,

Chak ISTENT imádgya'd elmédben.

Azért ilme'g igen tapasztalható hamis-
ság ez-is, és semmi Ok az ő El-hakadások-
ra a' Pápi'sta Vallástól, mint-ha mi Pápi-
sták a' Képeket imádnók, és azoknál ke-
resnének segítséget. Mit tartanak pedig
az Ellenkező, és mi-tőlünk el-pártolt
Arany-fiai a' Képek-felől, én azt volta-
képpen nem tudhatom: de az tudó dolog,
hogy a' Kőből chinált Képeket el-ronták,
a' Fa-képeket meg-égetik. mert azok
egyébre semmire nem jók; és mi Pápi-
sták (azt mongyák ők) chak bálványoz-
tunk vellek. De a' mellyek Arany és
Ezüst képek, Arany Kelyhek, Paténák,
XVI. Ok az El-szakad:

A' Fa és Kő-
képeket, a'
Tevélygök
mint tiszte-
lik.

Az Arany és
Ezüst Képe-
ket a' Tével-
gök mint
tisztelik.

Mon-

158 Ötödik Predikatziónak III. Részé:

Monstrantziák, azok bezzeg egyébre-is sokra jók: ugy-mint Arany-lánczokra, aranyaskardokra, és egyéb herfámokra, &c. 's azokkal né bálványoztunk: mert egyéb-képpen, a' *Moyse*s példája-herént, † a'mint-hogy ő az Arany-Borjút, szintén úgy ezeknek-is, mind porrá kellene azokat törni, és a' vízbe hánni. A' kinék-füle vagyon a' hallásra, hallja.

† Exo. 32.

VII.

Tizenhetedik színes Oka, a' Pápista Hittől - való El-űakadásoknak.

A' Hóltakért - való Imádságtól.

Nem csak azon vannak pedig az Anyaszentegyházról el-űakadtak, hogy a' Menyeci Szenteket foszták-meg illendő tiszteletektől, és mind az ő Képöket, mind a' Krisztusét e' földön el-nyomják: de még a' Meg-hóltaknak sem akarják a' segítséget kölcsönözni: hanem nagy tapasztalható hamissággal jönnek ismég elő, és azt donogják szüntelen az ő-véliek együtt-tévelygő halgatóiok füleibe, csak hogy annyival inkább meg-tarthassák őket az ő tévelygésekben, és végtére magokkal egyetemben el-kárhozzanak: Nem szégyenlik e' Világtól, sem nem félnek az Istentől, így káromkodni ellenünk; hogy, tudn' illik, mi *Papisták*, a' Hóltakért könyörögven, vagy hogy azokért könyörögünk kik az E'gben vannak, hogy üdözülhessenek; vagy azokért kik Pokolban vannak, hogy el ne

el ne kárhozzanak. mert Kríztus † chak † *Matib. 23*
két helyről tett emlékezetet, ez élet-után
a mellyek lésznek. *o. c.*

Erre a' chonka-bonka Ellen-vetése,
és a' *Luteranusok*-túl költött dolognak el-
lenünk állatására, ez a' mi igaz Keresztýé-
ni feleletünk és hitünk: Midőn egyhser
a' Lélek Meny-országba megyen, tehát
bóldog, tekéletteffen bóldog, és örökké
a' bóldogságban marad; a' mi könyörgé-
sünk-, vagy Míse szolgálatásunk-, vagy
Alamísnálkodásunk- nélkül többé nem
szükszálkodik: nem-is könyörgünk mi
azokért, kik az E'gben vannak, hanem
inkáb mi kérjük őket hogy imádkozza-
nak érettünk. Ismég, azt-is vallyuk, és
hiszünk mi, hogy, a' melly Lélek egyhser
Pokolbamégyen, az immár el-kárhozott,
és örökké-is kárhozott lészen; nem has-
nál annak semmi-némű Könyörgés, sem
Míse-mondás, sem Alamísnálkodás, nem-
is könyörgünk mi, sem áldozunk érte.
Melyből ki-tettük ismég, minémű mel-
tatlan, és nem-jól fogják reánk az Uj-hitű
Keresztýének; hogy mi, vagy az Üdvö-
zültekért könyörgünk hogy üdvözüllye-
nek, vagy a' Kárhozottakért hogy el ne
kárhozzanak.

A' Pápiáták
feleleti és
vallása.

Hogy pedig mi Pápisták a' Meg-hő-
takért imádkozunk ; nem értetnek azo-
kon, sem a' kik már Meny-országban , sem
pedig a' kik immár Pokolban vannak ; ha-
nem azok , a' kik harmadik helyben van-
nak , és még útokban a' Meny-országra ,
tudn' illik , a' *Purgatorium*-ban : és mind
addig , valamíg szintén eleget nē téfnek ,
és abban tisztákká , s alkalmasfokká nem
léfnek a' Meny-Országba-valo menetel-
re , ott kell maradniok , és szenvedniek :
azok szűkölködnék a' mi könnyörgésink-
Imádságink- , és A'ldozatink- nélkül :
azoknak használ , ha mi jót értek és után-
nok chelekefűnk. mert még nem böl-
dogúltak , sem pedig mákula-nélkül nin-
chenek ; s azokért könnyörgünk mi.

Mivel pedig mi Keresztyének nem tud-
hattyuk azt , sem Istentől ninnen nekünk
meg-jelentve , mellyik Lelkek légyenek
Meny-országban , vagy a' *Purgatorium*-
ban : ez-okáért mi (a' Sz. *Agoston* tanítá-
sa-herént) minden meg-keresztelkedett
Hóltakért könnyörgünk ; hogy a' kik *Pur-
gatorium*-bā vannak , és segítségünk-nél-
kül szűkölködnék , a' -nélkül ne hagyat-
tassanak. Illyen formán , és illyen ok-
alatt kérjük azért mi imez , vagy amaz
Hóltá-

+Tom. 4. lib.
De Cura pro
Mortuis.
c. 17.

Hóltakért az Istent, ha, tudn' illik, még Purgatorium-ban vannak: mert ha ott ninchenek, nem könyörgünk mi érettek.

De ha valamelly ember nekem el nem akarja hinni, hogy ez, igaz Keresztényi és Pápista tanítás legyen, minden Halottakért közönségesen, de tulajdonúl chak a' Purgatorium-ban-lévőkért, imádkozni; és hogy azoknak használjon a' mi könyörgésünk, és legyen-is reá szükségek: kér-
gyék-meg Sz. Agostont, ha az ő idejébé-is, ez-előtt Tizen-egy száz esztendővel, és ha maga-is nem így tanított-e? † Cum ergo sacrificia, sive Altaris, sive quarumcumq; Eleemosynarum, pro baptizatis Defunctis omnibus offeruntur: pro valde bonis, Gratiarum actiones sunt: pro non valde malis, Propitiationes sunt: pro valde malis, etsi nulla sunt adjumenta mortuorum, qualescumq; tamen vivorum Consolationes sunt. Quibus autem prosunt, aut ad id prosunt ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabilior fiat ipsa damnatio. Magyarúl: Midőn azért, akár az Oltári, s akár-minémű Alamisznak áldozati, minden meg-keresztelkedett Halottakért be-mutatattak: az igen jókért (a' kik az E'gben vannak) Haláadások: a' nem-igen gonoszokért (a' kik XVII.Oka az El-szak: L Purga-

† Aug. tom. 8.
in Enchiridio.
c. 11.º
12. q. 2. c. Tem-
pus.

Törjék-meg
ezta'diót Lu-
teranus Ura-
im Sz. Agos-
tonnak.

Purgatorium-ban vannak,) Engesztelések: az igengonoszakért (a' kik Pokolban vannak,) noha semmi segítségek a' meg-bóltaknak (tudni illik a' kárhozottaknak,) de mindazáltal nem kichiny Vigasztalások az élőknek. A' kiknek pedig hasznosok (úgy-mint a' Purgatorium-ban-lévőknek,) azoknak arra hasznosok, vagy hogy telyes Engedelem legyen nekik; vagy bizony arra, hogy ürhetőbb legyen kárhozattyaok (az-az, ideig-valo büntetések a' Purgatorium-ban; melly annyira kemény, hogy méltán mondhatatnék-majd kárhozottaknak.)

Ezekben, és hasonló igékben Sz. Agoston, szintén úgy Három helyét teszi a' Lelkeknek, mint mi Papistak most e' maianapon: Eggyiket, úgy-mint az E'g-béliekét; kik a' mi, érettek-valo könnyörgésünk-nélkül nem szűkölködnek. Ha pedig mi könnyörgünk-is tudatlanfágunkból érettek, nem tudván mellyik helyben legyenek: tehát az, Hálá-adás Isten-előtt érettek. Másikat, a' Pokolban-lévőkét; és azoknak nem használ a' mi Imádságunk. Hogy-ha pedig mi, tudatlanul imádkozunk érettek, nem ítélvén őket Pokolban lenni: tehát az a' mi Imád-

Imádságunk, hasznunkra válik nekünk,
és (a' mint másutt ugyan-azon Sz. *Agoston*
szóll,) víkint a' mi kebelünkbe tér.
Harmadik helyt, a' *Purgatoriumot*; a' hol
azok a' Lelkek vannak, mellyek se nem elég
jók, se nem elég gonoszak: és azokért, a'
mí könyörgésünk Engesztelés, fededelem,
és vigasztalás; hogy ők abból, vagy tel-
lyességesen, vagy mentül-hamaráb meg-
 szabadúllanak, vagy-hogy kissébbedgék,
és enyhődgyék az ottben-*valo* kínnyok,
a' hoz-képest, a' menyire, vagy sok még
a' miről lakolniok kell; vagy-hogy, a'
menyire a' mi könyörgésünk fel-éri azt
ő-érettek, vagy nem éri.

Hogy pedig Urunk azt mongya, *Jöje-
tek-el, és Mennyetek-el*; és csak két hely-
ről, 's nem háromról tészen emlekezetet,

Felület e'
sokra: Jöje-
tek-el, Men-
nyetek-el.

mí pedig itt Háromról emlekezünk: ez
az oka, és a' felelet-is reá; hogy ez a' har-
madik hely, a' *Purgatorium*, csak Itélet-
napig tart, és nem tovább: Itélet-napkor
pedig minden Lelkek, valamellyek benne
vannak, meg fognak tisztúlni, és bődö-
gúlni: és akkoron meg fog szűnni, és
többé nem léhen. Mert, miképpen-hogy
Itélet-nap-után nem születtetnek embe-
rek többé: úgy nem-is fognak a' tisztú-

lás-, és következendő-képpen, a' *Purgatorium*-nélkül szűkölködni. Hogy pedig Kristus Urunk-is, az Ítéletnek idejéről szóllyon; † és hogy annak-utánachak Pokol, és Meny-Ország legyen, és nem az Ítélet-napja-előtt-^{elő}való időről: meg kell mindennek, a' ki azokat az ígétet olvassa, engedni.

Es, hogy-ha ez így nem volna, méltatlan tanítana bennünket a' Sz. Írás; hog.
† *2. Mach. 12.* † *Szent*, és *hárvosséges* gondolat legyen imádkozni a' *Halottakert*, hogy megöldoztassanak az ő bűnöktől. Miért adta volna egyéb-aránt Kristus Urunk eléggé meg-értenünk, * hogy ott-is bocháttatnak-meg némelly Vétkek? mivel semmi Bűn nincsen Meny-országban, Pokolban pedig egy-sem bocháttatik-meg. Hol kellene tehát annak a' helynek lenni, a' hol ember, a' Krist⁹ mondása-herént †, az utolsó fillyért-is meg-fizetheti? Hol vagy-on az a' hely a' Föld-alatt, * a' hol a' térdek-is meg-hajolnak a' *Jesus* nevére? Pokolban nem-ugyan. Mert miért hadta volna egyéb-ként meg az ő Fiának, ama' Vén és Isten-félő Jámbor *Tobiás*, .. hogy az ő borát és kenyerét régye a' Meg-holtaknak koporsóira? Miért tanított volna min-

† *Matth. 5.*

* *Philip. 2.*
Apoc. 5.

.. *Tob. 4.*

na minket arra *Jesus Syrach*; "hogy, a' ^{"Ecl. 7.}
Halottaktúl meg ne vonnyuk a' mi jö-
téteményünket? Miért tanította volna,
Ss. *Pál*-is, "hogy némelly embereknek ^{"1. Cor. 2.}
a' Tűz-által kellelsék üdvözülni?

De mivel én, kegyes Olvasó, chak nem-
régén Tizen-négy Predikatiót bochá-
tottam-ki nyomtatásban, chak szintén,
tulajdon erről a' *Materia*-ról és dologról,
tudn' illik, a' *Purgatorium*-ról, és a' Ha-
lottakért- valo könyörgéfről: azért, nem
szóllok sem írok itt többet felölle: hanem
a' kegyes Olvasót, a' ki bévebben akar e'-
felől értekezni, oda igazítom. Tanúld-
meg azért, és vedd eszedbe most- is a' Pre-
dikátorok nyilván- valo chalárdtságát mi-
ellenünk *Pápisták*-ellen; és azt- is, hogy
ők méltatlan hasonlottanak - el tőlünk.

Leg-nagyob' érdeme, melly az Ördög-
nek lehet, kétség-nélkül nem chak ez;
hog' mi az eggy, üdvösséges, *Pápista* Hit-
ről, tévelygésre vitethetünk: hanem az-
is, hogy ő minket az el-efésre és bűnre vi-
het, és abban tovább- is, Gyónás- és *Pe-
nitentzia*-tartás- nélkül, meg- tarthat:
mert igen jól tudgya ő azt, hogy mi az
iga Gyónás- és Meg-öldozás- által, meg-
menekedhetünk visont minden bűneink-

XVIII. Oka az El- szak: L 3 túl.

XVIII.

Tizen -
Nyolcza -
dik színes
Oka, a' Pá-
pista Hittül-
valo El- ba-
kadásoknak.
A' Gyónás-
ról.

166 Ötödik Predikatziónak IV. Rése:

^túl. Ez-okáért, akadályt téhen nekünk Kerehtyéneknek abban, valahol lehet, ilyen és hasonló sugallásokkal, és hitetős szókkal: Mit akarsz te magadat a' *Papista*, Gyonással szomorítani, és aggasztalni? nem ládd-e, hogy nem egyéb, hanem merő azon chigázása és kínzása az embernek; melyben te lehetetlen dologra erőltetted; tudn' illik, minden-némű Bűneidnek elő-hámlálására? és, hogy-ha Bűneidben csak egyiket el-felejtetted-is, tehát mind az egész Gyonásod haszontalan miatta?

Ezek az Ördög sugallásai, és a' Predikátoroknak magoktól gondolt hamis Fogásai, és tanítása a' mi Gyonásunk-ellen, kétség-nélkül sok embereket el-tevelyít és idegenít a' Gyonástól: és így, megmaradván Bűnökben, meghalnak, s el-vesznek benne. Az-okáért, jer' halljunk egy kis Tanúlságot, mit kellesték nekünk a' Kerehtyéni Gyonásról tartanunk.

Hogy az igaz Kerehtyén embernek meg kellesték bűneit, nem csak Istennek, hanem, annak szolgájának a' Papnak-is gyónni, nem csak mi *Papisták* vallyuk, hanem még az Uj-hitű Kerehtyének-is,

lanchton^a, *Henricus Phenicanus*^a, *Urbanus Regius* *, és többen. Azért, nem szűkség sokat e' dolgon mulatoznunk.

De arra, hogy Michoda, és mellyik Bűneit rartozzék a' Kerehszén ember meg-gyónni; ez a' válaſ: Az Eredendő bűnt, és minden egyéb vétkeket, mellyeket Kerehszége-előtt chelekedett, nem köteles ember meg-gyónni: mert a' Kerehszég (de úgy azért, hogy meg-hánnyabánnya a' maga vétkeit,) el-mos minden Bűndket, nagyokat és kichinyeket, chelekedetteket és eredendőket. Mikor pedig ember ismét vétkezik a' Kerehszég-után: tehát, vagy-hogy Bochánando bűnt téſen, és ez igen gyakorta-is vagyon; vagy Haláloſt, 's ez nem olly gyakran vagyon: Ezekről a' Bűndokről, nem menekedhetik-meg többé a' Kerehszég-által; mert a' Kerehszéget csak egyszer kell fel-venni embernek, és nem többör: hanem, kívántatik ezekhez a' Gyónás, és *Penitenzia*-tartás.

^a Philip. in 2. Cor. 12.

^a Hér. Phenis. contra Bullam Rom.

^a Urban. Regius, in Calchis.

Mint kellesek a' Bűndoktól meg-menekedni.

A' mi az aprólékos Bochánando bűndeket, mellyeket Minden-napi Vétke-nek-is mondanak, illeti; nem köteles ember azokat leike veſtése-alatt meg-gyónni: mert a' Bochánando bűndök ki

Mellic Bűndok kellesek meg-gyónni.

XVIII. Oka az El-szak: L 4 nem

a' meg-gyóntaktúl, hanem az el-felejtet-
tektúl-is.

Tanúld-meg, és vedd ešedben azért-
ismég, Kereštyén Olvasó, a' Predikáto-
rok chalárdtságát, és az ő nyilván-
valo szemtelenégeket; hogy nem általlyák,
se nem szégyenlik azt mondani; hogy
a' mi Gyónásunk a' Hohérok kinzásához
és chigázásához hasonlo: mint-ha mi
azt tanítanók; hogy ember egész ešten-
deig-is, éjjel-nappal, minden órában és
szem-pillarásban, chak azon faggassa és
törje kínozza magát, és semmi időbe chak
nyugtót se adgyon miatta magának, vala-
meddig minden Bűneit (melly ő-tölle le-
heterlen) meg-tudhassa, és meg-gyón-
hassa. holott mi chak azt taníttjuk;
hogy az ember ne mennyen szintén olly
maga-gondolatlan, és lelke-isméretinek
meg-viégálása-nélkül, és mint-egy mos-
datlanúl mingyárt a' Gyónto-Atya-elei-
be; és hogy chak azt akarja meg-gyón-
ni a' mi ott ešébe jút: mert ez bezzeg
gond-viseletlen Gyónás volna: és ebből
elégge ešébe-is vehetné a' Gyóntato,
hogy az illyen embernek kevés szándékja
volna a' jó gyónáshoz, és bűncinek való-
ságos el-hagyásához. Az-okáért, szük-

A' Gyónás-
előtt, számot
kell ember-
nek magátul
venni.

fég embernek a' Gyónás-elött magát meg-kérdezni és vizsgálni, mihoda Halálos bűnt chelekedett legyen az utolsó Gyónásátul-fogva. E's bizonyára, e'hez nem nagy törődéssel jut, sem nagy hűség ideig-valo szám-vetés kívántatik hozzá: mert a' Halálos bűnök, el nem hadgyák magokat rejteni és fűdözni lökkaig; hanem magok e'fedbe jönnek, és furdalnak-is, többet hogy-sem mint akarnád.

Nagy szemtelen Fogás azért Predikátor Uraiméktul ez-is; Ha valaki egy Halálos bűnt el-felejtett, és úgy gyónt-meg, hog a' több Bűneitül sem oldoztatott-meg: Mert igen-is meg-vagyon oldozva, nem csak a' meg-gyónt, de az el-felejtett bűnöktül-is, mind addig, valámig azokat nem tudgya, és feledékenységen vannak nálla. Melyből, az ő Harmadik nem-igaz mondasok-is ki-örlődik immár; Hogy mi valakit erőltetnének arra, a' mi ő-tölle lehetetlen: mert mi nem kívánjuk azt az embertül, hogy, a' melly Bűneit lehetetlen-is meg-tudnia néki, azokat ugyan még-is meg-gyónnya, és köteles legyen reá.

Hogy pedig az, a' ki meg akar minden Halálos bűneitül menekedni, tartozzék meg-

meg-gyónni minden Halálos vétkei-
 t, a' mellyeket tud, és ekebe juttathat magá-
 nak; és nem csak válogarva némelnye-
 ket; se nem egy-általlyaban és közön-
 ségeffen, nevezet-nélkül: valaki el-hísi
 ám, hogy a' Bűn, az *Absolutio*-a' vagy Ol-
 dozat-által meg-bocháttatik; de meg
 kell ezt-is vallani, és engedni.

Mert mi haszna, 's mi szüksége volna
 az *Absolutio*-nak, a' Meg-öldozásnak,
 csak ezekre a' Halálos bűnökre, és nem
 a' többire-is? Miért szolgállyon csak
 egy-néhányára, és nem mindenikére-is?
 Gondolod-e hogy meg-bocháttatik egy
 Halálos bűn a' többi-nélkül, a' mellye-
 ket tud-'s el-halgat a' Gyónó ember?
 Nem-de nem úgy vagyon-e, hogy a' Ha-
 lálos bűn-által, az ember Istennek harag-
 jába, és az Ördögnek köteleibe esik; a'
 Halálos bűnöknek *Absolutio*-ja- a' vagy
 Oldozattya-által pedig, az Istennek ke-
 gyelmét és malasztját nyeri? Mint lehet
 tehát, hogy, a' melly ember egy-néhány
 Halálos bűnt chelekedett, és azok-köz-
 zül csak némollyikét akarja meg-gyónni;
 azokért a' meg-gyónt Bűneiért, Isten ke-
 gyelme és malasztja legyen benne; holott
 a' több meg-nem-gyónt Bűneiért, még Is-

XVIII. Ok az E.-szakad:

tennek

Isten és az
Ördög, em-
berbē együ-
nem lakhat-
nak.

A' ki mint
gyónik, úgy
oldatik.

tennek haragjában, gyűlölségében, és az
Ördögnek hatalmában vagyon? 'S le-
het-e inkább, hogy egyfēr mind az Isten-
nek kegyelme és haragja, a' Krisztus és a'
Sátán, meg-maradhasanak egy ember-
ben? Lehetetlen az. Ugy nem lehetse-
ges tehát az-is, hogy egy Halálos bűn a'
többi-nélkül, ha tudgya-ám ember azo-
kat, meg-bocháttathassék. Es, ha szin-
tén meg-öldozza-is a' Pap Ötöt a' meg-
gyónt bűneitől, 's az pedig igaz *Absolu-
tio*-is, mert a' Pap nem alította külföldben,
hanem-hogy ugyan éppen és igazán
gyónt-légyen-meg neki: de azért az Ol-
dozás nem használ Isten-előt semmit-is
neki, a' több vakmerő-képpen meg-taga-
dott és el-titkolt Halálos bűnei-miatt:
és ugyan még-is Istennek haragjában és
gyűlölségében marad. Annak-okáért,
eggy Halálos bűn meg nem bocháttatha-
tik a' többi-nélkül, ha ám azok nálla tud-
va és nyilván vannak. és következendő-
képpen, a' Bűnöknek tellyes és tekéletes
meg-bochátásának el-nyerésére, szűksé-
ges, hogy ember minden Halálos bűneit,
mellyeket tudva tud hogy chelekedett,
éppen és nevezet-kerént elő-ismárlallya-
az ő Gyóntatójának.

Tudva

Tudva vagyon hísem minden Kereszt-
tyéneknél, hogy Krisztus az ő Tanítványi-
nak, † és következendő-képpen minden † *Matt. 16. 18.*
Papoknak, hatalmat adott, a Bűnöknek *Joan. 20.*
nem csak meg-bochátására és meg-öldo-
zására : hanem azoknak meg-tartására-,
és ködtőzéfere-is. Mint mehessek azért
már, kérlek, annak végére, vagy én, vagy
valaki más, mellyik bűneit kellesek meg-
tartanom és meg-kötnöm, vagy meg-bo-
chátanom és meg-öldoznom a'nak a' ki
meg-gönt; hogy-ha nékem meg-néakar-
ja gyónni és jelenteni bűneit, hogy meg-
tudhatnám mellyik volna óldásra- vagy
ködtőzésre - méltó? Azt alítod-e hogy
mindenikét meg kell öldozni, és eggyi-
két sem kell meg-kötni? Ki látta, hogy
a' Seb-gyógyító Orvos meg-gyógyíthas-
sa sebeidet, ha nyavalyád helyét meg nem
jelented, vagy meg nem mutatod néki?

Olly igaz azért ez a' mi közönséges
Kereszttyén a' vagy Pápiſta Tudományuk,
hogy minden Halálos bűnt, mellyekbe-
tudván tudgyuk hogy estünk, meg kel-
lesek gyónni, hogy ezt Luter Mártonnak
magának-is meg kellett vallani : mert
így szól eggyütt : Erre az útra (a' Halál-
ra) készülni kell embernek, elsőben a' tiszta

XVIII. Oka az El-szakad:

Gyónás-

* Luth. in Ser-
mon. de Pra-
par. ad Mor-
tam. salut.

174 Örök Predikatziónak V. Része:

Gyónás-által, kivált-képpen a' leg-nagyobb
bűnöknek, és a' mellyekről ember, tehet-
sége-szerént, meg-emlekezhetik, &c. Ma-
sutt ismét: † A' titkos bűnök-et-is, mellye-
ket csak Isten tud, meg kell gyónni. &c.

† Luth. Collog.
Mensal. fol. 161.

Meg-fejtettük azért már, rövid szó-
val, de valóságos igazsággal, a' Tízé-nyól-
czadik színes Okot-is; és, mi-képpen
kellesek igazán gyónni (melyről ez-
után, mikor annak ideje leszen, béveb be-
széddel kellestik írunk) rövideden meg-
is mutattuk.

XIX. Az Indulgentziák, a' Tizen-kilencze-
Tízé-Ki-dik Oka, miért némelly emberek nem-
lenczedik akarnak Pápisták-ká lenni. Mert (így
színes O-
szóll a' ködség a' Lutheranusok-nál,) azt
ka, a' pápi-
sta Hittül-
valo El-sa-
kadásoknak.
hallyuk a' mi Predikátorinktúl, hogy a'
Pápisták azt tartják, és taníttják az In-
dulgentziák-felől; Hogy, ha valamelly
ember ő-nállok, eggyel, egy-néhánnyal,
vagy több Halálos bűnökkel terhelve,
vagyon-is; sőt, ha ugyan merő Bűnös-
is, de ha a' Pápátúl, akár szóval-valo, akár
írott Indulgentzia-ra szert-tehet: tehát
már ő-néki, annak ereje-által, minden
Penitentzia-tartása-, és töredelmessége-
nélkül, meg vannak minden Bűnei bo-
chátna; és azokért érdemlett, ideig-, és
örökké-

örökké való büntetési, mindenestül megengedve. Sőt, a' mi nagyobb (hogy mi azt tanítanak,) hogy, a' ki egy olly *Indulgentzia* vagy Búlchú-levelet kaphat, annak-utánna bízvást vétkezhetik, valamiben, és valamint szintén Izereti, és a' mikor kedve tartja: és hogy immár, az *Indulgentziás*, † vagy Búlchús-levelének ereje-által, meg vannak neki mindenek bocháttatva.

Erre az Isten ellen- való káromlásra, és e' Világ-éltt nyilván-hamis, és nagy méltatlan reánk-Fogásra, így felelek-meg minden *Catholicusok* képeben: Az *Indulgentzia*, a' vagy Búlchu, semmi nem egyéb, se nem több; nem-is adatik azzal semmi egyéb, se nem több; el sem vétetik azzal egyéb, se nem több, hanem csak szintén az ideig- való Büntetések le-állítása, melyeket Isten nekünk, nem csak a' Bochánando bűnökért, hanem az örökké- való büntetésnek (melyet a' már meg-bochátott Halálos bűnökkel érdemlettünk volt) meg- engedése-után-is fenn-tart. Ezt, módor, az Ideig- való büntetést, és a' Bochánando bűnököt, vége-el az *Indulgentzia*, a' vagy Búlchu, semmit nem egyéb.

XIX. Ök az El-szakad:

Káromlások az Új-Hittűeknek.

A' Rápiák felelet.

Mi legyen az Indulgentzia.

Sőt

Sőt csak egy Halálos bűnt-is, meg-
 szánás és bánás-, gyónás és *Penitentzia*-
 tartás-nélkül, el nem vehetne minden
Indulgentzia, és valamenyi Búlchús-le-
 velek vannak. Sőt, ha egy olly Istente-
 len, és sok bűnökkel terhelt ember, *Indul*-
gentzia-ra, vagy *Indulgentziás*-levélre,
 akarna szert-tenni, és magát azzal biz-
 tatni; de a' mellett, Bűneit meg nem akar-
 ná száni-bánni, és szívét töredelmesség-
 re indítani; sem azokat meg-gyónni
 és *Penitentziát* azokról tartani; hanem
 vak-merő-képpen, és meg-általkodván,
 úgy akarna a' bűnös életben maradni 's
 heverni, és koporsójáig a' Bűnököt el nem
 hadni, 's csak egyedül az *Indulgentziás*-
 levélre támaszkodnék, hogy az, minden-
 egyéb efsz-nélkül, meg-segíti őtet:
 tehát, én azt mondom; hogy, ha ez il-
 lyen embernek, meg volna mind a' nyaka
 Búlchús-levelekkel fűzve-is; és egy-ne-
 hányat mo'árban porrá törnének, és va-
 lami étekben meg-éetnék-is ő-vélle-,
 mindazáltal ugyan el-kárhoznék: mivel-
 hogy az *Indulgentzia*, a' vagy Búlchu, ő-
 néki, akár szóval, 's akár írva, nem azért
 adatott, nem-is adathatott, hogy az néki
 a' Halálos bűnök-ellen, az Örökké-valo
 bűnté-

büntetés-ellé, az Ördög és Pokol-ellé hasonlálhasson: Nem azért; mert mind ezeknek, a' Gyónás- és *Penitentzia*-tartás-által kell meg-keresztetni: az *Indulgentzia*-a' vagy Búlchu-által pedig, csak szintén az Ideig-való büntetés, és nem az Örökkévaló, sem pedig a' Halálos bűn, vétetik-el.

Es hogy ezek nem különben, hanem mind így legyenek, meg-bizonyították azt nekünk a' *Pápa Bullái*, vagy függő pechetes Leveli, *Indultumi*, vagy *Indulgentziás* és Engedelem-leveli, mellyekben ez vagyon írva: *Contritis*, & *Confessis*, az-az, azoknak, kiknek a' bűnökért tördelmességek vólt; és meg-gyóntak. Vagy, a' hol azok a' mondott igék nyilván ki nem vólnának írva; tehát ezek vannak: *In consueta Ecclesia formâ*; melly szintén annyit téhen. mert az Anyahétegyház azokat, kiknek kedvök ninc a' tördelmességhez, és bűnököt sem akarták meg-gyónni, nem réheltetheti az *Indulgentziák*-ban; sőt azoknak ugyan hasonlalan, és semmire-való-is az *Indulgentia*-a' vagy Búlchu-adás, kik Halálos bűnben vannak, és előb meg nem akarnak gyónni. mivel, a' ki az *Indulgentziák*-ban réhes akar lenni, szükséges hogy az,

XIX. Oka az El-szakad: M Isten

Isten málafttyában és kedvében légyen.

Mi-képpen merik tehát a' mi Ellenke-
zőink illy vakmerőjül hirdetni az ő hal-
gatóioknak; hogy mi *Pápiſták* azt tanít-
tyuk, hogy az *Indulgentziák*-által, min-
den Bűnök meg-bochátratnak? és hogy
az, a' kinek egy-affele Engedelem- a' vagy
Bűlhús-levele vagyon, bátran vétkezhe-
tik, valamint és valamikor szintén akarja
's kedvetartya? Oh ti gonosz, szemtelen,
és chalárd Hiteői a' hegény Népnek!
szánakodásra méltó dolog, hogy annyi
fok ezer ember, sőt nagy Urak-is, ennyi
időtül-fogva, így hordoztattyák orro-
kon-fogva magokat, az ő álhatatlan és
Víz-élméjű Predikátoritúl! De méltán
és igazán történik ez rajtok, mert azt ma-
gok akarják: hanem, az egy-ügyű kődsé-
gen szánakodom ez-aránt leg-inkább, a'
melynek kedve 's akarattya volna a' *Pápi-
ſta* Hitre; de még nem engedtetik neki
hogy arra hajolhasson, és azt valhassa.

XX. Végezetre, Hogy mi a' Teremtett-alla-
Huszadik tokat meg-álgyuk és szentellyük, úgy-
színes O- mint a' Kenyeret, Bort, Vízet, Viaszt, Fű-
kát, a' Pápi- veket, &c. az sem tettetik Predikátor-
ſta Hittül-va Uraiméknak mi-bennünk: hanem itt-is
Is El-ſaka- Fogást költenek reánk, hogy bűvöllyük
előknek. bájol-

bájjoljuk azokat, és nem Istenes igéket mondunk reájok. Ez a Fogás, nem szűkölködik mentesség-nélkül: mert megvannak minden *Plebaniák*-ban, a' vagy Megyés-Egyházakban, az *Agendák*, *Rituálék*, a' vagy az Anyaszentegyház *Ceremoniai*-ról-*való Könyvek*; mellyekben nyilván megvannak mind azok az igék, mellyekkel a' Teremtett-állatokat iszenteljük: Olvasd azokat; és meg kell valanod, hogy csak mind Isteni, és nem Örögi igék; Keresztényeni áldások, és nem Örögi Kénserítések.

Hogy pedig az Istennek teremtett-állati, úgy-mint a' Bor, Kenyér, Palma-ágak, &c. az Imádság- és Isten Igéje-által megáldathatnak és szenteltethetnek, Szent Pál Apostol maga tanított reá bennünket, im-ez igékben: † Minden teremtett-állat † 1. Tim. 4
meg-szenteltetik, az Isten igéje- és az Imádság-által. Nem azért, mint-ha az Istennek Teremtett-állati az-előtt-is nem voltanak-vólna Istentől jól teremtvé: Nem; hanem, hogy most, az Imádság- és Isten igéje-által, annál-is szentebbé, hathatóbbá, és erősbé tétessenek, az Imádságnak és Isten Igéjének ereje-által, a' mellyek
XX. Oka az El-szakad: M 2 reá

reá mondattatnak, hogy-nem mint az-előtt voltak.

† Luth. in Capt.
Babyl. fol. 49.
6 f. 50. a' Bér-
malásról, és az
Utolsó - kenet-
ről szólván.

Es hogy ez így legyen, meg-vallotta kedve-ellen, sőt javallotta-is maga Luter Márton, és egy mérges Kőnében, irásban-is hadta utánna: † Az Egyházi-rendet, [a'vagy Papi-szentelést] én iteletem-szerént, ugymond Luter, kárboztatni nem kell, holott már ennyi száz efszendőül-fogva dichéretessen meg-tartatott. Anya-szentegyház-béli rend-tartás az; mint sok több ilyen rend-tartások, mellyeket az Anya-szentegyház-béli Sz. Atyák szerzetek, ugy-mint, az Edényeknek, Ruházatoknak, Víznek, Sónak, Gyertyáknak, Fűveknek, meg-szentelését.

* Alex. epi. 1.
de Consecr. dist.
3, c. Aquam.

Ez-előtt még Tizen-öt-ház efszendővel-is, szentelték az Istennek Anya-szentegyházában a' Catholicusok-nál a' Teremtett-állatokat; a' mint Alexander*, Szent Péter-után Ötödik Pápa, meg-bizonította.

Egyéb színes Okok-között, a' mellyekért némelly emberek e' mostani időben nem akarnak Catholicusok-ká, a'vagy (a' mint Ők szóllanak) Pápisták-ká lenni, ezek az egy-más-után renddel tétetett és elő-hozott Hűség Okok, s-nállok, a' többi-között nem kisebbek. De melly erő-telenek,

telenek, és heába-valók légyenek ezek-is, meg-hallátok azt-is.

Azért, kegyes Olvasó, nem chak azt tanulhatod ezekből, a' mellyek e' koráig mondattnak, minémű orczátlanok légyenek a' Predikátorok, a' kik mí-reánk *Papisták*-ra, minden-némű Hamiságo-
kat mondani és költeni soha meg nem fo-
kallyák: sem, nem chak azt, hogy a' kő-
zönséges Kerehtyén *Romai* Anyakentegy-
ház, valamint a' Hitnek több A'gazatiban,
úgy ezekben a' Hűs dolgokban-is, igazán
és kerehtyénül taníttson, tartson és hid-
gyen: Hanemtanúld-meg azt-is, és vedd
jól szívedbe; hogy te méltatlan és hiúsá-
gos Okokból hadtad-el az eggy, üdvös-
séges *Papista* Hitet, és adtad magadat Uj
Tévelygésekre: Es hogy meg-is térj men-
tül-hamaráb erre az Igaz Hitre, a' mely-
ben vóltanak az Atyáid-is; hogy te-is ö-
véllek egyetemben üdvözülhess. Amen.

Laus Deo Virginię Matri.

Salvo in omnibus S. Sedis
Apostolicę judicio.

SOMMAJA EZ OT

Predikatzióbá foglalt dolgoknak,

a Pápista Hittől- való el-hakadásnak

Hűh hínes Okairúl.

ELSŐ PREDIKATZIO. I. Az Antikristusrúl.

fol. 10.

2. Az Ecclesiá Fejérúl.

fol. 23.

3. Az Egyháziák bo-

tránkoztató életérúl.

33.

II. PREDIKATZIO. I. A Sacramentomnak

egy és két színérúl. 45.

2. A Házaság tilal-

márúl. 56.

3. Az Etkek tilalma-

rúl. 63.

III. PREDIKATZIO. I. A Kristus Elég-té-

télérúl. 73.

2. A mi Elég-tételünk-

rúl. 81.

3. A Szabad-akarat-

rúl. 91.

IV. PREDIKATZIO. I. A Kristusnak áldoz-

tatásárúl a S. Mife-

ben. 101.

2. A Mi-

2. A Mifének A'ldo-
zattyárul. 111.

3. A Kenyérnek's Bor-
nak el-változasárul.
124.

4. A Krisztusnak a' Sa-
cramentomban - léte-
rül, a' Vétel-kívül-is.
129.

5. A Krisztus jelen-vol-
tárul, és imádasárul
a' Sacramentomban.
137. 141.

V. PREDIKATZIO.

1. A Szentek segétsé-
gül-bívasárul. 145.

2. A Krisztus's a' Szen-
tek Képeirül. 154.

3. A Halottakért-va-
lo könyörgésrül. 158.

4. A Gyónásrül. 165.

5. Az Indulgentziak-
rül. 174.

6. A Meg-szenteltetett
állatokrül. 178.

**EGY-NEHANY SZ. ATYAKNAK, FŐ DO-
ktoroknak, és Conciliomoknak Laistroma, Kristus
Urunk születése-után mikorban voltak és éltek,
mellyek-közzül nemellyikről e Könyvetf-
keben-is vagyon emlékezet.**

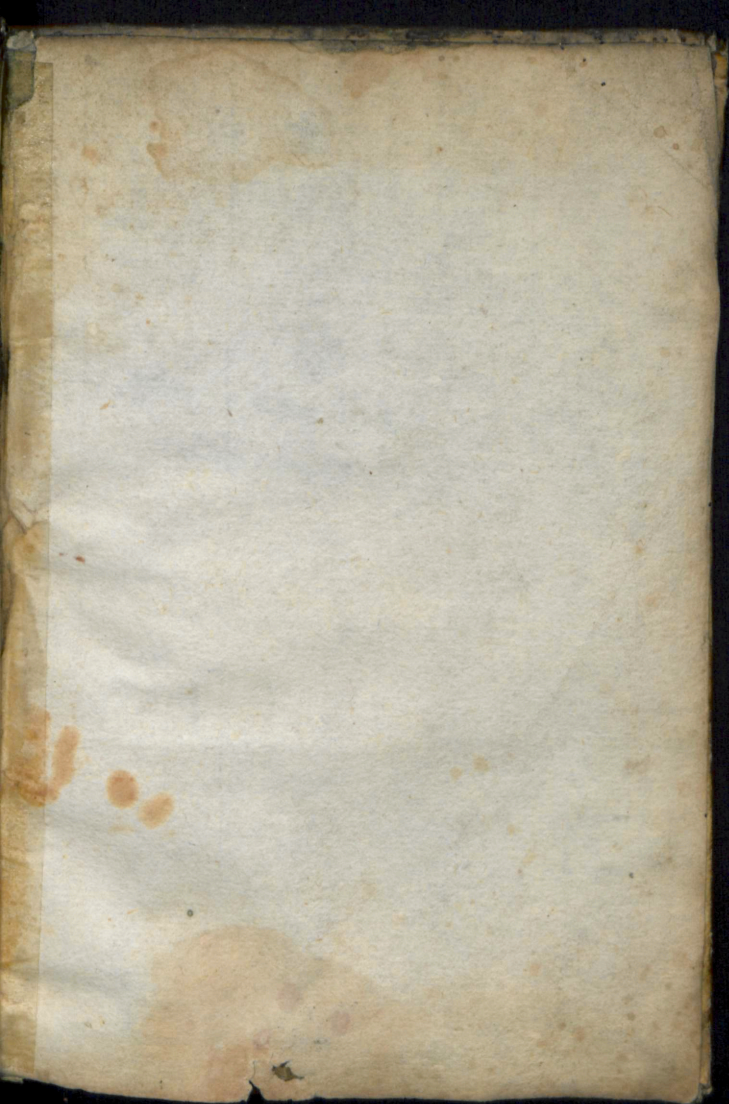
Sz. Kelemen Római Papa.	élt 68.	
Sz. Ignatius, Antiochiai Püspök. Mart.	71.	
Sz. Dionysius Arropagita.	71.	
Sz. Justinus, Martyr.	150.	
Sz. Irenaeus Püspök és Martyr.	180.	
Tertullianus.	203.	
Alexandriai Kelemen Püspök.	204.	
Sz. Cyprianus Püspök és Martyr.	250.	
Lactantius Firmianus.	290.	
Eusebius Pampili, Caesariai Püspök.	326.	
S. Athanasius Alexandriai Püspök.	340.	
Sz. Hilarius, Pictaviai Püspök.	355.	Esztenében.
Sz. Cyrillus, Jerusalemi Püspök.	360.	
Sz. Basilius, Caesariai Püspök.	370.	
Sz. Gergely, Nazianzi Püspök.	370.	
Sz. Ambrus, Mediolánomi Püspök, Doctor.	374.	
Sz. Jeronymus, Doctor.	390.	
Arany-fajú Sz. János.	398.	
Sz. Agoston Doctor.	420.	
Sz. Cyrillus, Alexandriai Püspök.	430.	
Theodoretus, Püspök.	430.	
Nagy Sz. Gergely Papa.	600.	
Sz. Bernard Apatur.	1130.	
Sz. Aquinas Tamás.	1265.	

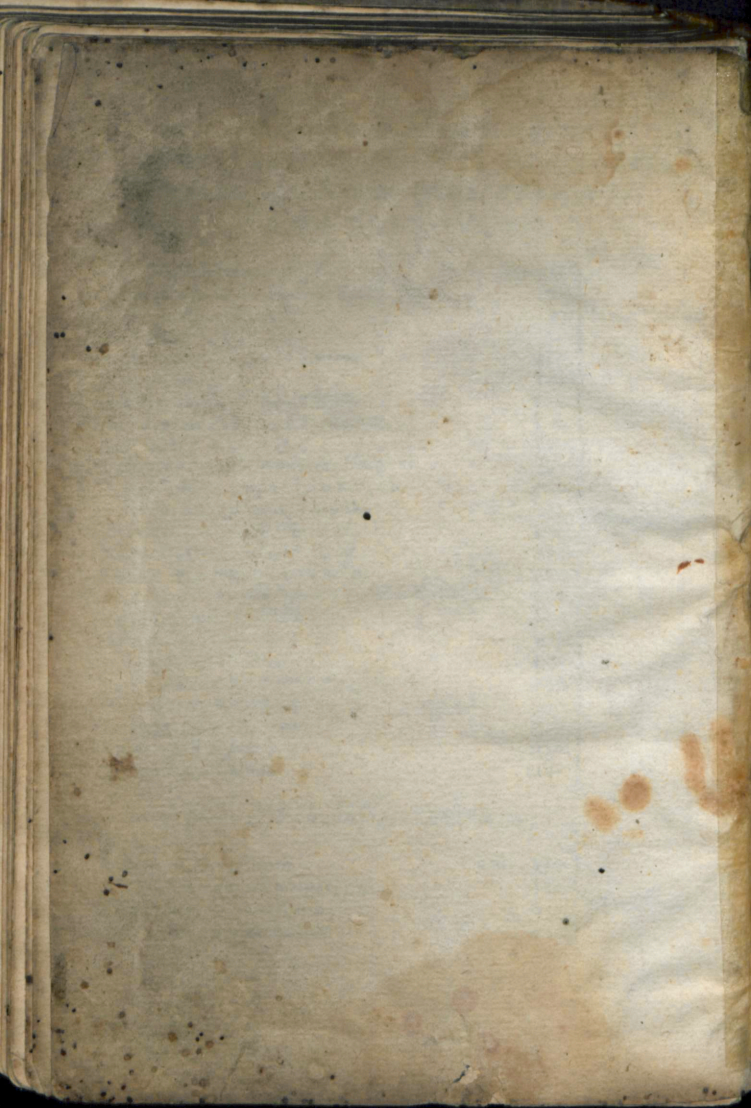
A Négy első közönséges Conciliom:

A' Niczai Conciliom,	volt 330.	Esztenében.
A' Constantinopoli Conciliom,	372.	
Az Ephesomi Conciliom,	411.	
A' Kalcedoni Conciliom,	443.	

F I N I S.

50205

